מאיר ויזלטיר

פרוסות

לקט תרגומים ועיבודים

מאיר ויזלטיר

פגימות

לקט תרגומים ועיבודים

מאיר ויזלטיר

פגימות

לקט
תרגומים
ועיבודים

ספרי סימן קריאה
הוצאת הקיבוץ המאוחד

Meir Wieseltier

Defectibles

עיצוב הספר: מאיר ויזלטיר
נדפס בישראל, תשל״ט
Printed in Israel, 1979

תוכן העניינים

I

בעיה

פּוֹרְטוּנָה קָרְאוּ שְׁמִי חַכְמֵי עָבָר
וְאִלּוּ אַתָּה, פְּרַנְסוּאַ, קוֹרֵא רוֹצַחַת וְנִזְעָק;
הֲלֹא הִנְּךָ בַּרְנָשׁ בְּלִי שֵׁם וּבְלִי הָדָר,
טוֹבִים מִמְּךָ שֶׁחַקְתִּי לְאָבָק
בְּעֹנִי וּבַעֲבוֹדָה קָשָׁה עַד דַּק.
חַיֵּי כְּלִמָּה תִּחְיֶה, אַתָּה קוֹבֵל?
אֵינְךָ יָחִיד, וּמַה זֶּה תִּשְׁתּוֹלֵל;
הַבֵּט וּרְאֵה אֶת מַעֲשַׂי כָּל הַדּוֹרוֹת,
גְּדוֹלִים וַאֲמִיצִים מִמְּךָ הִשְׂבַּעְתִּי מַמְּרוֹרוֹת,
הֲלֹא נֶגְדָּם אַתָּה פָּשׁוּט מוּקְיוֹן;
הֵרָגַע, אֵפוֹא, וְקֵץ לַקּוּבְלָנוֹת,
שְׁמַע לִי וְאַל תִּקַּח לַלֵּב, וִיּוֹן.

מְלָכִים גְּדוֹלִים הָיוּ מִדְרַךְ רַגְלִי
לִפְנֵי יָמִים רַבִּים וּמִשֶּׁכְּבָר;
עָשִׂיתִי בִּפְּרִיאַמוֹס וּבְחֵילוֹ כָּלָה,
וְלֹא הוֹשִׁיעוּ לוֹ חֲפִיר חֵל וּמִבְצָר,
וְחַנִּיבַּעַל, הֲנוֹשַׁע מִן הַמֵּצַר?
בְּקַרְתָּא חַדְתָּא הִכְרַעְתִּיו וָמֵת,

וּסְקִיפְּיוֹ אַפְרִיקָנוּס אַף גַּם הוּא נִצְמַת.
אֶת יוּלְיוּס קֵיסָר לַסֶּנָט הִסְגַּרְתִּי,
וּבְמִצְרַיִם אֶת פּוֹמְפֵּי מִגַּרְתִּי,
בַּיָּם – כְּמוֹ בְּמָרָק – טָבַע יָזוֹן,
רוֹמִי וְרוֹמָאֶיהָ עַל מוֹקֵד שָׂרַפְתִּי,
שְׁמַע לִי וְאַל תִּקַּח לַלֵּב, וִיּוֹן.

אֲלֶכְּסַנְדֶּר, שֶׁהִגְדִּיל לְהִתְבַּלֵּט,
אֲשֶׁר דִּמָּה כִּי אֶל כּוֹכָב יִנָּסֵק,
הִרְעַלְתִּיו וַהֲפַכְתִּיו לְמֵת;
אַרְפַּכְשַׁד לְאוֹר הַיּוֹם הֹרַג,
עַל דִּגְלוֹ שָׁחַטְתִּי אוֹתוֹ; זֶה הַמִּנְהָג
אֲשֶׁר נָהַגְתִּי וְאֶנְהַג גַּם לְהַבָּא:
טְעָמִים וְנִמּוּקִים אֵינִי חָבָה.
אֶת הוֹלְפוֹרְנֶשׁ, עַכּוּ"ם, אֲנִי אָרִיתִי
שֶׁיִּשָּׁחֵט בְּמִטָּתוֹ; עִם יְהוּדִית נָטִיתִי
אֶל אָהֳלוֹ, וְכֵן עָשְׂתָה בְּמִחִי פִּגְיוֹן;
וְאַבְשָׁלוֹם? בִּדְהָרָה אוֹתוֹ תָּלִיתִי.
שְׁמַע לִי וְאַל תִּקַּח לַלֵּב, וִיּוֹן.

עַל כֵּן, פְּרַנְסוּאַ, הַקְשֵׁב הֵיטֵב:
אִלְמָלֵא הָאֵל הַטּוֹב, הַמְעַכֵּב,
הֲלֹא אֶפְשֹׁט אֶת סְמַרְטוּטְךָ הָאַחֲרוֹן
וְעַל כָּל פֶּגַע עוֹד תְּרֵיסַר אָסֵב —
שְׁמַע לִי וְאַל תִּקַּח לַלֵּב, וִיּוֹן.

דברי ויון האחרונים

אַחִים, אַחֲרֵי מוֹתֵנוּ הֵן תִּחְיוּ,
אַל תִּנְהֲגוּ בָּנוּ קְשִׁי־לֵבָב,
כִּי אִם אֶת עֲלוּבִים תְּרַחֲמוּ,
הָאֵל הַטּוֹב גַּם הוּא אֶתְכֶם יֹאהַב.
רְאוּנוּ כָּאן, שִׁשָּׁה תְּלוּיִים עַל וָו.
בְּשָׂרֵנוּ, שֶׁפִּטַּמְנוּ מִכָּל טוּב,
עַכְשָׁיו קֹרַע, טֹרַף וְגַם נִרְקַב,
שַׂק עַצְמוֹתֵינוּ כְּבָר עַל סַף טְחִינָה.
מַרְאֵנוּ דֵּי עָלוּב, אַל תִּצְחֲקוּ —
הִתְפַּלְּלוּ לָאֵל: תֵּן חֲנִינָה.

אַחִים קְרָאתִיכֶם, אַל נָא תִּהְיוּ
מִתְנַשְּׂאִים עָלֵינוּ עַל־פִּי צַו
בָּתֵּי־הַדִּין. בֵּינֵינוּ, הֵן תֵּדְעוּ
כִּי לֹא כָּל הָאָדָם בְּלִי רְבָב.
סִלְחוּ לָנוּ, אַף כִּי חָטָאנוּ רַב
כְּלַפֵּי בְּנָהּ שֶׁל מִרְיָם, כְּלַפֵּי יֵשׁוּ,
שֶׁחֲסָדָיו אוֹתָנוּ לֹא יִנְשׁוּ
וּבְאֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנּוֹם לֹא נִתְעַנֶּה.
פְּגָרִים אָנוּ, אַל בָּנוּ תִּנְגְּשׁוּ —
הִתְפַּלְּלוּ לָאֵל: תֵּן חֲנִינָה.

גְּשָׁמִים שָׁטְפוּ אוֹתָנוּ, כִּסְכְּסוּ,
הַשֶּׁמֶשׁ יִבַּשְׁתָּנוּ מִמִּיצִים.
עֵיטִים וְעוֹרְבִים עֵינֵינוּ פִּצְפְּצוּ,
תָּלְשׁוּ לָנוּ זָקָן וְגַם רִיסִים.
אַף פַּעַם לֹא נֵשֵׁב עוֹד עַל כִּסֵּא.
לְכָאן, לְשָׁם, בְּכָל שֶׁיִּנְשְׁפוּ
רוּחוֹת גַּם עֲצָמֵינוּ יִרְחֲפוּ,
עוֹפוֹת עָטִים עָלֵינוּ כְּעַל גִּנָּה.
עַל כֵּן, אַל נָא אֵלֵינוּ תִּצְטָרְפוּ —
הִתְפַּלְּלוּ לָאֵל: תֵּן חֲנִינָה.

יֵשׁוּ, נָסִיךְ, לְךָ תֵּבֵל כֻּלָּהּ,
אַל תִּגְזְרֵנוּ לְגֵיהִנּוֹם־קְלָלָה:
אֵין לָנוּ שָׁם מָקוֹם מִשּׁוּם בְּחִינָה.
וּבְנֵי־אָדָם, אֵין זוֹ מַהֲתַלָּה —
הִתְפַּלְּלוּ לָאֵל: תֵּן חֲנִינָה.

■

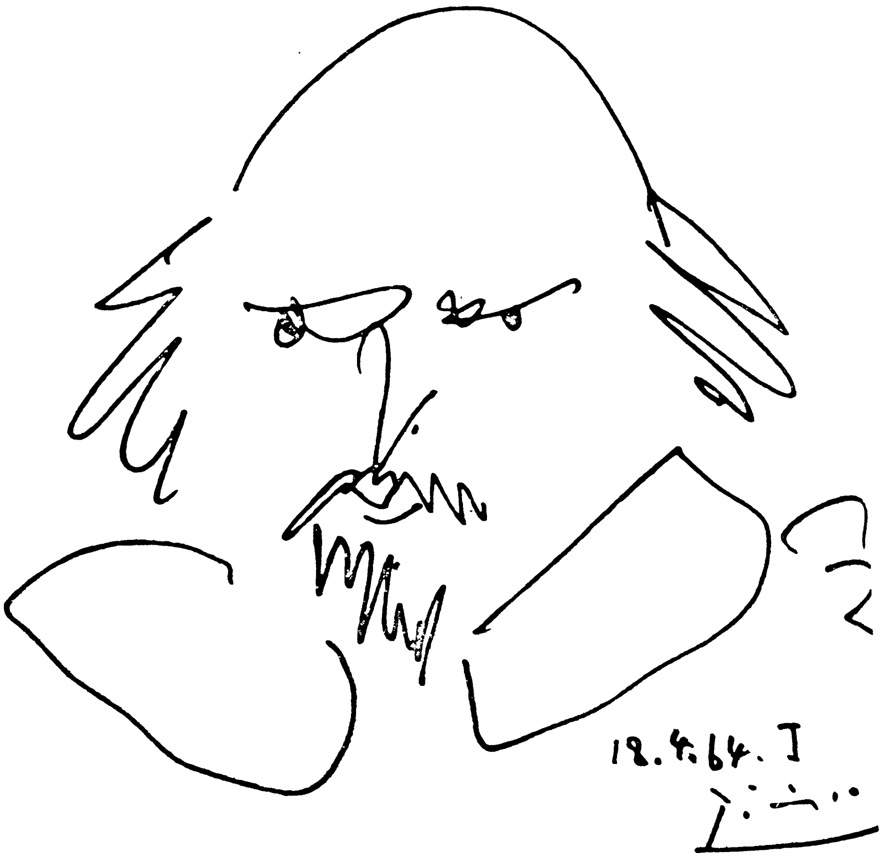
שְׁמִי פְרַנְסוּאַ, וְהוּא לְבָז,
יְלִיד פָּרִיס עַל־יַד פּוֹנְטוּאַז,
וּבְחֶבֶל שְׁתֵּי־אַמּוֹת אָחוּז
יִלְמַד גְּרוֹנִי מִשְׁקַל עַכּוּז.

סונטה 130

עֵינֵי אֲהוּבָתִי אֵינָן שְׁמָשׁוֹת,
שְׂפָתֶיהָ אֲדֻמּוֹת פָּחוֹת מִדָּם,
מוּל צְחוֹר שְׁלָגִים שָׁדָהּ שָׁחוּם מְעַט:
כַּתַּיִל הַשָּׁחֹר שְׂעַר קָדְקֳדָהּ:
וְרָדִים רָאִיתִי, אֲדֻמִּים, צְחֹרִים,
אַךְ גּוֹן וְרָדִים לֶחְיָהּ אֵינוֹ שׁוֹזֵף,
וְיֵשׁ בְּשָׂמִים יוֹתֵר נֶהְדָּרִים
מֵרֵיחַ הֶבֶל פִּיהָ הַנּוֹדֵף.
קוֹלָהּ אָהוּב עָלַי, אֲבָל אֵדַע
כִּי כִּנּוֹרוֹת צְלִילָם יוֹתֵר עָרֵב:
עֵינִי לֹא רָאֲתָה אֵלָה בְּצַעֲדָהּ,
אֲהוּבָתִי דּוֹרֶכֶת עַל עָקֵב.
אַף עַל פִּי כֵן, אַהֲבָתִי שְׁלֵמָה,
וְכָל הַהַשְׁוָאוֹת הֵן עַל בְּלִימָה.

סונטה 138

בְּהִשָּׁבְעָהּ לִי כִּי הִיא כְּלִיל אֱמֶת,
הֵן אַאֲמִין אַף כִּי אֵדַע – כָּזָב,
כְּדֵי שֶׁבִּי תִּרְאֶה נַעַר פּוֹתֶה,
הַחַף מִן הַגִּנּוּן הַמְזֻיָּף.
מֵחֵשֶׁק סְרָק שֶׁבִּי תִּרְאֶה צָעִיר,
אַף כִּי הֵיטֵב תֵּדַע – יוֹמִי כְּבָר רַד,
אֶתֵּן אֵמוּן בִּלְשׁוֹנָהּ עֵת תְּשַׁקֵּר,
וְהָאֱמֶת מֻדְחֶקֶת מִכָּל צַד:
אַךְ לָמָּה בַּבְּגִידָה אֵינָהּ מוֹדָה?
וַאֲנִי לָמָּה לֹא אוֹדֶה בַּגִּיל?
אֵמוּן כּוֹזֵב הָאַהֲבָה עוֹטָה,
אוֹהֵב קָשִׁישׁ מַסְתִּיר שְׁנוֹתָיו בְּחִיל.
עַל כֵּן לָהּ אֲכַזֵּב, וְהִיא גַּם כֵּן,
וְחֻלְשָׁתֵנוּ בִּכְזָבֵינוּ תִּטָּמֵן.

18.4.64. I

סונטה 145

שְׂפָתַיִם צֶלֶם אַהֲבָה
פָּלְטוּ בַּת־קוֹל ״אֲנִי שׂוֹנֵאת,״
אֵלַי אֲשֶׁר לָהּ הִתְאַוָּה:
אַךְ בִּרְאוֹתָהּ כְּלִי רְתֵת,
מִתּוֹךְ לִבָּהּ עָלְתָה חֶמְלָה
לִנְזֹף בִּלְשׁוֹנָהּ אֲשֶׁר
מֶתֶק שָׂפָה תָּמִיד גָּמְלָה:
וְהוֹרְתָה אַחֶרֶת לְדַבֵּר:
״שׂוֹנֵאת,״ שִׁנְּתָה עִם חֲתִימָה
אֲשֶׁר הֵגִיחָה כְּמוֹ אוֹר יוֹם
בְּעִקְבוֹתָיו שֶׁל לֵיל־דוּמָה
לַהֲטִילוֹ אֶל פִּי־הַתְּהוֹם.
״שׂוֹנֵאת,״ וְהַשִּׂנְאָה פָּרְחָה,
וְאִנָּצֵל, ״אַךְ לֹא אוֹתְךָ.״

לאהובתו החישנית

לוּא אַךְ נִתְּנוּ לָנוּ מֶרְחָב וָעֵת,
הַחַיְשָׁנוּת הַזֹּאת לֹא נֶחְשְׁבָה לָךְ חֵטְא.
מִתְיַשְּׁבִים הָיִינוּ וּמְחַשְּׁבִים הֵיאַךְ
נַנְעִים אֶת יוֹם אַהֲבָתֵנוּ הַנִּמְשָׁךְ.
אַתְּ אַבְנֵי־סַפִּיר תֵּצְאִי לְלַקֵּט
עַל שְׂפַת הַגַּנְגֶּס: וַאֲנִי עַל גְּדוֹת
הַהוּמְבֶּרוֹס אֶתְלוֹנֵן. אֹהַב בְּלִי גְּבוּל,
אָחֵל שָׁנִים לִפְנֵי פֶּרֶץ הַמַּבּוּל:
וְאַתְּ תִּדְחִי לִי עֵת־דּוֹדִים
עַד הִשְׁתַּמְּדוּת הַיְּהוּדִים.
אַהֲבָתִי הַצִּמְחוֹנִית תִּגְדַּל לָהּ עַד
לְמְמַדֵּי אִימְפֶּרְיָה, וְיוֹתֵר לְאַט.
מֵאָה שְׁלֵמָה הֵן תַּעֲבֹר
לְקַלֵּס עֵינֵךְ, מִצְחֵךְ לִסְקֹר.
מָאתַיִם לְשִׁבְחֵי כָּל שָׁד:
וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף צַד אֶל צַד.
עִדָּן אַקְצִיב לְכָל אֵיבָר,
וּבָאַחֲרִית לִבֵּךְ יוּאַר.
כִּי לָךְ יָאֶה הדוּר גָּדוֹל,
וְאֵין אֲנִי אוֹהֵב בְּזוֹל.
אַךְ מִגַּבִּי אֶשְׁמַע תָּדִיר
רִכְבֵי הַזְּמַן שׁוֹעֲטִים בְּאַדִּיר:

וְנִכְחֲנוּ דֹּם רוֹבֵץ
מִדְבָּר שֶׁל נֵצַח עַד אֵין קֵץ.
יָפְיֵךְ יִגּוֹז מִבְּלִי שָׂרִיד,
וּבִטְרַקְלִינֵךְ לֹא עוֹד יַרְעִיד
קוֹל הֵד שִׁירִי: הַתּוֹלָעִים
יַבְקִיעוּ בְּתוּלִים שְׁמוּרִים:
כְּבוֹדֵךְ הֵם יְכַלּוּ עַד דַּק;
וְכָל חִשְׁקִי יְהֵא לְאָבָק.
נָאֶה הַקֶּבֶר וּפְרָטִי,
אַךְ בּוֹ לֹא תִּתְחַבְּקִי אִתִּי.
עַל כֵּן כָּל־עוֹד גּוֹן בַּחֲרוּת
נָח עַל עוֹרֵךְ כְּטַל שַׁחֲרִית,
כָּל־עוֹד נַפְשֵׁךְ הַחֲפֵצָה
מִתּוֹךְ כָּל נַקְבוּבִית פּוֹרְצָה,
נִשְׁתַּעֲשַׁע כָּל־עוֹד נִתָּן;
עַכְשָׁיו, כְּעוֹף־טֶרֶף תַּאַוְתָן,
נִזְלֹל זְמַנֵּנוּ בַּחֲטָף,
וְלֹא נִגְוַע בֵּין לְסָתוֹתָיו.
נָגֹל כֹּחֵנוּ הַנָּצוּר,
מִתְקֵנוּ, לְצוּרַת כַּדּוּר:
נִפְרֹץ אֶת שַׁעַר הַנְּחוּשָׁה
שֶׁל הַחַיִּים, נִשְׁדֹּד תְּחוּשָׁה.
בְּאֵין אוֹן לִפְקֹד עַל שֶׁמֶשׁ דֹּם,
נוּכַל לְהָרִיץ אוֹתוֹ עַד תֹּם.

תמונת תיאופיליה הקטנה בנוף פרחים

רְאוּ בְּאֵיזֶה תֹּם רָוָה
נִימְפָּה זוֹ יְמֵי זְהָבָהּ;
בָּעֵשֶׂב הַיָּרֹק הִיא מִתְפַּרְקֶדֶת,
וְשָׁם בְּזִיו פָּנֶיהָ מְצַוָּה
עַל פִּרְחֵי פֶּרֶא, וְשֵׁמוֹת לָהֶם קוֹבְעָה:
אֲבָל רַק לְוְרָדִים הִיא חֲבִיבָה; לָהֶם תָּשִׂיחַ
אֵילוּ צְבָעִים הוֹלְמִים אוֹתָם, וְאֵיזֶה רֵיחַ.

טיול בכפר

רוּחַ אָבִיב מַעֲלֶה אָבָק דַּק מִן הַדֶּרֶךְ.
כֻּלָּם יוֹצְאִים לְהִתְבַּשֵּׂם בַּיֶּרֶק הֶחָדָשׁ.
מְטַיְּלִים, שׁוֹתִים בַּפֻּנְדָּקִים לְצַד הַמְּסִלָּה.
אוֹפַנֵּי כִּרְכָּרוֹת מִתְגַּלְגְּלִים עֲלֵי עֵשֶׂב צָעִיר.
כָּל הָעִיר יָצְאָה אֶל הַשָּׂדוֹת.
יְלָדִים מְדַלְּגִים בַּכֹּל וְצוֹעֲקִים עַד לַשָּׁמַיִם.
קוֹל שִׁירָה וְהֹלֶם תֹּף מַחֲרִידִים אֶת הַגְּבָעוֹת
וּמַרְעִידִים אֶת הֶעָלִים עַל הָעֵצִים.
סַלֵּי מָזוֹן וְצִנְצָנוֹת מְפֻזָּרִים עַל פְּנֵי שָׂדוֹת
וְהָעוֹרְבִים וַעֲפִיפוֹנִים בִּמְעוּפָם.
מִיהוּ זֶה הַמַּקְהִיל שָׁם קָהָל?
הוּא אוֹמֵר שֶׁהוּא נָזִיר שֶׁל טָאוֹ.
הוּא מוֹכֵר קְמִיעוֹת לְעוֹבְרֵי־אֹרַח.
הוּא מְצַעֵק, מְנַעֲנֵעַ זְרוֹעוֹתָיו וּמְגַלְגֵּל עֵינַיִם.
"אִם אַתֶּם מְגַדְּלֵי מֶשִׁי, תִּתְגַּדֵּל
כָּל פְּקַעַת־מֶשִׁי כְּקַנְקַן.
אִם מְגַדְּלֵי צֹאן אַתֶּם, תִּגְדַּל
כָּל כִּבְשָׂה בָּעֵדֶר כְּאַיִל."
אִישׁ אֵינוֹ מַאֲמִין לְהַבְטָחוֹתָיו.
רוּחַ הָאָבִיב שֶׁבּוֹ הִיא שֶׁנִּקְנֵית.
כְּשֶׁיִּתְאַסֵּף דֵּי כֶּסֶף בְּכִיסוֹ
יֵלֵךְ וִימַלֵּא עַצְמוֹ בְּיַיִן
וְיִתְגּוֹלֵל שִׁכּוֹר,
מֻכְרָע מִכֹּחַ קֶסֶם הַקְּמִיעוֹת.

II

את ג׳והני אני אוהבת

בְּצֵאתִי בֹּקֶר מַאי אֶחָד חוּצָה לָעִיר,
בִּהְיוֹתִי אֲבִיבִי וְצָעִיר,
הִשְׁעַנְתִּי גַּבִּי אֶל חוֹמַת הַגָּן
שֶׁאֶשְׁמַע צִפֳּרִים פּוֹצְחוֹת בְּשִׁיר;

וְשֶׁאֶשְׁמַע שִׂיחַת שְׁנֵי אוֹהֲבִים
וְאֵדַע מַה יֹּאמְרוּ, יַעַן כִּי
רָצִיתִי לָדַעַת קְצָת מַה בְּלִבָּהּ
בְּטֶרֶם אֵלֵךְ לְדַרְכִּי.

״בּוֹאִי, שְׁבִי כָּאן, יַקִּירָה,״ אָמַר,
״עַל דֶּשֶׁא חֶמֶד זֶה,
תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים, וְאוּלַי עוֹד יוֹתֵר,
לֹא הָיִינוּ זֶה עִם זֶה.״

״אֲנִי לֹא אֵשֵׁב עַל הָעֵשֶׂב,״ אָמְרָה,
״לֹא הַיּוֹם וְגַם לֹא מָחָר,
כִּי אוֹמְרִים שֶׁאֵרַשְׂתָּ לְךָ בַּחוּרָה,
וַאֲנִי כְּבָר לֹא יַקִּירָתְךָ.

״הוֹ, לְמוֹצָא־פִּי זָקֵן אֲנִי לֹא אַאֲמִין
כִּי מְאוֹר־עֵינָיו קָרוֹב לִכְבּוֹת,

וּלְמוֹצָא־פִּי צָעִיר גַּם־כֵּן לֹא אַאֲמִין
כִּי מֵאִיר הוּא פָּנִים לְרַבּוֹת.

"אַךְ אֲנִי אֲטַפֵּס אֶל עָנָף רָם, רָם,
וְקִנּוֹ שֶׁל עוֹף־בָּר שָׁם אֶשְׁדֹּד,
וְכָל אֲשֶׁר אֶמְצָא בּוֹ אָבִיא
לִזְרוֹעוֹת שֶׁאָהַבְתִּי־מְאֹד," אָמְרָה,
"לִזְרוֹעוֹת שֶׁאָהַבְתִּי־מְאֹד."

אדוורד

׳מִמַּה נוֹטֵף סַיִפְךָ דָּמִים,
אֶדְווֹרְד, אֶדְווֹרְד,
מִמַּה נוֹטֵף סַיִפְךָ דָּמִים
וּמַה נָּפְלוּ פָּנֶיךָ, הוֹ?׳
׳קָטַלְתִּי בַּז שֶׁלִּי תָּמִים,
אִמָּא, אִמָּא,
קָטַלְתִּי בַּז שֶׁלִּי תָּמִים,
וְאֵין לִי זוּלָתוֹ עוֹד, הוֹ.׳

׳דַּם בַּזְּךָ לֹא כָּךְ יִסְמֹק,
אֶדְווֹרְד, אֶדְווֹרְד,
דַּם בַּזְּךָ לֹא כָּךְ יִסְמֹק,
בְּנִי יַקִּירִי, שְׁמַע נָא, הוֹ.׳
׳קָטַלְתִּי אֶת סוּסִי שָׂרֹק,
אִמָּא, אִמָּא,
קָטַלְתִּי אֶת סוּסִי שָׂרֹק,
שֶׁהָיָה מְשֻׁלָּח וְהָדוּר, הוֹ.׳

׳סוּסְךָ כְּבָר תָּשַׁשׁ וְסוּסִים לֹא תֶּחְסַר,
אֶדְווֹרְד, אֶדְווֹרְד,
סוּסְךָ כְּבָר תָּשַׁשׁ וְסוּסִים לֹא תֶּחְסַר,
מָצוֹק אַחֵר טוֹרֶדְךָ, הוֹ.׳

'הוֹ, קָטַלְתִּי אֶת אַבָּא יָקָר,
אִמָּא, אִמָּא,
הוֹ, קָטַלְתִּי אֶת אַבָּא יָקָר,
אוֹי וַאֲבוֹי לִי עַתָּה, הוֹ!'

''וְאֵיזוֹ גְּזֵרָה תִּגְזֹר עַל נַפְשְׁךָ,
אֶדְווֹרְד, אֶדְווֹרְד?
וְאֵיזוֹ גְּזֵרָה תִּגְזֹר עַל נַפְשְׁךָ,
בְּנִי יַקִּירִי, אֱמֹר לִי, הוֹ.'
'אֲנִי אֶעֱלֶה בַּסְּפִינָה הַשְּׁלוּחָה,
אִמָּא, אִמָּא,
אֲנִי אֶעֱלֶה בַּסְּפִינָה הַשְּׁלוּחָה
וְאַפְלִיג הַיָּמָּה, הוֹ.'

'וּמַה יִּהְיֶה עַל מִגְדָּל וְאוּלָם,
אֶדְווֹרְד, אֶדְווֹרְד?
וּמַה יִּהְיֶה עַל מִגְדָּל וְאוּלָם,
שֶׁהֵם חֶמְדָּה לָעַיִן, הוֹ?'
'אֲנִי אֲנִיחֵם לַעֲמֹד עַד נָפְלָם,
אִמָּא, אִמָּא,
אֲנִי אֲנִיחֵם לַעֲמֹד עַד נָפְלָם,
כִּי כָּאן לֹא אַצִּיג עוֹד רַגְלִי, הוֹ.'

'וּמַה תּוֹתִיר לָאִשָּׁה וְלַטַּף,
אֶדְווֹרְד, אֶדְווֹרְד?

וּמַה תּוֹתִיר לָאִשָּׁה וְלַטַּף,
בְּהַפְלִיגְךָ הַיָּמָּה, הוֹ?׳
׳אֶת חֲלַל הָעוֹלָם, יִפְשְׁטוּ יָד עַל סַף,
אִמָּא, אִמָּא,
אֶת חֲלַל הָעוֹלָם, יִפְשְׁטוּ יָד עַל סַף,
כִּי לֹא אָשׁוּב וְאֶרְאֶה אוֹתָם, הוֹ.׳

׳וּלְאִמְּךָ הַיְקָרָה מַה תּוֹתִיר,
אֶדְווֹרְד, אֶדְווֹרְד?
וּלְאִמְּךָ הַיְקָרָה מַה תּוֹתִיר?
בְּנִי יַקִּירִי, אֱמֹר לִי, הוֹ.׳
׳קִלְלַת הַשְּׁאוֹל עַל רֹאשֵׁךְ אַעֲבִיר,
אִמָּא, אִמָּא,
קִלְלַת הַשְּׁאוֹל עַל רֹאשֵׁךְ אַעֲבִיר,
כָּאֵלֶּה עֵצוֹת יְעַצְתִּינִי, הוֹ.׳

שני עורבים

עוֹדֶנִּי מְהַלֵּךְ בָּדָד,
רָאִיתִי שְׁנֵי עוֹרְבִים עַל בַּד;
עוֹרֵב אֶל חֲבֵרוֹ קָרָא:
'הֵיכָן נַמְתִּיק הַיּוֹם כֵּרָה?'

'מֵעֵבֶר לַגִּשְׁרוֹן הַמָּט
מוּטָל אַבִּיר אַךְ זֶה נִשְׁחַט;
וְאֵין יוֹדֵעַ מַפַּלְתּוֹ,
רַק כַּלְבּוֹ, בַּזּוֹ וְיָפָתוֹ.

'כַּלְבּוֹ לְצַיָּדִים חָבַר,
בַּזּוֹ עָט עַל עוֹפוֹת־הַבָּר,
גְּבִרְתּוֹ מָצְאָה אוֹהֵב חָדָשׁ,
נוּכַל לִסְעֹד לְלֹא חֲשָׁשׁ.

'אַתָּה תִּנְחַת עַל צַוָּארָיו,
וַאֲנִי אֲנַקֵּר תְּכוֹל עֵינָיו.
בְּתַלְתַּלֵּי שְׂעָרוֹ הַזָּהֹב
רַפֵּד נְרַפֵּד אֶת קִנֵּנוּ הַטּוֹב.

'רַבִּים נוֹשְׂאִים עָלָיו קִינָה,
אַךְ אֵין יוֹדְעִים אָנָה פָּנָה;
לִכְשֶׁיַּלְבִּין שִׁלְדּוֹ הַמָּט,
רוּחוֹת יָפִיחוּ בּוֹ לָעַד.'

לונדון

חוּצוֹת מְסֹאָבִים אָתוּר
עַל שְׂפַת הַתֶּמְזָה הַמְסֹאָב,
וּבְכָל פָּנִים אֲנִי אָשׁוּר
אוֹתוֹת רִפְיוֹן, אוֹתוֹת מַכְאוֹב.

בְּכָל צְוָחָה שֶׁל כָּל אָדָם,
בְּכָל צְוַחַת תִּינוֹק הוֹמָה,
בְּכָל בַּת־קוֹל, כָּל צְלִיל נִרְגָּן,
כְּבָלִים שְׁלוּחֵי־מֹחַ אֶשְׁמַע.

אֵיךְ צְוַחַת נַעַר־אֲרֻבּוֹת
צְרִיחַ כְּנֵסִיּוֹת תֹּאכֵל;
וְאַנְחַת חַיָּל נִבְעָת
זָבָה דָּם עַל קִיר הֵיכָל.

אַךְ עוֹד אֶשְׁמַע, בִּשְׁעַת חֲצוֹת
אֵיךְ קִלְלַת יַלְדָּה־זוֹנָה
תַּךְ בְּמְאֵרָה דִּמְעַת יִלּוֹד
וְתַעֲכֹר בְּרִית־חֲתֻנָּה.

ילדה אבודה

בֶּן עִדָּן עוֹד לֹא נִבְרָא,
דַּף מָרִיר זֶה עֵת תִּקְרָא,
דַּע כִּי בִּזְמַנִּי הָוָה
פֶּשַׁע מֶתֶק אַהֲבָה!

בְּעִדַּן זָהָב,
בְּלִי חַשְׁרַת הָעָב,
עֶלֶם וְעַלְמַת צְחוֹר
בִּקְדֻשַּׁת הָאוֹר
עֲרֻמִּים בַּזֹּהַר יַעַלְזוּ דְּרוֹר.

פַּעַם זוּג נָטָה
רְוֵה חֶרְדַּת נִצָּה
אֶל סְבַךְ גַּן טָהוֹר,
שָׁם קְדֻשַּׁת הָאוֹר
אַךְ זֶה סִלְּקָה אֶת מָסַכֵּי הַשְּׁחוֹר.

שָׁם, בְּעוֹד יוֹם עוֹלֶה,
עַל דְּשָׁאִים בִּלּוּ;
רָחֲקוּ הוֹרִים,
לֹא קָרְבוּ זָרִים,
וּפַחֲדֵי עַלְמָה מַהֵר נוֹשְׁרִים.

מִנְּשִׁיקוֹת יָגְעוּ,
וּפְגִישָׁה קָבְעוּ
לְעֵת תְּנוּמָה דְּמוּמָה
בִּמְרוֹמִים הוֹמָה
וּבְנֵי־בְלִי־בַיִת מַזִּילִים דִּמְעָה.

אֶל בֵּית אָב טָהוֹר
בָּאָה עַלְמַת צְחוֹר;
אַךְ מַבַּט עֵינָיו,
תַּנ״ךְ שֶׁעַל בִּרְכָּיו,
רַעַד חִיל שִׁלְּחוּ לָהּ בִּיצִירֵי הַגֵּו.

״אוֹנָה! פִּיק וָחִיל!
״אֶל אָבִיךְ תְּנִי קוֹל:
״הוֹ, פַּחֲדִי מַרְטִיט!
״הוֹ, חֶרְדַּת עֲוִית!
״אֶת פִּרְחֵי שְׂעָרִי הַצַּח תַּצְמִית!״

כְּלוּם רֶגֶל זוֹ בִּזְמַן קַדְמוֹן
דָּרְכָה עַל הַר אַנְגְּלִי יָרֹק?
וַהֲנִרְאָה שֵׂה אֱלֹהִים
בִּשְׂדֵה מִרְעֶה אַנְגְּלִי מָתוֹק?

וּפְנֵי הָאֵל הַאִם נָגְהוּ
עַל פְּנֵי גְּבָעֵינוּ הַקּוֹדְרִים?
וִירוּשָׁלַיִם — פֹּה יֻסְּדָה,
בֵּין כִּבְשְׁנֵי שָׂטָן שְׁחֹרִים?

תְּנוּ לִי קַשְׁתִּי שֶׁל פָּז בּוֹעֵר:
תְּנוּ לִי חִצֵּי חִשְׁקִי גּוֹעֵשׁ:
תְּנוּ לִי רָמְחִי: עָב, הִשָּׁבֵר!
תְּנוּ לִי מֶרְכָּבָה שֶׁל אֵשׁ.

כִּי לֹא אֶחְדַּל מִקְּרָב מֹחִין,
וְלֹא אָשִׁיב חַרְבִּי רֵיקָם,
עַד בְּנָוֶה אַנְגְּלִי יָרֹק
יְרוּשָׁלַיִם שׁוּב תּוּקַם.

רומנסרו: הפלגה לילית

הַגַּלִּים גָּעֲשׁוּ וּבְדַל סַהַר הֵצִיץ
מֵעָבִים בִּנְגֹהוֹת רָפוֹת.
אֲנַחְנוּ הִפְלַגְנוּ בַּיָּם בִּשְׁלֹשָׁה:
שָׁלֹשׁ נְשָׁמוֹת מְשַׁיְּטוֹת.

הַמְּשׁוֹטִים הִתְחַבְּטוּ בְּתוֹךְ מַיִם רַבִּים
בְּעָקַת אֲנָחָה עֲמוּמָה.
קֶצֶף לָבָן הִרְטִיבָנוּ כָּלִיל
בְּגֵאוּת הַגַּלִּים הַהוֹמָה.

חִוֶּרֶת עָמְדָה, דַּקִּיקָה וּדְמוּמָה,
כֹּה רְהוּיָה, אֲבָל כֹּה מְתוּקָה!
כְּמוֹ אֵיזֶה פֶּסֶל שֶׁל שַׁיִשׁ יָשָׁן:
אֵלָה רוֹמָאִית עַתִּיקָה.

הָרוּחַ שָׁרְקָה זְעוּפָה וְקָרָה,
הַסַּהַר הִסְתִּיר פָּנִים.
פִּתְאֹם מֵעַל נִסְרָה צְוָחָה
רָמָה, נְהִי אֵימִים.

הָיְתָה זוֹ קְרִיאַת שְׁחָפִים לְבָנִים
כְּרוּחַ מֵאֹפֶל תָּלִין.

שְׁלָשְׁתֵּנוּ שָׁמַעְנוּ, פָּחַדְנוּ מְאֹד,
שָׁמַעְנוּ בַּת־קוֹל שֶׁל דִּין.

נֶאֱחַזְתִּי קַדַּחַת? כְּלוּם זוֹ הֲזָיָה
פְּרוּעָה, מְשַׁלְהֶבֶת מֹחִי בַּחֲצוֹת?
חֲלוֹם מְשַׁטֶּה בִּי? אֵיזֶה מִין חֲלוֹם
מְטֹרָף, מָלֵא פַּלָּצוּת?

בַּחֲלוֹמִי אֲנִי הָאֵל,
שִׁכְמִי נוֹשֵׂא בְּעֹל
הַצְּלָב הַכָּבֵד, צְלָבוֹ שֶׁל יֵשׁוּ,
הַנֶּאֱמָן לִסְבֹּל.

הַיָּפָה הַחִוֶּרֶת מַר לָהּ מַר,
אַךְ אֲנִי מַכְאוֹבָהּ אֲבַטֵּל:
אֲנִי אֶגְאָלֶנָּה מִבּוּז וְיָגוֹן
וּמֵחֶלְאַת תֵּבֵל.

אָה, אַל תַּרְעִידִי, חֲמוּדָה,
מוּל תְּרוּפַת הַחַלְחָלָה;
אֲנִי אַשְׁקֵךְ בְּלֵב נִשְׁבָּר
קֻבַּעַת תַּרְעֵלָה.

הוֹ חֲלוֹם בַּלָּהוֹת! הוֹ טֵרוּף נִמְהָר!
דִּמְדוּמִים! דַּעְתִּי תִּתְבַּלַּע!

אֹפֶל נִפְעָר, מִשְׁבָּרִים מִתְנַפְּצִים,
יְהֹוָה, שְׁמַע וְתֵן הַצָּלָה!

הוֹ אֵל חַנּוּן, אַל תַּשְׁבְּקֵנִי!
הוֹ אֵל רַחוּם, שַׁדַּי!
דְּבַר־מָה נוֹפֵל אֶל הַיָּם כְּעוֹפֶרֶת.
שַׁדַּי! שַׁדַּי! אֲדֹנָי!

הַשֶּׁמֶשׁ זָרְחָה, וְחָתַרְנוּ לַחוֹף
שֶׁנִּצְנֵץ בִּפְרִיחָה חֲדָשָׁה.
בִּשְׁנַיִם יָרַדְנוּ לְחוֹף מִבְטַחִים –
יָצָאנוּ לַיָּם בִּשְׁלֹשָׁה.

●

מָחָר, עִם שַׁחַר, בְּשָׁעָה שֶׁמַּחֲוִירִים הַשָּׂדוֹת,
אֵצֵא לַדֶּרֶךְ. רְאִי, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאַתְּ מְחַכָּה.
אֶעֱבֹר בַּיַּעַר, אֶעֱבֹר בֵּין הַגְּבָעוֹת.
אֵינֶנִּי יָכוֹל לְהִשָּׁאֵר כָּאן, וְאַתְּ רְחוֹקָה.

אֶצְעַד, וּשְׁתֵּי עֵינַי קְבוּעוֹת בַּמַּחֲשָׁבוֹת,
מְאוּם מִסָּבִיב לֹא אֶרְאֶה, וְלֹא אֶשְׁמַע מְאוּם,
לְבַדִּי, אַלְמוֹנִי, גַּב כָּפוּף, יָדַיִם צְלוּבוֹת,
עַגְמוּמִי, וּכְלַיְלָה יִהְיֶה לִי הַיּוֹם.

אֲנִי לֹא אֶתְבּוֹנֵן בִּזְהַב הָעֶרֶב הַדּוֹעֵךְ,
גַּם לֹא בַּמִּפְרָשִׂים שֶׁיְּשַׁיְּטוּ בַּמֶּרְחָק אֶל הָארְפֶלֶר,
וְלִכְשֶׁאַגִּיעַ, אַנִּיחַ עַל קִבְרֵךְ
צְרוֹר זְמוֹרוֹת יְרֻקּוֹת וְתִפְרַחַת דַּרְדַּר.

III

SPLEEN

אֲנִי כְּבָר בֶּן אֶלֶף מֵרֹב זִכְרוֹנוֹת.

אֲרוֹן מְגֵרוֹת גַּמְלוֹנִי מְגֻבָּב חֶשְׁבּוֹנוֹת,
שִׁירִים, שִׁטְרֵי־חוֹב, מִכְתְּבֵי־אַהֲבָה,
קְוֻצּוֹת שֵׂעָר כְּרוּכוֹת בְּטָפְסֵי־קַבָּלָה,
צוֹפֵן פָּחוֹת סוֹד מִמֹּחִי הַנֶּעֱצָב.
פִּירָמִידָה הוּא, הוּא מַרְתֵּף נִרְחָב,
בּוֹ מֵתִים יֵשׁ יוֹתֵר מִבְּקֶבֶר־אַחִים.

— אֲנִי בֵּית־עָלְמִין שֶׁאוֹתוֹ הַלְּבָנָה תְּתַעֵב,
שֶׁבּוֹ כְּמוֹ נֹחַם שׁוֹרֶצֶת רִמָּה אֲרֻכָּה,
וּבְלִי חָשָׂךְ בַּיְקָרִים בְּמֵתַי הִיא דְּבֵקָה.
אֲנִי קִיטוֹן נוֹשָׁן מָלֵא וְרָדִים קְמֵלִים,
בּוֹ מֻשְׁלָכוֹת בְּעִרְבּוּבְיָה אָפְנוֹת הָאֶתְמוֹלִים,
בּוֹ צִיּוּרֵי בּוּשֶׁה חִוְּרִים לְצַד גּוֹנֵי פַּסְטֶל שָׁנוּק
שׁוֹאֲפִים, הֵם בִּלְבַד, רֵיחוֹ שֶׁל בֹּשֶׂם לֹא פָּקוּק.

אֵין אָרֹךְ כְּאֹרֶךְ הַיְמָמוֹת הַמִּשְׂתָּרְכוֹת,
עֵת תַּחַת כֹּבֶד פְּתִיתֵיהֶן שֶׁל הַשָּׁנִים הַמֻּשְׁלָגוֹת
לוֹבֵשׁ הַשִּׁמָּמוֹן, פְּרִי הַקֵּהוּת הַנֶּעֱצֶבֶת,
עֹצֶם מְמַדִּים שֶׁל נֵצַח וְאַלְמָוֶת.
— אֵי־לְכָךְ אֵין אַתָּה, חֹמֶר חַי שֶׁכְּמוֹתְךָ,
אֶלָּא צוּק אֵפוּף עָב אֵימָה חֲשֵׁכָה,

נָם שְׁנָתוֹ בְּקַצְוֵי מִדְבַּר־עַד מַהְבִּיל;
סְפִינְקְס נוֹשָׁן, לֹא נוֹדָע, שְׁכוּחַ־אֵל,
בְּלִי צִיּוּן בְּמַפּוֹת, וְרוּחוֹ הַנְּכֵאָה
תָּשִׁיר רַק לְאוֹרָהּ שֶׁל חַמָּה בִּשְׁקִיעָה.

SPLEEN

הֲרֵי אֲנִי כְּמֶלֶךְ שֶׁל אֶרֶץ מְטָרוֹת,
גְּבִיר אַךְ חֲדַל־אוֹן, נַעַר זָקֵן מְאֹד.
סוֹלֵד מֵהִשְׁתַּחֲוָיוֹת אוֹמְנָיו וּמְלַמְּדָיו
וּמְהַלֵּךְ לוֹ שִׁמָּמוֹן בְּתוֹךְ עֲדַת כְּלָבָיו.
דָּבָר לֹא יְבַדְּרוֹ, לֹא נֵץ לֹא עוֹף נָצוֹד,
גַּם לֹא בְּנֵי עַמּוֹ הַגּוֹסְסִים בְּרֹאשׁ חוּצוֹת.
פִּזְמוֹנָיו הָעִלְגִים שֶׁל לֵיצַן הֶחָצֵר
לֹא יָבִיאוּ גֵהוּת לְחָלְיוֹ הָאַכְזָר.
מִטַּת הָאַפִּרְיוֹן לוֹ נֶהֶפֶכֶת לְבוֹר קֶבֶר,
וְהַחַדְרָנִיּוֹת, שֶׁלְּדִידָן נָסִיךְ הוּא גֶּבֶר,
שׁוּב אֵינָן מַצְלִיחוֹת בִּלְבוּשָׁן הַמֻּפְקָר
לְהַעֲלוֹת בְּדַל חִיּוּךְ עַל שִׂפְתֵי פֶּגֶר קַר.
הָרַב־מָג הַמְזַקֵּק לוֹ זָהָב לֹא הִשְׂכִּיל
לְהַרְחִיק מִנַּפְשׁוֹ אֶת הַסִּיג הַמַּרְעִיל;
וְגַם מֶרְחַץ דָּמִים, אוֹתָהּ סְגֻלָּה רוֹמִית קְדוּמָה
שֶׁאַדִּירִים עַל עֶרֶשׂ דְּוַי יֵשׁ נִזְכָּרִים בְּקִיּוּמָהּ,
לֹא יְחַמֵּם צְרוֹר זֶה שֶׁל אֵיבָרִים מְשֻׁתָּקִים
שֶׁבּוֹ לֹא דָּם זוֹרֵם, אֶלָּא מֵי לֶתֶה הַיְרֻקִּים.

תפילה

הַתִּפְאֶרֶת וְהַתְּהִלָּה לְךָ, שָׂטָן, בַּגֹּבַהּ
בּוֹ רָדִיתָ, בַּשְּׁאוֹל אַתָּה בָּהּ גּוֹהֵר
מְדֻבָּר, דּוֹמֵם בַּחֲלוֹמְךָ!
עֲשֵׂה שֶׁנַּפְשִׁי בָּאַחֲרִית תָּנוּחַ עִמְּךָ
תַּחַת עֵץ הַדַּעַת שֶׁיְּכַסֶּנּוּ
בְּבַדָּיו כִּדְבִיר חָדָשׁ מֵעַל רֹאשֵׁנוּ!

שִׁיר שֶׁל סְתָיו

1

בִּמְהֵרָה נִבָּלַע בִּצְלָלִים שֶׁל כְּפוֹר;
הֱיִי שָׁלוֹם, אוֹרָה זוֹהֶרֶת שֶׁל קֵיצֵנוּ הַקָּצָר!
בְּאָזְנַי כְּבָר נוֹפְלִים מַטְחֵי מָגוֹר
שֶׁל הִדְהוּד בּוּלֵי עֵץ עַל אַבְנֵי הֶחָצֵר.

מְלוֹא הַחֹרֶף יָשׁוּב אֶל תּוֹכִי: רֶגְזָה,
שִׂנְאָה, צְמַרְמוֹרוֹת, חֲרָדָה, עֲמַל פֶּרֶךְ,
וּכְמוֹ שֶׁמֶשׁ בְּגֵיהִנּוֹם שֶׁל קֹטֶב אֲחוּזָה
לִבִּי יִהְיֶה מְטִיל אָדֹם שֶׁל קֶרַח.

בִּרְעָדָה לְכָל בּוּל עֵץ נוֹפֵל אֲצוֹתֵת;
הֵד קוֹדֵר כִּבְעֵת הֲקָמַת גַּרְדֻּמִּים.
וְרוּחִי בְּתוֹכִי כְּמִגְדָּל מִתְמוֹטֵט
בַּהֲלֹם בּוֹ אֵילִים לֹא־נִלְאִים וּכְבֵדִים.

מֵעֶרְסָל בְּהֹלֶם חַדְגּוֹנִי זֶה, אֲנִי חָשׁ
כִּי אֵי־שָׁם מְמַסְמְרִים אֲרוֹן־מֵתִים בִּבְהִילוּת.
עֲבוּר מִי? — הָיָה קַיִץ אֶתְמוֹל, הִנֵּה סְתָיו!
הָרַעַשׁ הַסָּתוּם יֵשׁ לוֹ צִלְצוּל שֶׁל הִסְתַּלְּקוּת.

2

בְּרַק הָאוֹר הַיְּרַקְרַק בְּעֵינֵךְ הָאֲרֻכָּה
יְפֵהפֶה, מְתוּקָה, אַךְ הַכֹּל מַר הַיּוֹם,
וְאַהֲבָתֵךְ, וְהַקִּיטוֹן, וְהָאָח הַמְּסֻכָּה,
לֹא יִשְׁווּ לִי לְשֶׁמֶשׁ מַקְרִין עַל הַיָּם.

וּבְכָל זֹאת אֶהֱבִינִי, לְבָבִית, הֲיִי אֵם,
וְלוּא לִכְפוּי־טוֹבָה, וְלוּא לְאִישׁ נִפְסָד;
פִּילֶגֶשׁ אוֹ אָחוֹת, הֲיִי מְתִיקוּת בַּת־יוֹמָהּ
שֶׁל עֲטֶרֶת סְתָיו אוֹ שֶׁל שֶׁמֶשׁ רַד.

עִנְיָן חָטוּף! אוֹרֵב הַקֶּבֶר וְחוֹמֵד!
אָה, תְּנִי לִי וְאֶכְבֹּשׁ פָּנַי אֶצְלֵךְ בַּחֵיק,
וְאֵדַע, בְּגַעְגּוּעִים לַקַּיִץ הַלָּבָן־יוֹקֵד,
טַעַם שֶׁל קֶרֶן סְתָיו אַחֲרוֹנָה, צָהֹב־מָתוֹק!

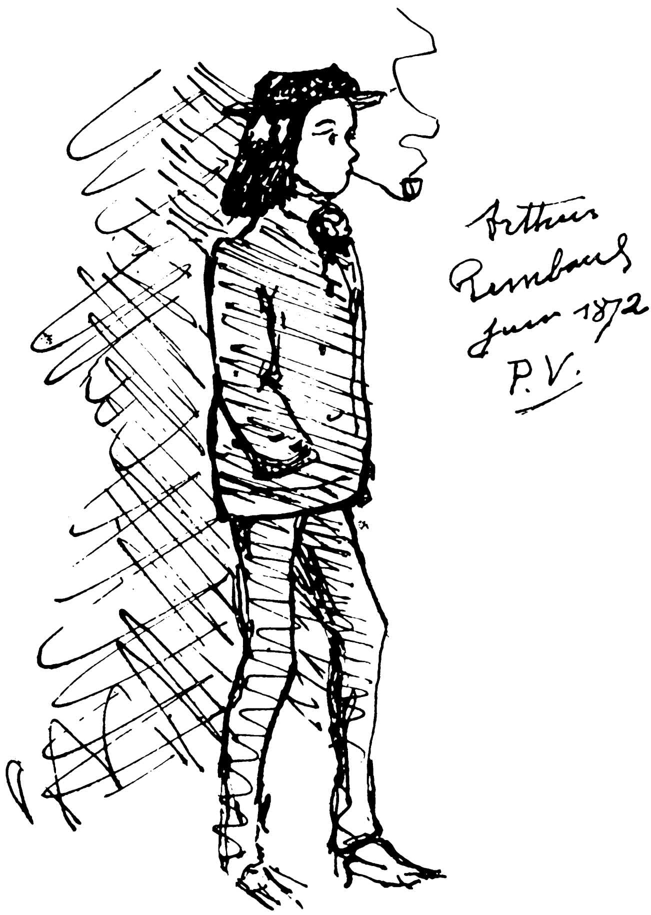
המיכסה

בְּכָל אֲשֶׁר יֵלֵךְ, אִם בַּיָּם אִם בַּיַּבֶּשֶׁת,
בְּאַקְלִימֵי לְהָבִים אוֹ לְאוֹרָהּ שֶׁל שֶׁמֶשׁ סְתָיו,
אִם עֶבֶד לְיֵשׁוּ, אִם בֶּן־פָּמַלְיָה לְאַפְרוֹדִיטֶה,
פּוֹשֵׁט־יָד אַפְלוּלִי אוֹ קְרוֹיְסוּס מֻזְהָב,

עִירוֹנִי, כַּפְרִי, נַוָּד אוֹ מְיֻשָּׁב,
בַּעַל מֹחַ מְמֻלָּח אוֹ מַחֲשָׁבָה כְּבֵדָה,
בַּכֹּל שָׁרוּי אָדָם בְּאֵימַת הַנִּסְתָּר,
וְלֹא יַשְׁקִיף אֶל עָל אֶלָּא בְּעַיִן רוֹעֲדָה.

מֵעָל, רָקִיעַ! זֶה כָּתְלוֹ שֶׁל הַכּוּךְ הַמַּחֲנִיק,
תִּקְרָה מוּאָרָה בְּחִזָּיוֹן אוֹפֶּרָאִי מַצְחִיק
שֶׁכָּל מִשְׁתַּתְּפָיו מְבוֹסְסִים בְּקַרְקַע שֶׁל דָּם שׁוֹתֵת;

אֵימַת פּוֹרֵק־הָעֹל, תּוֹחֶלֶת הַנָּזִיר:
רָקִיעַ! מִכְסֶה מֻשְׁחָר שֶׁל אוֹתוֹ סִיר כַּבִּיר
בּוֹ רוֹחֶשֶׁת בַּהֲמוֹן הָאֱנוֹשׁוּת הָאִי־נִרְאֵית.

Arthur
Rimbaud
juin 1872
P.V.

מתוך "עונה בגיהינום"

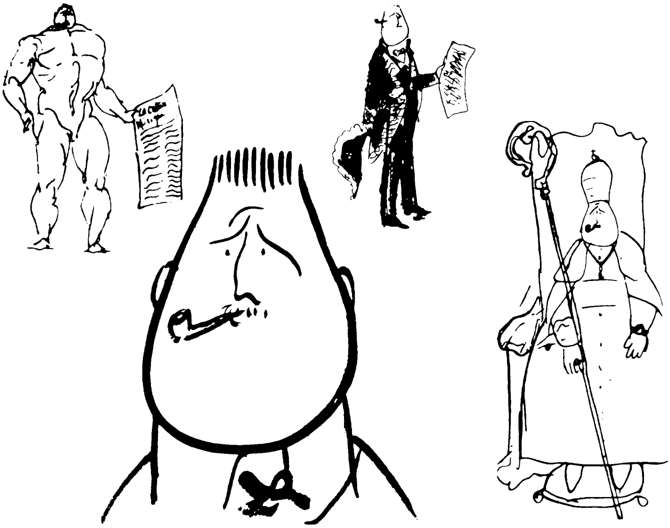
בְּאַרְבַּע, שְׁעַת שַׁחַר קֵיצִית,
שְׁנַת הָאַהֲבָה לֹא תִּתְרוֹפֵף.
בַּבֻּסְתָּנִים מִתְנַדֵּף
רֵיחַ עַרְבִית חֲגִיגִית.

וּבְקַרְפִּיפִים אַדִּירִים,
לְאוֹר חַמַּת הֶסְפֵּרִידוֹת,
כְּבָר מִסְתּוֹבְבִים – בְּגוּפִיּוֹת –
הַנַּגָּרִים.

בְּמִדְבָּרִיּוֹת שֶׁל אֵזוֹב־קִיר
הֵם מְנַסְּרִים לוּחוֹת זָהָב
שֶׁהָעִיר
תְּצַבְּעֵם שְׁמֵי כָּזָב.

הוֹ, לְמַעֲנָם, הָעֲבָדִים
הַמַּקְסִימִים לְמֶלֶךְ רָם,
הַזְנִיחִי רֶגַע, וֶנוּס, אוֹהֲבִים
שֶׁעֲטָרוֹת לְנַפְשׁוֹתָם.

מַלְכַּת הָרוֹעִים,
נָא מִזְגִי לַעֲמֵלִים שָׂרָף,
יִשְׁלְווּ בָּם אוֹנִים
עַד טְבִילַת הַצָּהֳרַיִם עַל הַחוֹף.

פון־מִירַאבּוֹ

תַּחַת פּוֹן־מִירַאבּוֹ שָׁט הַסֵּין
עִם אֲהָבֵינוּ
בְּעַצְמִי אֵדַע כִּי אֵין
שְׂמָחוֹת בְּלִי מַכְאוֹב לִפְנֵיהֶן

זוֹג צַלְצֵל לַיְלָה בּוֹא
יוֹם גָּז וַאֲנִי פֹּה

יָד בְּיָד זֶה מוּל זוֹ נִתְמַהְמֵהַּ
וּלְמַרְגְּלוֹת
גֶּשֶׁר יָדֵינוּ נוֹבֵעַ
הַמַּבָּט הַנִּצְחִי גַּל יָגֵעַ

זוֹג צַלְצֵל לַיְלָה בּוֹא
יוֹם גָּז וַאֲנִי פֹּה

הָאַהֲבָה תֵּלֵךְ כַּמַּיִם בְּלִי שָׁהוּת
תֵּלֵךְ הָאַהֲבָה
כָּל הַחַיִּים תְּפְלוּת
וְהַתִּקְווֹת הִנָּן כָּל כָּךְ עַזּוֹת

זוֹג צַלְצֵל לַיְלָה בּוֹא
יוֹם גָּז וַאֲנִי פֹּה

יָמִים וְשָׁבוּעוֹת עוֹבְרִים לָהֶם
נָס הֶעָבָר
הָאֲהָבוֹת גַּם כֵּן
תַּחַת פּוֹן־מִירַאבּוֹ שָׁט הַסֵּין

זוֹג צַלְצֵל לַיְלָה בּוֹא
יוֹם גָּז וַאֲנִי פֹּה

פון־מִיראבּו פירושו בצרפתית "גשר־מיראבו".

מטר ממטיר

מָ הִ וְ הַ הַ
טָ ז אֵ סְ סְ
ר לֶ כֵּ כֵּ
גּ ה ת ת
מָ ם
מְ הֶ אִ לְ
טִ אֶ עָ ם נְ
י תְ בִ פְ
ר כֶ י מָ י
ם ם מְ לַ
ק טְ ת
ו ה הַ י
ל וּ שְׁ ר כָּ
ו א ו ל
ת עָ הַ
מָ טְ מָּ א
שֶׁ מְ י טָ ו
ל טְ ם ר תָ
י ם
נָ ר פּ בְּ
שׁ ו ע קִ
י מְ צְ תּ שׁ
ם פְ י ו וּ
גָּ ם ת ר
אֲ שׁ י
שֶׁ י פֶּ בָּ ם
ר ם ה הֶ
ז הַ
כְּ מֵ לְ מְּ
מ פְ צְ מְ רַ
ו לָ ה ר תְ
אִ ל י קִ
מֵ י י
ת ם ע וַ ם
וּ ו חֲ
שֶׁ לָ רָ א
כְּ ל ם טָ ו
בָ ה תְ
ר חַ וּ ד
יַ מְ מִ
גַּ י ל תְ מָ
ם ו יַ עְ
ה א פְ לָ
בַּ ו ו חִ ה
ז י
כָּ טִ שֶׁ ם וָ
ר פְ ל מַ
ו טִ בִ טָ
ן פ עָ נְ ה
ו רִ עִ
נ י י
ו ם מָ
ת ה
שֶׁ
ל עַ
תִ
שֶׁ י
מַ קָ
ע ה

איזור

לְבְסוֹף נִמְאַס לְךָ מֵעוֹלָמֵנוּ הַנּוֹשָׁן

הוֹ הָרוֹעֶה טוּר־אֵיפֶל צֹאן הַגְּשָׁרִים פּוֹעָה הַבֹּקֶר כָּאן

דַּי וְהוֹתֵר חָיִיתָ בְּמוֹרֶשֶׁת רוֹמִי וְיָוָן

פֹּה אֲפִלּוּ לַמְּכוֹנִיּוֹת פַּרְצוּף יָשָׁן־נוֹשָׁן
הַדָּת רַק הִיא נוֹתְרָה לָהּ חֲדִישָׁה הַדָּת
וּפְשׁוּטָה כְּמוֹ הַסְּכָכוֹת בִּנְמַל־הַתְּעוּפָה

יְחִידָה בְּאֵירוֹפָּה רַק אַתְּ לֹא הִתְיַשַּׁנְתְּ הוֹ נַצְרוּת
הָאֵירוֹפִּי הַמּוֹדֶרְנִי מִכֻּלָּם הִנְּךָ אַתָּה אַפִּיפְיוֹרֵנוּ פִּיּוּס יו״ד
וְאַתָּה שֶׁחַלּוֹנוֹת מַשְׁקִיפִים עַל הַבּוּשָׁה הַמּוֹנַעַת מִמְּךָ
לְהִכָּנֵס הַבֹּקֶר לַכְּנֵסִיָּה וּלְהִתְוַדּוֹת עַל בִּרְכֶּיךָ
קוֹרֵא עֲלוֹנִים קָטָלוֹגִים וּמוֹדָעוֹת רָמֵי טוֹן
הִנֵּה הַשִּׁירָה לְהַבֹּקֶר וּפְרוֹזָה תִּמְצָא בָּעִתּוֹן
יֵשׁ חוֹבְרוֹת בְּ־25 סֶנְטִים מְלֵאוֹת סִפּוּרֵי בַּלָּשִׁים
דְּיוֹקְנָאוֹת שֶׁל אַנְשֵׁי־שֵׁם וְהַמִּבְחָר בָּאֲלָפִים

רָאִיתִי הַבֹּקֶר רְחוֹב נֶחְמָד אֶת שְׁמוֹ אֵינֶנִּי זוֹכֵר
צַח וְנָקִי וְלַשֶּׁמֶשׁ הוּא הָיָה הַמְבַשֵּׂר
הַמְנַהֲלִים הַפּוֹעֲלִים וְהַכַּתְבָנִיּוֹת הַחֲמוּדוֹת
חוֹלְפִים כָּאן שִׁשָּׁה יָמִים בְּשָׁבוּעַ אַרְבַּע פְּעָמִים בְּיוֹם

בַּבְּקָרִים הַסִּירֶנָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים תְּצַוֵּחַ
פַּעֲמוֹן מְנֻפָּח בַּצָּהֳרַיִם נוֹבֵחַ
הַכְּתוֹבוֹת עַל הַשְּׁלָטִים וְעַל־גַּבֵּי הַכְּתָלִים
הַלּוּחִיּוֹת וְהַמּוֹדָעוֹת כְּתֻכִּיִּים יְצַיְּצוּ
חָבִיב עָלַי חִנּוֹ שֶׁל רְחוֹב זֶה הַתַּעֲשִׂיָּתִי
הַמְּמֻקָּם בְּפָּרִיס בֵּין רְחוֹב אוֹמוֹן־תְּיֶיל וּשְׂדֵרוֹת טֶרְן

הִנֵּה הָרְחוֹב הַצָּעִיר וְאַתָּה שׁוּב אֵינְךָ אֶלָּא יֶלֶד קָטָן
אִמְּךָ מַלְבִּישָׁה אוֹתְךָ אַךְ וְרַק בְּגִדֵי תְּכֵלֶת־לָבָן
הִנְּךָ חָסוּד מְאֹד וְעִם רֶנֶה דָּלִיז שֶׁיָּדִיד רִאשׁוֹן לְךָ הָיָה
וְאֵין דָּבָר אָהוּב עֲלֵיכֶם כְּמוֹ טֶקֶס הַפֻּלְחָן בַּכְּנֵסִיָּה

הַשָּׁעָה תֵּשַׁע בִּמְנוֹרַת הַגָּז שַׁלְהֶבֶת דַּקָּה וּכְחֻלָּה אַתֶּם יוֹצְאִים אֶת הַמְּעוֹנוֹת בַּסֵּתֶר
מִתְפַּלְלִים כָּל הַלַּיְלָה בְּבֵית־הַתְּפִלָּה שֶׁל הַמִּכְלָלָה
כָּל אוֹתוֹ זְמַן נִצְחִית וְנַעֲרָצָה תְּהוֹם־מַעֲמַקִּים אַחְלָמִית
סוֹבֶבֶת עֲדֵי־עַד תִּפְאֶרֶת הַמָּשִׁיחַ שַׁלְהָבִית
זוֹ חֲבַצֶּלֶת הַיִּפְעָה אֲשֶׁר כֻּלָּנוּ נְטַפֵּחַ
זֶה הַלַּפִּיד אֲדֹם־הָרַעְמָה אֲשֶׁר לֹא יְכַבֵּנוּ רוּחַ
זֶה הַבֵּן חִוֵּר וְאַדְמוֹנִי שֶׁל הָאֵם הַמְּיֻסָּרָה
זֶה הָאִילָן שֶׁכָּל תְּפִלָּה בּוֹ נֶאֱגְרָה
זֶה הַגַּרְדֹּם הַמְּכֻפָּל שֶׁלַּכָּבוֹד וְלַנֵּצַח
זֶה הַכּוֹכָב בַּעַל שִׁבְעַת הַחֻדִּים
זֶה הָאֵל אֲשֶׁר מֵת בְּיוֹם ו׳ וּבְיוֹם א׳ קָם מִן הַמֵּתִים
זֶה הַמָּשִׁיחַ הַנּוֹסֵק בָּרָקִיעַ טוֹב מִכָּל אַשַּׁף טִיסָה
שִׂיא הַגֹּבַהּ הָעוֹלָמִי מֻנָּח בְּכִיסוֹ
הַמָּשִׁיחַ בָּבַת עֵינֵנוּ

בָּבַת עֶשְׂרִים הַמֵּאוֹת הוּא יָדַע זֹאת לְחוֹלֵל
וְהַמֵּאָה הַזֹּאת בִּלְבוּשׁ צִפּוֹר כָּמוֹהָ כְּיֵשׁוּ נוֹסֶקֶת אֶל עָל
שֵׁדֵי שְׁאוֹל בְּמְחִלּוֹתָם מַגְבִּיהִים רֹאשׁ לִרְאוֹת אֶת הַחִידָה
הֵם אוֹמְרִים שֶׁהוּא חַקְיָנוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן הַמְכַשֵּׁף מִיהוּדָה
הֵם צוֹוְחִים שֶׁאִם מַמְרִיא הוּא יְכַנּוּ אוֹתוֹ רַמַּאי
הַמַּלְאָכִים רוֹחֲפִים סְבִיב הַמְרַחֵף כְּלִיל הַנּוֹי
אִיקָרוֹס חֲנוֹךְ אֵלִיָּהוּ אַפּוֹלוֹנְיוּס־אִישׁ־תְּיאָן
מְעוֹפְפִים סָבִיב לַמָּטוֹס הָרִאשׁוֹן
יֵשׁ וְיִצְטוֹדְדוּ לְפַנּוֹת דֶּרֶךְ לְמִי שֶׁלֶּחֶם־הַקֹּדֶשׁ לָהֶם מַעֲלִית
הַכְּמָרִים הַנּוֹסְקִים נְסִיקַת נֶצַח בַּהֲנִיפָם אֶת הַמַּצִּית
הָאֲוִירוֹן נוֹחֵת לִבְסוֹף בְּלִי לְקַפֵּל כְּנָפַיִם
הָרָקִיעַ מִתְמַלֵּא מִילְיוֹנֵי סְנוּנִיּוֹת כְּהֶרֶף עַיִן
בְּמְחִי כָּנָף בָּאִים לַהֲקֵי עוֹרֵב נֵץ וְיַנְשׁוּף
מֵאַפְרִיקָה מַגִּיעִים מַגְלָנִים פְלָמִינְגוֹ וּמָרַבּוּ
עוֹף הָרוּךְ שֶׁיָּצְאוּ לוֹ מוֹנִיטִין בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וּבְשִׁירָה
צוֹלֵל וּבְצִפָּרְנָיו גֻּלְגָּלְתּוֹ שֶׁל אָדָם רֹאשׁ רִאשׁוֹן לַבְּרִיאָה
גָּח הַנֶּשֶׁר מֵאֹפֶק בִּגְרוֹנוֹ זַעֲקַת עַד
וּמֵאֲמֶרִיקָה בָּא הַקּוֹלִיבְּרִי הַקָּט
מִקְצֵה סִין הִגִּיעַ עוֹף הַפִּיהִי הַמָּאֳרָךְ וּגְמִישׁ־הַגֵּו
אֲשֶׁר כָּנָף לוֹ אַחַת וּבִצְמָדִים יְעוֹפֵף
וְהִנֵּה הַיּוֹנָה הַבָּרָה נְשָׁמָה בְּלִי רְבָב
וּמְלַוֶּיהָ דְּרוֹר־הַגֶּבֶל וְהַטַּוָּס עִם כְּלִיל עֵינָיו שֶׁבַּזָּנָב
עוֹף־הַחוֹל הַמּוֹלִיד אֶת עַצְמוֹ מִן הַמּוֹקֵד
אוֹפֵף הַכֹּל לְרֶגַע קָט בְּאֶפְרוֹ הַלּוֹהֵט
הַסִּירֵנוֹת שֶׁנָּטְשׁוּ אֶת מְצָרֵי הַסַּכָּנָה מְכוֹן שִׁבְתָּן
מַגִּיעוֹת בְּזִמְרָה מֻפְלָאָה שְׁלָשְׁתָּן

וְכֻלָּם נֶשֶׁר עוֹף־חוֹל גַּם פִּיהֵי מֵאֶרֶץ סִין
נַעֲשִׂים לִמְכוֹנַת הַטַּיִס יְדִידִים

הִנֵּה אַתָּה מִתְהַלֵּךְ בְּפָּרִיס בְּתוֹךְ הֲמוֹן אָדָם בִּבְדִידוּתְךָ
עֶדְרֵי אוֹטוֹבּוּסִים גּוֹעִים חוֹלְפִים בְּקִרְבָתְךָ
יִסּוּרֵי הָאַהֲבָה עוֹמְדִים לְךָ בַּגָּרוֹן
כְּאִלּוּ לֹא תִהְיֶה עוֹד נֶאֱהָב עַד יוֹם אַחֲרוֹן
לוּ חָיִיתָ בְּיָמִים עָבְרוּ הָיִיתָ הוֹלֵךְ וְנִסְגָּר בְּמִנְזָר
אַתָּה תּוֹפֵס עַצְמְךָ מִתְפַּלֵּל וְהִנְּךָ בּוֹשׁ בַּדָּבָר הַמּוּזָר
אַתָּה צוֹחֵק לְעַצְמְךָ וּכְאֵשׁ גֵּיהִנּוֹם מִתְפּוֹצֵץ אוֹתוֹ צְחוֹק
נִיצוֹצוֹת צְחוֹקְךָ מַזְהִיבִים אֶת מִסְתּוֹר חַיֶּיךָ הֶעָמֹק
זוֹ תְּמוּנָה תְּלוּיָה בְּאַפְלוּלִית מוּזֵיאוֹן
וְיֵשׁ שֶׁאַתָּה נִגָּשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בָּהּ מִקָּרוֹב

הַיּוֹם אַתָּה מִתְהַלֵּךְ בְּפָּרִיס הַנָּשִׁים מְכֻתָּמוֹת בְּדָם
זֶה הָיָה וְהַלְוַאי לֹא זָכַרְתִּי זֶה הָיָה עֵת הַיֹּפִי הוּעַם

אֲפוּפָה לַהֲבוֹת אֵשׁ יוֹקְדוֹת הִתְבּוֹנְנָה בִּי גְּבִרְתֵּנוּ בְּשַׁארְטְר
דַּם הַלֵּב־הַקָּדוֹשׁ שֶׁלָּךְ הֵצִיף אוֹתִי בְּמוֹנְמַארְטְר
אֲנִי חוֹלֶה מֵרֹב הָאֲזָנָה לְמֶלֶל הָעַלִּיז
הָאַהֲבָה הַמְיַסֶּרֶת אוֹתִי הִיא חֹלִי מֵבִישׁ
וְהַדְּמוּת הַמְרַדֶּפֶת אוֹתְךָ מְחַיָּה אוֹתְךָ בִּנְדוּדֵי שֵׁנָה וּבְמַכְאוֹב
תָּמִיד הִיא סְמוּכָה אֵלֶיךָ אוֹתָהּ דְּמוּת בַּת־חֲלוֹף

הִנֵּה אַתָּה נִמְצָא עַל שְׂפַת הַיָּם הַתִּיכוֹן
מֵעַל רֹאשְׁךָ פּוֹרְחִים כָּל הַשָּׁנָה עַנְפֵי הַלִּימוֹן

בְּמַחְצַּת יְדִידֶיךָ אַתָּה יוֹצֵא לְהַפְלִיג
אֶחָד נִיצָּאִי אֶחָד מֶנְטוֹנַסְקִי וּשְׁנַיִם מִטִּירְבִּיאַסְק
יַחְדָּיו מִתְבּוֹנְנִים מִתּוֹךְ אֵימָה בְּתַמְנוּנֵי הַמְּצוּלָה
וּבֵין הָאַצּוֹת מְשַׂיְּטִים הַדָּגִים דְּיוֹקְנֵי־גְּאֻלָּה

אַתָּה בְּגַנּוֹ שֶׁל פֻּנְדָּק בְּעִבּוּרָהּ שֶׁל פְּרָאג
וֶרֶד עַל הַשֻּׁלְחָן וְאַתָּה עוֹטֶה חַג
עֵינְךָ מַבִּיטָה בִּמְקוֹם שֶׁתִּהְיֶה יָדְךָ כּוֹתֶבֶת
בַּכְּנִימָה הַנָּמָה אֶת שְׁנָתָהּ בְּלֵב הַוֶּרֶד

מְיֹרָא אַתָּה רוֹאֶה אֶת דְּיוֹקָנְךָ בְּאַבְנֵי־אָגָט שֶׁל כְּנֵסִיַּת וִיטוּס
בְּיוֹם שֶׁרָאִיתָ עַצְמְךָ בָּהֶן הָיְתָה בְּךָ עַצְבוּת עַד מוּת
דּוֹמֶה אַתָּה לְאֶלְעָזָר אֲשֶׁר סֻנְוַר לְמַרְאֵה אוֹר
מְחוֹגֵי הָאוֹרְלוֹגִין בָּרֹבַע הַיְּהוּדִי הוֹלְכִים סוֹבְבִים לְאָחוֹר
וְאַף אַתָּה בְּדַרְךְּ חַיֶּיךָ נָסוֹג אָחוֹר לְאִטְּךָ
בְּשָׁעָה שֶׁהִנְּךָ עוֹלֶה בְּהְרַדְצָ׳נִי וּבָעֶרֶב וּמַטֶּה אָזְנְךָ
לְזִמְרַת שִׁירֵי עַם צֶ׳כִיִּים בַּפֻּנְדָּקִים

וְהִנֵּה אַתָּה בְּמַרְסֵיי בֵּין עֲרֵמוֹת אֲבַטִּיחִים

הִנֵּה אַתָּה בְּקוֹבְּלֶנְץ בְּמְלוֹן־הָעֲנָק

הִנֵּה אַתָּה בְּרוֹמָא יוֹשֵׁב תַּחַת עֵץ שֶׁסֶק מִיַּפָּן

הִנֵּה אַתָּה בְּאַמְסְטֶרְדַּם עִם בַּחוּרָה הַנִּרְאֵית לְךָ יָפָה וְהִיא כְּעוּרָה בְּתַכְלִית
הִיא עוֹמֶדֶת לְהִתְחַתֵּן בְּלַיְדֶן עִם סְטוּדֶנְט

יֵשׁ חֲדָרִים לְהַשְׂכִּיר בְּקוּבִּיקוּלָה־לוּקַנְדָּה
זְכוּרַנִי כִּי בִּלִּיתִי שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים וְכַזְּמַן הַזֶּה בְּגוּדָה

הִנֵּה אַתָּה בְּפָּרִיס לִפְנֵי קְצִין חוֹקֵר
מוֹלִיכִים אוֹתְךָ כְּפוֹשֵׁעַ וְשָׂמִים אוֹתְךָ בְּמַעְצָר
עָרַכְתָּ מַסָּעוֹת שֶׁל צַעַר וּמַסָּעוֹת שֶׁל חֶדְוָה
בְּטֶרֶם תַּבְחִין בַּכָּזָב וּבַזִּקְנָה הַקְּרֵבָה
הִתְיַסַּרְתָּ בָּאַהֲבָה בְּגִיל עֶשְׂרִים וּבְגִיל שְׁלֹשִׁים
חָיִיתִי כְּמוֹ טִפֵּשׁ וּבִזְבַּזְתִּי אֶת הַשָּׁנִים
כְּבָר אֵינְךָ מֵעֵז לְהַבִּיט בְּיָדֶיךָ וְכָל רֶגַע אֲנִי עוֹמֵד לִבְכּוֹת מָרָה
עָלֶיךָ עַל זוֹ שֶׁאָהַבְתִּי וְעַל כָּל אֲשֶׁר הֵטִיל בְּךָ מוֹרָא

אַתָּה מִתְבּוֹנֵן דְּמָעוֹת בְּעֵינֶיךָ בַּמְּהַגְּרִים הָעֲלוּבִים אֲשֶׁר בְּכָאן
הֵם מַאֲמִינִים בֵּאלֹהִים הֵם מִתְפַּלְּלִים נָשִׁים מֵינִיקוֹת תִּינוֹקָן
הֵם מְמַלְּאִים בְּרֵיחָם אֶת חֲלָלָהּ שֶׁל תַּחֲנַת סֵן־לָזָר
הֵם נוֹתְנִים אֵמוּן בְּכוֹכָבָם כְּמוֹ הָאַמְגוּשִׁים מִן הַמִּזְרָח
הֵם מְקַוִּים כִּי בְּאַרְגֶּנְטִינָה יַרְוִיחוּ כֶּסֶף טוֹב
וְיָשׁוּבוּ לְאַרְצָם עִם הַהוֹן אֲשֶׁר עָשׂוּ
מִשְׁפָּחָה אַחַת נוֹשֵׂאת שְׂמִיכַת פּוּךְ אֲדֻמָּה כְּמוֹ שֶׁנּוֹשְׂאִים לֵב
זוֹ שְׂמִיכַת הַפּוּךְ וַחֲלוֹמוֹתֵינוּ אַךְ הֶבֶל חוֹלֵף
הַמְּהַגְּרִים הַלָּלוּ חֶלְקָם יִשָּׁאֲרוּ כָּאן וְיִמְצְאוּ מְגוּרִים
בִּרְחוֹב דֵּרוֹזְיֶה אוֹ בִּרְחוֹב דֶּזֶקוּף בְּכָל מִינֵי חוֹרִים
רָאִיתִי אוֹתָם לִפְנוֹת עֶרֶב יוֹצְאִים לָרְחוֹב לִשְׁאֹף רוּחַ
וְכִמְעַט שֶׁאֵינָם מִתְנוֹעֲעִים כְּמוֹ כְּלֵי שַׁחְמָט עַל הַלּוּחַ
רֻבָּם יְהוּדִים נְשֵׁיהֶם חֲבוּשׁוֹת פֵּאוֹת נָכְרִיּוֹת
הֵן יוֹשְׁבוֹת חִוְּרוֹת פָּנִים בְּתוֹכְכֵי הַחֲנֻיּוֹת

אַתָּה עוֹמֵד לִפְנֵי הַדֶּלְפֵּק בְּבַאר מְזֹהָם
אַתָּה שׁוֹתֶה קָפֶה בִּשְׁנֵי סוּ בְּמַחְצַת עֲלוּבֵי־אָדָם

בַּלַּיְלָה אַתָּה מְבַלֶּה בְּמִסְעֶדֶת פְּאֵר

נָשִׁים אֵלּוּ אֵינָן מַרְשָׁעוֹת דְּאָגוֹת לָהֶן דַּי וְהוֹתֵר
כֻּלָּן אֲפִלּוּ הַכְּעוּרָה שֶׁבָּהֶן יָדְעָה אֶת מְאַהֲבָהּ לְיַסֵּר
הִיא בִּתּוֹ שֶׁל סַמָּל מִשְׁטָרָה בָּעִיר גֶ'רְסִי

כַּפּוֹת יָדֶיהָ שֶׁאוֹתָן לֹא רָאִיתִי קָשׁוֹת וּסְדוּקוֹת
יֵשׁ בִּי חֶמְלָה עֲצוּמָה לַצַּלָּקוֹת שֶׁעַל כְּרֵסָהּ

עַכְשָׁיו אֲנִי מַשְׁפִּיל אֶל עֲלוּבַת־נֶפֶשׁ בַּעֲלַת צְחוֹק נוֹרָא אֶת שִׂפְתוֹתַי

אַתָּה לְבַדְּךָ הַבֹּקֶר קָרֵב
הַחַלְבָּנִים מְטַרְטְרִים אֶת כַּדֵּיהֶם בָּרְחוֹבוֹת

הַלַּיְלָה מִתְרַחֵק כְּמוֹ בַּת־תַּעֲרֹבֶת נָאָה
פֶּרְדִּין הַכּוֹזֶבֶת אוֹ לֵאָה הַכְּנוּעָה

וְאַתָּה גּוֹמֵעַ אֶת הָאַלְכּוֹהוֹל הַזֶּה הַשּׂוֹרֵף כְּמוֹ חַיֶּיךָ
חַיֶּיךָ שֶׁאַתָּה גּוֹמֵעַ כְּמוֹ יַ"שׁ לְקִרְבֶיךָ

אַתָּה פּוֹסֵעַ לְכִווּן אוֹטֵיי אַתָּה רוֹצֶה לָשׁוּב הַבַּיְתָה רַגְלִי
לִישֹׁן בֵּין פְּטִישִׁים פְּסְלוֹגֶיךָ מִגִּינֵיאָה וְאוֹקְיָאנְיָה

הֵם מְשִׁיחִים בַּעֲלֵי צוּרָה אַחֶרֶת שֶׁל אֱמוּנָה אַחֶרֶת
מְשִׁיחִים פְּחוּתִים שֶׁל תִּקְוָה נִסְתֶּרֶת

לְהִתְרָאוֹת לְהִתְרָאוֹת

שֶׁמֶשׁ צַוָּאר כָּרוּת

הגיגים בזמן של מלחמת אזרחים

1
בתי אבות

וַדַּאי בְּתוֹךְ דְּשָׁאָיו הַמַּפְרִיחִים שֶׁל אִישׁ עָשִׁיר,
בַּחֲבִי רַחַשׁ רָמוֹתָיו הַנְּטוּעוֹת,
גּוֹאִים חַיִּים בְּלֹא צִירֵי יָמְרָה;
וּמַמְטִירִים חַיִּים עַד הָאַגָּן יִפְלֹט
וּמַגְבִּיהִים לְרוּם סְחַרְחַר בְּגֹבַהּ הַהַמְטָרָה,
כְּמוֹ יִבְחֲרוּ לָהֶם לִרְצוֹנָם צֶלֶם נָאוֹת
שֶׁלֹּא לִכְרֹעַ לַמּוּכָנִי אוֹ לְשַׁחֵר
צֶלֶם מְשֻׁעְבָּד עַל־פִּי צַו שֶׁל אַחֵר.

חֲלוֹם, חֲלוֹם! אֲבָל הוֹמֵרוֹס לֹא שׁוֹרֵר
לוּלֵא יָדַע הֵיטֵב מִכָּל חֲלוֹם
כִּי מְעַנּוּג־עַצְמָם שֶׁבַּחַיִּים נוֹהֵר
סִילוֹן הַשֶּׁפַע הַמְנַצְנֵץ; אַף כִּי נִרְאֶה הַיּוֹם
כְּמוֹ מִין צֶדֶף־יָם מֻפְלָא וָרֵיק, אֲשֶׁר נִתַּר
מִתּוֹךְ חַשְׁרַת־הָעָב שֶׁל מֵי־תְּהוֹם,
וְלֹא כְּלִיל־מִזְרָקָה, הִנּוֹ הַסֵּמֶל הַמַּעֲטִיר
אֶת תִּפְאַרְתּוֹ הַמּוּרָשָׁה שֶׁל הֶעָשִׁיר.

גֶּבֶר אַלִּים וָמַר, גֶּבֶר תַּקִּיף
קָרָא לְאַדְרִיכָל וּלְאָמָּן, בִּשְׁבִיל שֶׁהֵם,

גְּבָרִים מָרִים וְאַלִּימִים, יִצְּרוּ בָּאֶבֶן
אֶת הַמְּתִיקוּת תְּשׁוּקַת הַכֹּל בְּלֵילֵיהֶם וִימֵיהֶם,
אֶת הָעֶדְנָה שֶׁלֹּא נוֹדְעָה עַד הֵנָּה;
אֲבָל בְּמוֹת אָדוֹן, הָעַכְבָּרִים יוֹצְאִים לָהֶם,
וְשֶׁמָּא רִבֵּעִים לַבַּיִת הַנֶּהְדָּר,
עַל כָּל הַבְּרוֹנְזָה וְהַשַּׁיִשׁ, הוּא עַכְבָּר.

הוֹ, מָה אִם הַגַּנִּים בָּם הַטַּוָּס טוֹפֵף
בְּרֶגֶל עֲנֻגָּה עַל־פְּנֵי הָעַתִּיקוֹת,
אוֹ כָּל שֶׁיּוּנוֹ מִכַּדָּהּ תָּנֵף
לִפְנֵי אֱלֹהֻיּוֹת הַגָּן הָאֲדִישׁוֹת —
הוֹ, מָה אִם מִדְשָׁאוֹת גְּזוּזוֹת וּשְׁבִיל סוֹבֵב
בָּם הֶהָגוּת בְּעַרְדָּלִים תִּמְצָא מִפְלָט,
בָּם הַיַּלְדוּת מוֹצֵאת לְכָל חוּשׁ נְעִימוּת,
נוֹטְלִים אֶת גְּדֻלָּתֵנוּ עִם הָאַלִּימוּת?

מָה אִם פְּאֵר דְּלָתוֹת גְּלוּפוֹת מַשְׁקוֹף
וּבִנְיָנִים שֶׁדּוֹר מוֹרָם אוֹתָם כּוֹנֵן,
הַפְּסַע עַל רְצָפוֹת מְמֹרָקוֹת, הָלוֹךְ וָשׁוֹב,
בְּאוּלַמּוֹת רָמִים וּסְטָיו אֲרֻכִּים, וּבָם
דְּיוֹקְנָאוֹת מְהֻלָּלִים שֶׁל הָאָבוֹת;
מָה אִם הַלָּלוּ הַדְּבָרִים, אֲשֶׁר גְּדוֹלֵי עוֹלָם
דּוֹרְשִׁים אוֹתָם לְשֶׁבַח וּשְׁלַל בְּרָכוֹת,
נוֹטְלִים אֶת גְּדֻלָּתֵנוּ עִם הַמְּרִירוּת?

2

ביתי

עַתִּיק הַגֶּשֶׁר, עַתִּיק יוֹתֵר הַצְּרִיחַ,
בֵּית־חַוָּה חוֹסֶה בְּצֵל חוֹמָה,
חֶלְקָה שֶׁל קַרְקַע־אֶבֶן,
שֶׁבָּהּ יִפְרֹץ הַוֶּרֶד הַסִּמְלִי לְהַפְרִיחַ,
בּוּקִיצוֹת יְשִׁישׁוֹת, קוֹצִים קְשִׁישִׁים בְּלִי סוֹף,
שְׁאוֹן הֲמוֹן הַגֶּשֶׁם אוֹ שְׁאוֹן
כָּל רוּחַ נוֹשֶׁבֶת;
תַּרְנְגוֹל־מַיִם מְקַרְטֵעַ
חוֹצֶה שׁוּב אֶת הַפֶּלֶג
נִרְעָשׁ מֵהֶתְּזָן שֶׁל כִּתְרֵיסַר פָּרוֹת;

מַעֲלוֹת מְעֻקָּלוֹת, קִיטוֹן עִם כִּפַּת אֶבֶן,
קָמִין אֶבֶן אָפֹר בַּעַל בֵּי־אֵשׁ פָּתוּחַ,
דַּף כָּתוּב, נֵרוֹת.
הָאַפְּלָטוֹנִיסְט שֶׁל אִיל־פֶּנְסֶרוֹזוֹ הִתְיַגֵּעַ
בְּקִיטוֹן כָּזֶה, חָזָה בָּרוּחַ
אֵיךְ חֵמָה שֵׁדִית
דִּמְּתָה הַכֹּל בַּלֵּב.
תַּיָּרֵי חֲצוֹת נָדִים
שָׁבֵי שְׁוָקִים וִירִידִים
רָאוּ נֵר שִׁמּוּרָיו הַמְהַבְהֵב.

כָּאן שְׁנֵי גְּבָרִים חָנוּ. אֶחָד אִישׁ מִלְחָמוֹת
קִבֵּץ לוֹ עֶשְׂרִים סוּס וְהֶעֱבִיר יָמָיו
בִּמְקוֹם הַמַּדּוּחִים
הַזֶּה, מֵרֹב קְרָבוֹת וְאַזְעָקוֹת פִּתְאֹמִיּוֹת
הָיוּ כִּפְלִיטֵי צִי הוּא וּשְׁאֵרִית סוּסָיו,
שְׁכוּחִים וְשׁוֹכְחִים;
וְאָנֹכִי, שֶׁאַחֲרֵי מוֹתִי אוּלַי
יוֹרְשַׁי בְּגוּף בִּי יִמְצְאוּ לָהֶם
תְּבוּנָה בּוֹדֶדֶת לְהַלֵּל,
סְמָלִים יָאִים לְשֶׁבֶר הָעוֹלָם.

3

שולחני

שְׁתֵּי אַרְכֻּבּוֹת כְּבֵדוֹת וְלוּחַ
עָלָיו מַתְּנַת סַאטוֹ, חֶרֶב בַּת־עַד, תָּנוּחַ
עִם עֵט וְדַף נְיָר,
שֶׁהִיא תַּטִּיף מוּסָר
לְחַלֵּץ יָמַי מִסְתָּמִיּוּתָם.
פִּסָּה שֶׁל אֶרֶג מְרֻקָּם

כְּרוּכָה עַל עֵץ הַנָּדָן.
צ׳וֹסֶר לֹא נָשַׁם עֲדֶן
עֵת זוֹ לְבָנָה. בַּבַּיִת שֶׁל סַאטוֹ,
קְשׁוּתָה כַּסַּהַר הֶחָדָשׁ, כְּסַהַר בְּצֵאתוֹ
נָחָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה.
אַף אִם דָּבָר לֹא הִשְׁתַּנָּה
אֵין סַהַר כָּאן; רַק לֵב נִצְבָּט
יוֹצֵר דְּבַר אָמָּנוּת בַּר־עַד.
בְּפִי מְלַמְּדֵינוּ טַעֲנָה
כִּי בוֹ בַּזְּמַן וּבַמָּקוֹם שֶׁזּוֹ לְבָנָה
מַתַּת כִּשְׁרוֹן־כַּפַּיִם נֶהְדָּר,
בְּקַדָּרוּת אוֹ בְּצִיּוּר, עָבַר
מֵאָב לְבֵן
וּמֵעִדָּן לְעִדָּן,
וְאַף נִדְמָה בַּר־עַד כְּמוֹ הַחֶרֶב.
בִּהְיוֹת יְפִי הַנֶּפֶשׁ נַעֲרָץ בְּלִי הֶרֶף,
עָטוּ אָדָם וּמַעֲשֵׂהוּ כְּאֶחָד
מַרְאֶה הַנֶּפֶשׁ בַּת־הָעַד;
כִּי אַף הֶעָשִׁיר שֶׁבַּיּוֹרְשִׁים,
בְּיָדְעוֹ כִּי בְּשַׁעַר שָׁמַיִם אֵין מַרְשִׁים
לָבוֹא חוֹבֵב דְּבַר־אָמָּנוּת נִפְסָד,
לִבּוֹ עָלָיו כָּל כָּךְ נִצְבַּט
עַד כִּי, אַף שֶׁנּוֹדַע בֵּין הַבְּרִיּוֹת
בִּזְכוּת מַלְבּוּשֵׁי מֶשִׁי וְהִלּוּךְ נָאוֹת,
הָיָה בַּעַל מֹחַ עֵר; נִדְמָה לַכֹּל
כִּי טַוָּסָהּ שֶׁל יוּנוֹ נָתַן קוֹל.

4

צאצאי

בִּהְיוֹת הַשֵּׂכֶל הָאֵיתָן לִי יְרֻשָּׁה
מֵאֲבוֹתַי, חַיָּב אֲנִי לָזוּן אֶת חֲלוֹמִי
וּלְהוֹתִיר גַּם אַחֲרַי גֶּבֶר וְאִשָּׁה
אֵיתָנֵי שֵׂכֶל, אֲבָל הֵן נִדְמֶה
כִּי אַף יָפִיצוּ הַחַיִּים נִיחוֹחַ הַנִּשָּׂא
בָּרוּחַ, יִפְרְשׂוּ תִּפְאֶרֶת לְעֵין הַבֹּקֶר הָעוֹלֶה,
וּכְבָר הַגָּן זָרוּי כּוֹתְרוֹת פְּרָחִים תְּלוּשׁוֹת;
וְרַק יַרְקוּת שְׁגוּרָה נוֹתֶרֶת אַחַר זֹאת.

וְאִם תֹּאבַד זוֹ הַפְּרִיחָה לְצֶאֱצָאַי
מֵרֹב שְׁקִיעַת הַנֶּפֶשׁ בְּנִוּוּל,
מֵרֹב הִתְעַסְּקוּת יֶתֶר בְּחַיֵּי שָׁעָה,
מֵרֹב שַׁעֲשׁוּעִים אוֹ נִשּׂוּאִים לֶאֱוִיל?
יִהְיוּ אֵפוֹא הַגֶּרֶם הֶחָצוּב וְהַצְּרִיחַ הַנִּשָּׂא
חֻרְבָּה מָטָה אֲשֶׁר הָאֹחַ יָטִיל
בֵּיצָיו בְּתוֹךְ כְּתָלֶיהָ הַסְּדוּקִים, וּבְרָמָה
יִצְרַח שִׁמְמוֹנוֹ אֶל שְׁמֵי שְׁמָמָה.

הַמְּסוֹבֵב הָרִאשׁוֹנִי אֲשֶׁר אוֹתָנוּ צָר
גַּם אֶת הָאֹחִים כָּפָה בְּמַעְגָּל לָחוּג;
וַאֲנִי, אֲשֶׁר חוֹשֵׁב עַצְמִי אִישׁ מְאֻשָּׁר
עַל כִּי בְּאַהֲבָה וִידִידוּת אֶמְצָא סִפּוּק,

בָּחַרְתִּי אֶת הַבַּיִת בַּעֲבוּר יְדִידוּתוֹ שֶׁל אִישׁ שָׁכֵן
וְשִׁפַּצְתִּיו בַּעֲבוּר אַהֲבָתָהּ שֶׁל נַעֲרָה,
וָאֵדַע כִּי כָּל שֶׁיְּשַׂגְשֵׂג עַד שֶׁיַּחֲלִיא
הֲרֵי אֲבָנִים אֵלּוּ יָד לוֹ, וְגַם לִי.

5

הדרך לפתחי

לוֹחֵם בִּלְתִּי־סָדִיר חָבִיב,
טִיפּוּס פַּלְסְטָפִי, גּוּף שׁוֹפֵעַ,
בָּא וּמְגַלְגֵּל בְּדִיחוֹת שֶׁל קְרָב
כְּאִלּוּ מָוֶת מֵאֵשׁ רוֹבֶה
אֵין כָּמוֹהוּ לְשַׁעֲשֵׁעַ.

סֶגֶן שָׁחוּם וַאֲנָשָׁיו,
פְּרִיטֵי מַדִּים לְאֻמִּיִּים לְעוֹרָם,
עוֹמְדִים בַּפֶּתַח, וַאֲנִי מֵלִין
עַל גֶּשֶׁם וּבָרָד, מֶזֶג־אֲוִיר עוֹיֵן,
עֵץ אַגָּסִים שֶׁסַּעַר שָׁבַר.

אֲנִי מוֹנֶה אֶת כַּדּוּרוֹנֵי הַפִּיחַ
שֶׁתַּרְנְגֹלֶת־בָּר מוֹבִילָתַם עַל מֵי הַפֶּלֶג,
לְהַשְׁתִּיק אֶת הַקִּנְאָה שֶׁלֹּא תָּנִיחַ;
וְנִפְנֶה אֶל חַדְרִי, שָׁם יָפִיחַ
בִּי חֲלוֹם צִנָּה שֶׁל שֶׁלֶג.

6

קן הסים אצל חלוני

דְּבוֹרִים בּוֹנוֹת בַּחֲוָחִים
שֶׁל בִּנְיָנִים מִתְרוֹפְפִים, וְשָׁמָּה
אִמּוֹת־צִפֳּרִים מְבִיאוֹת תּוֹלָעִים וּזְבוּבִים.
כָּתְלַי מִתְרוֹפֵף; דְּבוֹרֵי־הַדְּבַשׁ,
בֹּאנָה לִבְנוֹת בְּבֵיתוֹ הַמְּרוֹקָן שֶׁל הַסִּיס.

אָנוּ מְסֻגָּרִים, וּמְסֻבָּב הַמַּפְתֵּחַ
עַל אִי־וַדָּאוּתֵנוּ; אֵי־שָׁם
הוֹרְגִים אָדָם, אוֹ בַּיִת מִתְלַקֵּחַ,
אֲבָל דָּבָר לַאֲשׁוּרוֹ הֵן לֹא תּוֹכִיחַ:
בֹּאנָה לִבְנוֹת בְּבֵיתוֹ הַמְּרוֹקָן שֶׁל הַסִּיס.

מִתְרָס שֶׁל אֶבֶן אוֹ שֶׁל עֵץ;
כִּשְׁבוּעַיִם שֶׁל מִלְחֶמֶת אֶזְרָחִים;
אֶמֶשׁ טִלְטְלוּהוּ בְּמוֹרַד הַדֶּרֶךְ,
חַיָּל צָעִיר, מֵת, מִתְבּוֹסֵס בְּדָם:
בֹּאנָה לִבְנוֹת בְּבֵיתוֹ הַמְּרוֹקָן שֶׁל הַסִּיס.

פִּטַּמְנוּ אֶת הַלֵּב בַּהֲזָיוֹת,
וְהִתְפַּרִיט אֶת לִבֵּנוּ הַגַּס;
בְּשִׂנְאוֹתֵינוּ יֵשׁ יוֹתֵר מַמָּשׁ
מִבָּאַהֲבָה שֶׁלָּנוּ; הוֹ דְּבוֹרֵי־דְּבַשׁ,
בֹּאנָה לִבְנוֹת בְּבֵיתוֹ הַמְּרוֹקָן שֶׁל הַסִּיס.

7

אני רואה מחזות של משטמה ושל מלאות הלב ושל הריקנות הקרֵבה

אֲנִי מַעְפִּיל אֶל רֹאשׁ הַצְּרִיחַ וְנִשְׁעָן עַל־גַּבֵּי שֶׁבֶר אֶבֶן,
אֵד כְּמוֹ שֶׁלֶג מְעוּפֵּף נִגְרָף עַל־פְּנֵי הַכֹּל,
הָעֵמֶק, הַנָּהָר, הַבּוּקִיצוֹת, לְאוֹרוֹ שֶׁל סַהַר
הַנִּרְאֶה שֶׁלֹּא כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם, הַנִּרְאֶה כְּמוֹ יַעֲמֹד כָּךְ לָעַד,
חֶרֶב נוֹצְצָה עוֹלָה מִן הַמִּזְרָח. מַשָּׁב שֶׁל רוּחַ
וְאוֹתָם טְלָאֵי לֹבֶן מַבְהִיקִים שֶׁל אֵד עוֹבְרִים לָהֶם.
חֵמוֹת מְבַעֲתוֹת, הֲזָיוֹת טוֹרְדוֹת אֶת הַבִּינָה;
חֶזְיוֹנוֹת פַּלָּצוּת מֻכָּרִים צָפִים מוּל עֵין הַמַּחֲשָׁבָה.

״נָקָם בַּמְרַצְּחִים,״ בּוֹקַעַת הַקְּרִיאָה,
״נָקָם עַל זַ׳אק מוֹלֵי.״ בִּבְלוֹאִים חִוְּרִים כְּעָנָן אוֹ בְּמַחֲלָצוֹת
עוֹלֶה הַחַיִל שְׁלוּחַ־הַחֵמָה, מְיֻסַּר־הַחֵמָה, הָרָעֵב־לְחֵמָה,
חַיָּל מְלַפֵּת בְּחַיָּל, נוֹשֵׁךְ זְרוֹעַ אוֹ פָּנִים,
מִסְתָּעֵר אֶל לֹא־דָבָר, זְרוֹעוֹת וְאֶצְבָּעוֹת נִפְרָשׂוֹת
לַחְבֹּק לֹא־דָבָר; וַאֲנִי, טְרוּף חוּשִׁים
בְּעֶטְיָהּ שֶׁל אוֹתָהּ מְהוּמָה חַסְרַת־שַׁחַר, כִּמְעַט קָרָאתִי
לְנָקָם בִּמְרַצְּחָיו שֶׁל זַ׳אק מוֹלֵי.

אֲרֻכּוֹת, עֲדִינוֹת וְדַקּוֹת רַגְלֵיהֶם, עֵינֵיהֶם תְּכוֹל־הַיָּם,
יְצִירֵי חַד־קֶרֶן כְּשׁוּפִים מַרְכִּיבִים עֲלָמוֹת עַל הַגַּב.
הָעֲלָמוֹת עוֹצְמוֹת אֶת עֵינֵיהֶן הַמְצֹעָפוֹת. לֹא נְבוּאוֹת
אֲשֶׁר נִדְלוּ מִתּוֹךְ אַרְכִיּוֹנֵי בָּבֶל
עָצְמוּ אֶת עֵין הָעֲלָמוֹת, רוּחָן הִיא אַךְ בְּרֵכָה

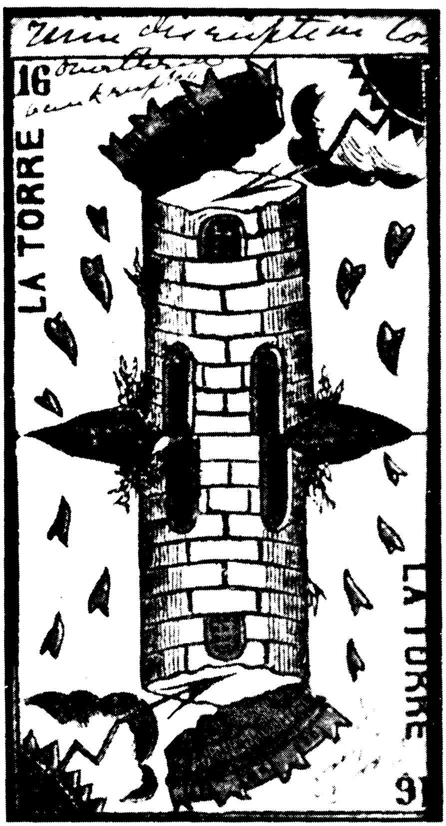
שֶׁבָּהּ אַף כְּסוּפִים טוֹבְעִים מִכֹּבֶד מִטְעָנָם;
דָּבָר זוּלַת דְּמָמָה לֹא יְוָתֵר בְּהִמָּלֵא הַלְּבָבוֹת
בַּמְּתִיקוּת שֶׁבָּם, גּוּפִים בְּחֶמְדָּתָם.

יְצִירֵי חַד־קֶרֶן חִוְּרִים כְּעָנָן, הָעֵינַיִם תְּכוֹל־הַיָּם,
שְׁמוּרוֹת־עַיִן הַמַּרְעִידוֹת עֲצוּמוֹת לְמֶחֱצָה, סְמַרְטוּטֵי עָנָן אוֹ מַחֲלָצוֹת,
אוֹ עֵינַיִם שֶׁהֶאִירָתַן חֵמָה, זְרוֹעוֹת שֶׁאוֹתָן דִּלְדְּלָה,
מְפַנִּים מְקוֹמָם לְהָמוֹן אָדִישׁ, מְפַנִּים מְקוֹמָם
לִנְצִים נְחוּשִׁים. לֹא הִלּוּלָה עוֹלֶצֶת בְּעַצְמָהּ,
לֹא שִׂנְאָה לַמְּמַשְׁמֵשׁ וּבָא, לֹא חֶמְלָה עַל שֶׁחָלַף,
לֹא, רַק לְפִיתַת הַטֶּלֶף וּזְחִיחוּת־הַדַּעַת בָּעֵינַיִם,
צִלְצְלֵי כְּנָפַיִם אֵין־מִסְפָּר אֲשֶׁר כִּבּוּ אֶת אוֹר הַסַּהַר.

אֲנִי נִפְנֶה מִשָּׁם וְנוֹעֵל אֶת הַדֶּלֶת, וּבְגֶרֶם־הַמַּעֲלוֹת
תּוֹהֶה כַּמָּה פְּעָמִים יָכֹלְתִּי לְהוֹכִיחַ אֶת עֶרְכִּי
בְּדָבָר שֶׁהַכֹּל מְבִינִים אוֹתוֹ וְשֻׁתָּפִים לוֹ;
אֲבָל, הוֹ לֵב שַׁאַפְתָן, הוֹכָחָה שֶׁכָּזֹאת גַּם אִם תָּבִיא
עֵדָה שֶׁל יְדִידִים, מַרְגּוֹעַ לַמַּצְפּוּן,
הֵן רַק תִּגְרֹם לָנוּ לְהִתְיַסֵּר יוֹתֵר; הַחֶדְוָה הַמֻּפְשֶׁטֶת,
זוֹ הַחָכְמָה הַמִּפְּעַנַּחַת לְמֶחֱצָה שֶׁל חֶזְיוֹנוֹת־שָׂטָן,
תַּסְפִּיק לַגֶּבֶר הַמַּזְקִין כְּמוֹ לַנַּעַר הַמְּצַמֵּחַ לְפָנִים.

אפיטאף לסוויפט

סְוִיפְט הִפְלִיג לִמְנוּחָתוֹ;
מְרִירוּת פִּרְאִית הָתָם
כְּבָר לֹא תְּשַׁסַּע אוֹתוֹ.
חַקּוּ אוֹתוֹ אִם הֶעֱזְתֶּם,
הַנַּוָּד שְׁטוּם־הָעוֹלָם; הוּא
שֵׁרֵת דְּרוֹר הָאָדָם.

נבואה

וְהָאָרֶץ לֹא תִּהְיֶה
אֶלָּא מִישׁוֹר סוּמָא חָג,
מְבוֹלֵל אֶת הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה.
תַּחַת שְׁמֵי הָאַנְדִּים הָרְחָבִים
הָרִים לֹא יִהְיוּ עוֹד,
אַף לֹא עָרוּץ קָטָן.

מִכָּל בִּנְיָנֵי הָעוֹלָם
תִּוָּתֵר רַק גְּזוּזְטְרָה אַחַת
וּמִכָּל מַפַּת הָאָדָם
תּוּגָה לְלֹא אַחֲרִית.
מִן הָאַטְלַנְטִי הַמָּנוֹחַ
קַמְצוּץ טַעַם מָלוּחַ בָּאֲוִיר,
דָּג מְעוֹפֵף, מְכַשֵּׁף
שֶׁהִסְפִּיק אֶת הַיָּם כְּבָר לִשְׁכֹּחַ.

בְּכִרְכָּרָה שֶׁל אֶלֶף־תְּשַׁע־מֵאוֹת־וְחָמֵשׁ
(אַרְבָּעָה אוֹפַנִּים וְאֶפֶס דֶּרֶךְ!)
שָׁלֹשׁ עֲלָמוֹת בְּנוֹת הָעֵת
עֲשׂוּיוֹת תִּימוֹרוֹת שֶׁל עָשָׁן
תַּשְׁקֵפְנָה מִן הַחַלּוֹן
סְבוּרוֹת כִּי פָּרִיס לֹא רְחוֹקָה

וּכְלוּם לֹא עוֹלֶה בְּאַפָּן,
רַק רֵיחַ שָׁמַיִם תּוֹפְסִים בַּגַּרְגֶּרֶת.

בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה בּוֹ יַעַר
זִמְרַת צִפּוֹר תַּעֲלֶה
וְאוֹתָהּ לֹא יוּכַל אַף אֶחָד לְהַשְׁבִּית,
אוֹ לְחַבֵּב, אַף לִשְׁמֹעַ,
מִלְּבַד אֱלֹהִים, אֲשֶׁר בְּהַקְשִׁיבוֹ לָהּ
יֹאמַר: "הֲרֵי זוֹ חוֹחִית."

•

מִישֶׁהוּ חַי בְּמִין עִיר נֶחְמָדָה
(עִם הֲמוֹן פַּעֲמוֹנִים רוֹחֲפִים בְּמוֹרָדָהּ)
אָבִיב קַיִץ סְתָיו חֹרֶף
רָקַד אֶת שֶׁעָשָׂה שָׁר אֶת שֶׁלֹּא.

אֲנָשִׁים וְנָשִׁים (זְעִירוֹת וּקְטַנִּים)
עַל דְּאָגָה לְמִישֶׁהוּ לֹא הָיוּ אֲמוּנִים
הֵם זָרְעוּ אֶת אֵינָם וְקָצְרוּ אוֹתוֹ דָּבָר
שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ כּוֹכָב מָטָר

יְלָדִים נִחֲשׁוּ (אַךְ רַק אֲחָדִים
וְשָׁקְעוּ וְשָׁכְחוּ בְּעוֹדָם גְּדֵלִים
סְתָיו חֹרֶף אָבִיב קַיִץ)
שֶׁאַפְ׳חַת אֲהֵבָה אוֹתוֹ עוֹד וָעוֹד

מָתַי עִם עַכְשָׁיו וְעֵץ עִם עָלָיו
צָחֲקָה אֶת אָשְׁרוֹ בִּכְּתָה אֶת יְגוֹנָיו
צִפּוֹר עִם שֶׁלֶג נִיעַ עִם לֹא־זִיעַ
הַמַּשֶּׁהוּ שֶׁל מִישֶׁהוּ הָיָה לָהּ הַכֹּל

פְּלוֹנִים הִתְחַתְּנוּ עִם אַלְמוֹנִיּוֹת
לִצְחֹק אֶת בִּכְיָם רִקּוּדָם לַעֲשׂוֹת
(שֵׁנָה הַשְׁכָּמָה תִּקְוָה וְאָז) הֵם
אָמְרוּ לְאוּיֵהֶם יָשְׁנוּ חֲלוֹמָם

כּוֹכָב מָטָר שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ
(וְרַק הַשֶּׁלֶג אוּלַי לְהַסְבִּיר יוֹדֵעַ
אֵיךְ יְלָדִים עֲלוּלִים לִשְׁכֹּחַ לִזְכֹּר
עִם הֲמוֹן פַּעֲמוֹנִים רוֹחֲפִים בַּמּוֹרָד)

יוֹם אֶחָד מִישֶׁהוּ מֵת אֲנִי חוֹשֵׁב
(וְאַפְ׳חַת כָּרְעָה אֶת פָּנָיו לְגַפֵּף)
אֲנָשִׁים עֲסוּקִים קְבָרוּם צַד אֶל צַד
קְטַנָּה עִם קָטָן וְהָיְתָה עִם הָיָה

הַכֹּל עִם הַכֹּל וְעַמְקוּת עִם עַמְקוּת
עוֹד וָעוֹד הֵם חוֹלְמִים לָהֶם שְׁנָת
אַפְ׳חַת וּמִישֶׁהוּ אֶרֶץ עִם אַפְּרִיל
חֲפֵצָה עִם רוּחַ וְהָאִם עִם כֵּן.

אֲנָשִׁים וְנָשִׁים (הֵם דוֹנְג וְדִינְג)
קַיִץ סְתָיו חֹרֶף אָבִיב
קָצְרוּ אֶת זְרִיעָתָם וְהָלְכוּ אֶת בּוֹאָם
שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ כּוֹכָב מָטָר

במקום אותו לא תרתי מעודי, עליצות מעבר

בְּמָקוֹם אוֹתוֹ לֹא תַּרְתִּי מֵעוֹדִי, עֲלִיצוּת מֵעֵבֶר
כָּל נִסָּיוֹן, יֵשׁ לְעֵינַיִךְ שַׁלְוָתָן:
בַּקַּל שֶׁבְּנִיעַיִךְ מְצוּיִים דְּבָרִים אֲשֶׁר סוֹגְרִים עָלַי,
אוֹ שֶׁאֵינִי יָכוֹל לָגַעַת בָּם כִּי הֵם קְרוֹבִים מִדַּי

לֶחָטוּף בְּמַבָּטַיִךְ נָקֵל לִסְגֹּר עָלַי
אַף כִּי סָגַרְתִּי אֶת עַצְמִי כְּאֶצְבָּעוֹת,
אַתְּ תָּמִיד פּוֹתַחַת עָלֶה לְעָלֶה אֶת עַצְמִי כְּאָבִיב פּוֹתֵחַ
(בִּנְגִיעָה אֲמוּנָה, מִסְתּוֹרִית) וַרְדּוֹ הָרִאשׁוֹן

אוֹ אִם חֶפְצֵךְ לְסָגְרֵנִי, אֲנִי גַּם
חַיַּי נִתְכַּוֵּץ כֹּה יָפֶה, לְפֶתַע,
כְּמוֹ כַּאֲשֶׁר לִבּוֹ שֶׁל הַפֶּרַח הַזֶּה מְדַמֶּה
אֶת הַשֶּׁלֶג בַּלָּאט בַּכֹּל יוֹרֵד;

אֵין בְּכָל שֶׁנִּרְאֶה בְּעוֹלָם זֶה מַה שֶּׁיִּשְׁוֶה
לְעָצְמַת רְפִיפוּתֵךְ הָעַזָּה: מַגָּעָהּ
מַכְרִיעַ אוֹתִי בְּגוֹנֵי מְחוֹזוֹתֶיהָ,
חוֹלֶקֶת מָוֶת וְלָעַד בְּכָל נְשִׁמַת אַפָּהּ

(אֵינִי יוֹדֵעַ מַהוּ בָּךְ אֲשֶׁר סוֹגֵר
וּפוֹתֵחַ; רַק דְּבַר־מָה בְּחֻבִּי בָּן
כִּי קוֹלָן שֶׁל עֵינַיִךְ עָמֹק מִכָּל הַוְּרָדִים)
לְאַף אֶחָד, גַּם לֹא לַגֶּשֶׁם, אֵין כַּפּוֹת יָדַיִם כֹּה קְטַנּוֹת

●

פָּרִיס; שְׁקִיעָה זוֹ בְּאַפְּרִיל עַד כָּלָה מְבַטֵּאת
מְבַטֵּאת בִּשְׂגִיבוּת בְּמֶרְגָּע כְּנֵסִיָּה

שֶׁלִּפְנֵי הַזִּקּוּף הָרְזוֹנִי הֶהָדוּר בְּפָנֶיהָ
רְחוֹבוֹת נַעֲשִׂים צְעִירִים בַּגֶּשֶׁם,

אֲקְרֵי סְפִּירַאלָה שֶׁל מְמַלְחֵי שׁוֹשַׁנִּים
מְגֻלְגָּלִים בְּתוֹךְ מִילְיוֹן שֶׁל שְׁמֵי קוֹבַּאלְט
נִכְנָעִים וּמְגִיבִים
לַכָּתֹם
שֶׁל עַרְבִית (שֶׁלְּאִטָּהּ יוֹרֶדֶת
בְּעֶדְנָה נוֹשֵׂאת בְּעֵינֶיהָ אֶת סִכּוּנֵי הַכּוֹכָבִים הָרִאשׁוֹנִים)
אָדָם יָבוֹאוּ יֹאהֲבוּ נֶחְפָּזִים בִּמְאֻדָּב

תַּגִּיעַ תּוּגָה וְ
הַבֵּט! לְבָנָה חֲדָשָׁה
מְמַלְאָה בְּלֹא צָפוּי בְּכֶסֶף פִּתְאֹם
אֶת הַלָּלוּ הַכִּיסִים הַמְקֹרָעִים נְכֵי וְקַבְּצָנֵי הַצֶּבַע) עֵת
פֹּה וָשָׁם הַגְּמִישָׁה הַחֲצוּפָה, זוֹנַת
הַלַּיְלָה, נוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת

עִם בָּתִּים מְסֻיָּמִים.

●

וְאִם, גְּבִרְתִּי, עָשִׂיתִי תִּסְבּוּכִים
דְּבָרִים שׁוֹנִים וְלֹא שְׁלֵמִים רֻבָּם פּוֹגְעִים
בְּעֵינַיִךְ (שְׁבִירוֹת יוֹתֵר מִשֶּׁהָעֲמֻקִּים בַּחֲלוֹמוֹת שְׁבִירִים)
זְמִירוֹת פָּחוֹת עַזּוֹת מִזְמְרַת גּוּפֵךְ הַלָּבָן
עַל דַּעְתִּי – אִם לֹא עָלָה בְּיָדִי לִלְכֹּד
אֶת הַמַּבָּט בַּיָּשָׁן מִדַּי – אִם זִמַּרְתִּי שָׁמְטָה
אֶת הַזָּרוּת הֶחָרוּצָה שֶׁל חִיּוּכֵךְ
אֶת הַשְּׁתִיקָה הָעַתִּיקָה הַלְּטוּשָׁה שֶׁל שְׂעָרֵךְ

– יֹאמַר הָעוֹלָם 'הַחָכְמָה בִּנְגִינוֹתָיו לֹא גָּנְבָה
דָּבָר מִן הַמָּוֶת' –
רַק אַתְּ תִּיצְּרִי לִי
(אַתְּ שֶׁכָּל כָּךְ חַיִּים) אֶת בּוּשְׁתִּי:

גְּבִרְתִּי שֶׁמִּשְׂפָתֶיהָ הָעֲמֻקּוֹת וְהַשְּׁבִירוֹת
רַגְלֵי אַפְּרִיל מְתוּקוֹת קְטַנּוֹת לָאוֹת בָּאוֹת

אֶל תּוֹךְ הָאָחוּ הַמָּהוּהַּ שֶׁל נַפְשִׁי.

●

הַזְקֵנָה הַמְּתוּקָה וְכוּלֵי
דּוֹדָתִי לוּסִי בִּמְרוּצַת הַמִּלְחָמָה

הָאַחֲרוֹנָה יָדְעָה וְאַף
גַּם אָמְרָה לְךָ בְּדִיּוּק
בְּעַד מַה כֻּלָּם לוֹחֲמִים

עַכְשָׁיו,
אֲחוֹתִי

אִיזַבֶל יָצְרָה מֵאוֹת
(עַל־
גַּבֵּי מֵאוֹת) גַּרְבַּיִם שֶׁלֹּא
לְהַזְכִּיר חֻלְצוֹת כִּילוֹת כְּפָפוֹת

וְכוּלֵי שַׁרְווּלִים וְכוּלֵי, גַּם
אִמָּא קִוְּתָה כִּי

אָמוּת וְכוּלֵי
בִּגְבוּרָה כַּמּוּבָן אָבִי מַמָּשׁ
הִצְטָרֵד מֵרֹב דִּבּוּרִים כַּמָּה שֶׁזֹּאת
זְכוּת וְאִם רַק הוּא
יָכֹל בֵּינָתַיִם אֲנִי

עַצְמִי וְכוּלֵי שָׁכַבְתִּי בְּשֶׁקֶט
בַּבֹּץ הֶעָמֹק וְ

כוּלֵי
(חוֹלֵם
וְ
כוּלֵי, עַל
חִיּוּכֵךְ
עֵינַיִךְ בִּרְכַּיִךְ וְעַל הַוְּכוּלֵי שֶׁלָּךְ)

Musée des Beaux Arts

בְּעִנְיַן הַסֵּבֶל לֹא טָעוּ מִימֵיהֶם,
"רַבּוֹתֵינוּ הָאָמָּנִים הַיְשָׁנִים": הֵיאַךְ הֵיטִיבוּ לְהָבִין
אֶת מְקוֹמוֹ בָּאָדָם; הֵיאַךְ הוּא מִתְחוֹלֵל
בְּעוֹד מִישֶׁהוּ אַחֵר אוֹכֵל אוֹ פּוֹתֵחַ חַלּוֹן אוֹ סְתָם מְהַלֵּךְ לוֹ בַּדֶּרֶךְ;
הֵיאַךְ, שָׁעָה שֶׁקְּשִׁישִׁים בְּיִרְאָה וְרִגְשָׁה מְיַחֲלִים
לַלֵּדָה הַפִּלְאִית, לְעוֹלָם מְצוּיִים
יְלָדִים, שֶׁלֹּא חִכּוּ בְּאֹפֶן מְיֻחָד לַהִתְרַחֲשׁוּת, מַחֲלִיקִים
עַל־פְּנֵי בְּרֵכָה בְּקָצֵהוּ שֶׁל הַיַּעַר:
הֵם לֹא שָׁכְחוּ מִימֵיהֶם
כִּי אֲפִלּוּ מוֹת־קְדוֹשִׁים אֵימְתָנִי מִתְנַהֵל
אֵיכְשֶׁהוּ בַּצַּד, בָּאֲתַר מְזֹהָם
בּוֹ כְּלָבִים מַמְשִׁיכִים בְּחַיֵּי הַכֶּלֶב שֶׁלָּהֶם וְסוּסוֹ שֶׁל הַמְרַצֵּחַ
מְגָרֵד עַכּוּזוֹ הַתָּמִים בְּאִילָן.

בְּ'אִיקָרוּס' שֶׁל בְּרוֹיְגֶל, לְמָשָׁל: הֵיאַךְ הַכֹּל נִפְנֶה
בְּנִנּוֹחוּת מֵאֵצֶל הָאָסוֹן; אֶפְשָׁר שֶׁהָאִישׁ הַחוֹרֵשׁ
שָׁמַע אֶת הַשִּׁכְשׁוּךְ, אֶת זַעֲקַת הַשֶּׁבֶר,
אַךְ לְדִידוֹ לֹא הָיָה זֶה כִּשָּׁלוֹן נֶחְשָׁב; הַשֶּׁמֶשׁ זוֹרַחַת
כְּדַרְכּוֹ עַל הָרַגְלַיִם הַלְּבָנוֹת הַנֶּעְלָמוֹת לְתוֹךְ יְרֹק
הַמַּיִם; וְהַסְּפִינָה הַמְּהֻדֶּרֶת, הָעֲדִינָה, אֲשֶׁר חָזְתָה בְּלִי סָפֵק
דָּבָר מַדְהִים, נַעַר נוֹפֵל מִן הָרָקִיעַ,
הָיָה לָהּ מָקוֹם לְהַגִּיעַ אֵלָיו וְהִיא הִפְלִיגָה הָלְאָה בְּשַׁלְוָה.

IV

סוסים באוקינוס

לאיליה ארנבורג

סוּסִים יוֹדְעִים לִשְׂחוֹת,
אֲבָל – לֹא כָּל כָּךְ טוֹב, לֹא מרחַקִּים.
"גְלוֹרְיָה", שֶׁתַּרְגוּמָהּ הוּא "הוֹד" –
זֶה וַדַּאי זָכוּר לְךָ הֵיטֵב.
הַסְּפִינָה הִפְלִיגָה, מִתְגָּאָה בִּשְׁמָהּ.
הָאוֹקְיָנוֹס נִסָּה, אוּלַי יוּכַל לָהּ.
בְּבִטְנָהּ, בְּטוּבָם מְנַעַנְעִים רַעְמָה,
רָקְעוּ אֶלֶף סוּסִים יוֹם וָלַיְלָה.
אֶלֶף סוּסִים! וּפְרָסוֹת אַרְבַּעַת אֲלָפִים!
אַךְ כָּל זֶה לֹא הֵבִיא מַזָּל טוֹב.
מוֹקֵשׁ פּוֹצֵץ וְקָרַע אֶת הַמְּרִישִׁים
הַרְחֵק־הַרְחֵק מִן הַחוֹף.
אֲנָשִׁים הִצְטוֹפְפוּ בְּסִירוֹת, יָרְדוּ בְּמִפְרָשִׂיּוֹת.
הַסּוּסִים רַק שָׂחוּ כָּכָה סְתָם.
וְכִי מֶה הָיוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת,
בְּאֵין מָקוֹם בַּסִּירוֹת לְקָלְטָם?
אִי שֶׁל בְּרוּדִים בָּאוֹקְיָנוֹס שָׂחָה.
בַּיָּם, בַּכָּחֹל, שָׂחָה אִי שֶׁל אָפֹר.
תְּחִלָּה נִדְמֶה הָיָה, דָּבָר שֶׁל מַה בְּכָךְ.
אוֹקְיָנוֹס נִדְמָה לָהֶם נָהָר.
אֲבָל אֵין גָּדוֹת לַנָּהָר מְלוֹא הָעַיִן.
וּבִכְלוֹת כֹּחָם, כֹּחַ סוּס,

גָּעוּ גְּעִיָּה גְּדוֹלָה בַּמַּיִם
נֶגֶד מַטְבִּיעֵיהֶם בָּאוֹקְיָנוֹס.
הַסּוּסִים שָׁקְעוּ מַטָּה, גּוֹעִים, גּוֹעִים מַר,
כֻּלָּם שָׁקְעוּ מַטָּה, אֶחָד לֹא נוֹתַר.
תַּם וְנִשְׁלַם. עִם זֹאת, לִבִּי לָאֲבוּדִים,
לַבְּרוּדִים, אֲשֶׁר קִצָּם נִמְהָר.

מדוע אינני צייר

אֵינֶנִּי צַיָּר, אֲנִי מְשׁוֹרֵר.
מַדּוּעַ? אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁמּוּטָב לוּא הָיִיתִי
צַיָּר, אֲבָל אֲנִי לֹא. הִנֵּה,

לְמָשָׁל, מַיְק גוֹלְדְבֶּרְג
מַתְחִיל תְּמוּנָה. אֲנִי קוֹפֵץ לְבִקּוּר.
"שֵׁב וּשְׁתֵה מַשֶּׁהוּ," הוּא
אוֹמֵר. אֲנִי שׁוֹתֶה; אֲנַחְנוּ שׁוֹתִים. אֲנִי מֵעִיף
מַבָּט. "הִכְנַסְתָּ בָּהּ סַרְדִּינִים."
"כֵּן, הָיָה צָרִיךְ שָׁם מַשֶּׁהוּ."
"אוֹה." אֲנִי מַמְשִׁיךְ בְּדַרְכִּי וְהַיָּמִים נִמְשָׁכִים
וְשׁוּב אֲנִי קוֹפֵץ לְבִקּוּר. הַתְּמוּנָה
נִמְשֶׁכֶת, וַאֲנִי מַמְשִׁיךְ בְּדַרְכִּי, וְהַיָּמִים
נִמְשָׁכִים. אֲנִי קוֹפֵץ לְבִקּוּר. הִנֵּה הַתְּמוּנָה
גְּמוּרָה. "אֵיפֹה סַרְדִּינִים?"
לֹא נוֹתְרוּ אֶלָּא אֵיזֶה
אוֹתִיּוֹת, "זֶה הָיָה יוֹתֵר מִדַּי," אוֹמֵר מַיְק.

וַאֲנִי? יוֹם אֶחָד עוֹלֶה בְּדַעְתִּי
צֶבַע: תַּפּוּז. אֲנִי כּוֹתֵב שׁוּרָה
אוֹדוֹת תַּפּוּז. חִישׁ קַל לְפָנַי
דַּף שָׁלֵם שֶׁל מִלִּים, לֹא שׁוּרוֹת.
וְאַחֲרָיו עוֹד דַּף. צָרִיךְ

הַרְבֵּה יוֹתֵר מִזֶּה, לֹא מִן הַתַּפּוּז, מִן
הַמִּלִּים, מֵאֵימַת הַתַּפּוּז
וְהַחַיִּים. הַיָּמִים נִמְשָׁכִים. זוֹ אֲפִלּוּ
פְּרוֹזָה, אֲנִי מְשׁוֹרֵר אֲמִתִּי. שִׁירִי
גָּמוּר וַעֲדַיִן לֹא נָקַבְתִּי בַּמִּלָּה
תַּפּוּז. תְּרֵיסַר שִׁירִים הֵם, אֲנִי קוֹרֵא
לָזֶה תַּפּוּזִים. וְיוֹם אֶחָד בְּגָלֶרְיָה
אֲנִי רוֹאֶה אֶת הַתְּמוּנָה שֶׁל מַיְק, הַנִּקְרֵאת סַרְדִּינִים.

לוּא

לוּא אִמַּצְתְּ לָךְ בַּעַל־חַיִּים
אֵיזוֹ חַיָּה אַתְּ תִּבְחֲרִי?

כֶּלֶב רַךְ אוֹ תַּרְנְגֹלֶת —
נוֹצוֹת וּפַרְוָה לְהַתְחִיל מֵאָלֶף.

בִּשְׁקֹעַ הַשֶּׁמֶשׁ, בִּנְטוֹת הַצְּלָלִים,
רָאִיתִי חַיָּה בְּגַן צִבּוּרִי.

מֵבִיא לָךְ הַבַּיְתָה, לְהַרְאוֹת.
רָאִיתִי חַיּוֹת מְבֻהָרוֹת.

צוּרָה שֶׁכָּל כֻּלָּהּ רִשְׁעָה
אָזְנֶיהָ גְּדוֹלוֹת וְקוֹרְאִים לָהּ שָׁפָן.

מֵת. הוּמַת. יָמוּת. רְצוֹנוֹת.
בֹּקֶר, חֲצוֹת. שָׁאַלְתִּי אוֹתָךְ,

לוּא אִמַּצְתְּ לָךְ בַּעַל־חַיִּים
אֵיזוֹ חַיָּה אַתְּ תִּבְחֲרִי?

הבובה המרצינה

סוּגֵי הַדָּבָר הֲרֵיהֶם חֲשׁוּבִים מִן
הַדָּבָר הַפְּרָט, אַף כִּי הַמְסֻיָּם הֲרֵיהוּ
רַב־עִנְיָן. נָכוֹן? כַּאֲשֶׁר כָּל־אֶחָד לְעַצְמוֹ
צוֹנֵחַ מֵאַשְׁדּוֹת הַנִּיאַגָרָה בְּחָבִית נִתָּן
לִשְׁאֹל בְּצֶדֶק: מִנַּיִן זֶה בָּא?
אָנָה תֵּלֵךְ שִׂימַת־לִבִּי? מַה שֶּׁתִּתְלַבֵּשׁ
נָגוֹז בַּד בְּבַד עִם מֻשָּׂגִים אֲחֵרִים.
הֵם עֲרוּכִים בְּשׁוּרָה לְיַד מַעֲקֵה הַבַּרְזֶל שֶׁל הַמִּפְעָל
כְּנֶגֶד רָקִיעַ תָּכֹל עִם אִי־אֵלּוּ עֲנָנִים מְגֻשָּׁמִים לְבָנִים שֶׁל נְיָר
שֶׁהֻדְבְּקוּ עַל־גַּבָּיו. הֵיכָן נוֹשֵׁק מִזְרָח לְמַעֲרָב?
בִּשְׁקֹעַ הַשֶּׁמֶשׁ עוֹמְדִים לִבְחִירָתֵנוּ שְׁנֵי חִיּוּכִים: כָּמוּס אוֹ מַרְצִין.
בְּזֶה הַטּוֹב מִכָּל הָעוֹלָמוֹת הָאֶפְשָׁרִיִּים, דַּי גַּם בְּכָךְ.

גואדה נבו

אֲנִי גּוּאֶדֶה נִבּוֹ
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ
עוֹלֶה רוֹקֵד עַל שֻׁלְחַנְכֶם
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ
אֶת מְחוֹל הַזִּמָּה שֶׁל אֲשָׁכַי
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ
אֵבְרִי אָרְכּוֹ חֲצִי מֶטֶר
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ
הוּא יוֹדֵעַ לְטַפֵּס עַל עֵצִים
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ
הוּא יוֹרֵד לְבֶטֶן הָאֲדָמָה
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ
שֶׁבַע שָׁנִים חַי מִתַּחַת לַמַּיִם
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ
וְעַל גַּבּוֹ הוּא נוֹשֵׂא
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ
כְּתֹבֶת קַעֲקַע מֻפְלָאָה
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ
צְלָב לָבָן נֶהְדָּר
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ
חֲצִי הַמֶּטֶר אָרְכּוֹ
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ
וְעַל רֹאשׁוֹ הוּא נוֹשֵׂא
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ
עֲטֶרֶת שֶׁל קוֹצִים
סוֹבָּדִי סוֹבּוֹ קָלִיסוֹ

ילד אחד שר

יֶלֶד אֶחָד שָׁר
וְאִישׁ אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ לוֹ
מִלְּבַד הַיֶּלֶד אֲשֶׁר שָׁר:

בּוּלְדוֹזֶרִים תּוֹפְסִים בָּאֲדָמָה וּמַמְטִירִים אוֹתָהּ.
הַבַּיִת עוֹלֶה בָּאֵשׁ.
גַּנָּנִים מַרְטִיבִים אֶת הָאֲדָמָה וּמַפְרִיחִים אוֹתָהּ.
הַבַּיִת עוֹלֶה בָּאֵשׁ.
בָּתִּים עוֹלִים בָּאֵשׁ.
קִרְאוּ לִמְכוֹנִית מְכַבֵּי־אֵשׁ, מְכוֹנִית מְכַבֵּי־אֵשׁ עוֹלָה בָּאֵשׁ.
עוֹד מְעַט נֶחָבֵא בַּחוֹרִים.
נִבְעַר לְאַט־לְאַט כְּפֶחָמִים.
כָּל הָאֲנָשִׁים עוֹלִים בָּאֵשׁ.

וְיֶלֶד אֶחָד שָׁר
וְאִישׁ אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ לוֹ
מִלְּבַד הַיֶּלֶד אֲשֶׁר שָׁר.

חמישה־עשר מיליון שקי פלסטיק

הִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹךְ מַחְסָן מֶמְשַׁלְתִּי
מָקוֹם שֶׁאוֹר־הַיּוֹם שָׁם לֹא יָסוּר.
רָאִיתִי חֲמִשָּׁה־עָשָׂר מִילְיוֹן שַׂקֵּי פְּלַסְטִיק
תְּלוּיִים בְּאֶלֶף טוּר.

חֲמִשָּׁה מִילְיוֹן שַׂקִּים אָרְכָּם מֶטֶר־שְׁמוֹנִים
חֲמִשָּׁה מִילְיוֹן שַׂקִּים מֶטֶר־וָחֵצִי מִדָּתָם
חֲמִשָּׁה מִילְיוֹן שַׂקִּים מְקֻשָּׁטִים בְּמִיקִי־מָאוּז
וְאֵלֶּה מִתְבַּלְּטִים בְּקַטְנוּתָם.

הַאִם נוֹעֲדוּ לְרוֹבִים אוֹ לְמַדִּים
אוֹ לְאֵיזֶה מִשְׂחָק חֶבְרָתִי מְטֹרָף?
וְהִנֵּה רָאִיתִי כִּי עַל כָּל שַׂק טָבוּעַ מִסְפָּר
וּלְכָל שַׂק שֵׁם מְצֹרָף.

וַחֲמִשָּׁה מִילְיוֹן שַׂקִּים אָרְכָּם מֶטֶר־שְׁמוֹנִים
חֲמִשָּׁה מִילְיוֹן שַׂקִּים מֶטֶר־וָחֵצִי מִדָּתָם
חֲמִשָּׁה מִילְיוֹן שַׂקִּים מְקֻשָּׁטִים בְּמִיקִי־מָאוּז
וְאֵלֶּה מִתְבַּלְּטִים בְּקַטְנוּתָם.

אִי־לְכָךְ הֵסַרְתִּי אֶת שַׂקִּי מִן הַקּוֹלָב
וְחָבַשְׁתִּי אוֹתוֹ אֶת גּוּפִי לְלַפֵּת

וָאַמְתִּין עַד שֶׁהַכֹּמֶר יִרְכֹּס אֶת הָרֶכְסָן
כְּדֵי שֶׁהַקְּרִינָה לֹא תִּתְפַּשֵּׁט.

כִּי חֲמִשָּׁה מִילְיוֹן שַׂקִּים אָרְכָּם מֶטֶר־שְׁמוֹנִים
חֲמִשָּׁה מִילְיוֹן שַׂקִּים מֶטֶר־וָחֵצִי מִדָּתָם
חֲמִשָּׁה מִילְיוֹן שַׂקִּים מְקֻשָּׁטִים בְּמִיקִי־מָאוּז
וְאֵלֶּה מִתְבַּלְּטִים בְּקַטְנוּתָם.

חומץ

יֵשׁ
שֶׁאֲנִי כְּמוֹ כֹּמֶר
בְּתוֹר שֶׁל שֵׁרוּת־עַצְמִי
חוֹשֵׁב בְּשֶׁקֶט
בִּזְמַן שֶׁהַחֹמֶץ מַחֲלִיף יָדַיִם
כַּמָּה נֶחְמָד הָיָה
לִקְנוֹת אֲרוּחָה לִשְׁנַיִם.

אלגיה

יְדִידָה נִלְבָּבָה, הַבַּאר כְּמוֹת שֶׁהָיָה.
זֶהֱמָה כְּמוֹת שֶׁהָיְתָה מְפָאֶרֶת אֶת כְּתָלָיו,
גַּם הַמְּחִירִים כְּמוֹת שֶׁהָיוּ. הַאִם הוּטַב הַיַּיִן?
נִדְמֶה לִי שֶׁלֹּא; לֹא הוּטַב וְלֹא הוּרַע.
אֵין קִדְמָה, וְטוֹב מְאֹד שֶׁאֵין.

טַיָּס שֶׁל מְטוֹס־דֹּאַר, בְּגַפּוֹ,
כְּמוֹ מַלְאָךְ שֶׁסָּרַח, סוֹבֵא ווֹדְקָה. כִּנּוֹרוֹת
בְּכֹחַ הַהֶרְגֵּל מְסָעֲרִים
אֶת דִּמְיוֹנוֹתַי. בַּחַלּוֹן
מַלְבִּינִים כִּבְתוּלִים הַגַּגּוֹת,
וּפַעֲמוֹן נוֹתֵן קוֹל. כְּבָר חָשׁוּךְ.

לָמָּה שִׁקַּרְתְּ לִי? וְלָמָּה אָזְנִי
כְּבָר אֵינָהּ מַבְדִּילָה בֵּין שְׁקָרִים לֶאֱמֶת,
וְרַק תּוֹבַעַת לָהּ אֵיזֶשֶׁהֵן מִלִּים חֲדָשׁוֹת,
נִשְׂגָּבוֹת מִבִּינָתֵךְ – בְּלוּמוֹת, עִלְּגוֹת,
אֲבָל אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה נֶהֱגוֹת
כְּמוֹ לְפָנִים, בַּקּוֹל שֶׁלָּךְ בִּלְבַד.

V

השולחן והכורסה

פָּתַח הַשֻּׁלְחָן וְאָמַר לַכֻּרְסָה,
״הַבַּטָּלָה כְּבָר עָלַי נִמְאֲסָה,
״מֵרֹב רְבִיצָה לֹא נוֹתַר בִּי עוֹד רוּחַ,
״הָבָה נָקוּם וְנֵצֵא קְצָת לָשׂוּחַ.״

עָנְתָה הַכֻּרְסָה וְאָמְרָה לַשֻּׁלְחָן,
״אַל תִּהְיֶה לִי אֱוִיל וְטַרְחָן,
״הֲהֲלִיכָה הִיא עָמָל מְפָרֵךְ,
״וּשְׁנֵינוּ הֲרֵי לֹא יוֹדְעִים לַהֲלֹךְ.״

פָּלַט הַשֻּׁלְחָן אֲנָחָה וְאָמַר,
״כְּלָל לֹא יַזִּיק לְנַסּוֹת הַדָּבָר,
״אֵין לִי רַגְלַיִם יוֹתֵר מִשֶּׁלָּךְ,
״הוֹ מַה נִּכְסַפְתִּי לָשׂוּחַ בַּכְּרַךְ.״

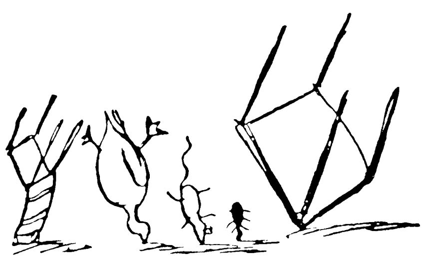
הֵזִיזוּ עַצְמָם וַיִּרְאוּ כִּי זֶה טוֹב,
הִתְגַּלְגְּלוּ וְיָרְדוּ אֶל הָרְחוֹב,
חִיְּכוּ זֶה אֶל זוֹ וּפָצְחוּ פֶּה בְּשִׁיר,
דִּדּוּ וְסִיְּרוּ בְּחוּצוֹת כָּל הָעִיר.

אָמְרוּ זֶה אֶל זֶה הֲמוֹנֵי אֶזְרָחִים:
״רְאוּ נָא, שֻׁלְחָן וְכֻרְסָה מְהַלְּכִים!

״עוֹד־מְעַט יֵצְאוּ כָּאן בָּתִּים בְּרִקּוּד,
״וְכָל הָעִיר תִּהְיֶה הֶפְקֵרוּת!״

יָצְאוּ הַשּׁוֹטְרִים חֲמוּשִׁים בְּאַלּוֹת,
הִקִּיפוּ אֶת שְׁנֵי הַמְטַיְּלִים בְּשְׁלָשׁוֹת,
חָבְטוּ וְהִרְבִּיצוּ בָּם מְשֻׁלְהָבִים
עַד שֶׁעָשׂוּם שְׁבָבִים־שְׁבָבִים.

אָמְרוּ הַשּׁוֹטְרִים לִמְנַקֵּה־הָרְחוֹב,
״טַאטֵא אֶת הַפְּסֹלֶת לַבִּיב הַקָּרוֹב.״
מִהֵר הַמְנַקֶּה לַעֲשׂוֹת כִּדְבָרָם,
וּמַעֲשֵׂה הַטִּיּוּל הַזֶּה תַּם.

כלב־הים והנגר

זָרַח הַשֶּׁמֶשׁ עַל הַיָּם,
זָרַח בְּכָל עֻזּוֹ:
טָרַח בְּהַחְלָקַת גַּלִּים
סוֹעִים בְּזִיו פַּזּוֹ –
וְזֶה מוּזָר, כִּי הֵן הָיָה
חֲצוֹת לְלַיְלָה זוֹ.

הַלְּבָנָה זָרְחָה סָרָה,
כִּי שֶׁמֶשׁ זֶה, אָמְרָה,
אֵין לוֹ רְשׁוּת פֹּה לְהַלֵּךְ
כְּשֶׁעַת יוֹמוֹ עָבְרָה –
"הוּא סְתָם גַּס־רוּחַ," טָעֲנָה,
"עוֹכֵר אֶת הַנְּהָרָה!"

הַיָּם הָיָה רָטֹב כֻּלּוֹ,
וְהַחוֹלוֹת בְּלִי מַיִם.
עָבִיב לָעַיִן לֹא נִרְאָה,
כִּי אֵין עָב בַּשָּׁמַיִם:
אַף לֹא צִפּוֹר הִתְעוֹפְפָה –
נָגוֹזוּ בְּנֵי־כְּנָפַיִם.

וְכֶלֶב־יָם לְצַד נַגָּר
הָלְכוּ בִּשְׁנַיִם שָׁם:
וְהֵם בָּכוּ מֵרֹב מַרְאֶה
חוֹלוֹת, מִדְבָּר נָשַׁם:
״לוּא אַךְ גָּרְפוּ כָּל זֶה,״ אָמְרוּ,
״אָז הָעוֹלָם בֶּשֶׂם!״

״בְּתוּלוֹת עִם מַטְאַטְאִים שִׁבְעָה
לוּא טִאטְאוּ שָׁנָה,
כְּלוּם תְּשַׁעֵר,״ שָׂח כֶּלֶב־יָם,
״כִּי אָז הַכֹּל פֻּנָּה?״
״סָפֵק גָּדוֹל,״ אָמַר נַגָּר,
וּמַר לוֹ כְּלַעֲנָה.

״הוֹ חֶלְזוֹנִים, צְאוּ וּנְטַיֵּל!״
אָז כֶּלֶב־יָם חִנֵּן.
״טִיּוּל נָעִים, שִׂיחַת רֵעִים
בַּחוֹף הַמִּתְרוֹנֵן:
רַק אַרְבָּעָה מִכֶּם יוּכְלוּ
שֶׁלָּהֶם יָד נִתֵּן.״

בּוֹ זְקַן־הַחֶלְזוֹנִים הֵצִיץ,
אַךְ לֹא קָם בָּעוֹנִים:
זְקַן־חֶלְזוֹנִים צִמְצֵם עֵינָיו,
הֵנִיד רֹאשׁוֹ בְּנִים:
כְּלוֹמַר, שֶׁהוּא לֹא יַעֲזֹב
מִרְבַּץ הַחֶלְזוֹנִים.

אַךְ דָּלֶת צְעִירִים יָצְאוּ
זְרִיזִים, אוֹרֵי־עֵינַיִם:
רַעֲנַנִים, צַחֵי־בְּגָדִים,
בָּרָק בַּנַּעֲלַיִם –
וְזֶה מוּזָר, כִּי זֹאת לֵידַע
חָסְרוּ לָהֶם רַגְלַיִם.

עוֹד דָּלֶת הִצְטָרְפוּ לָהֶם,
וְעוֹד רַבִּים בְּלִי סוֹף;
שְׁמֵנִים וְעִזּוּזִים יָצְאוּ
לָרֹב, לָרֹב, לָרֹב –
כֻּלָּם דּוֹלְגִים מִגַּל אֶל גַּל,
מִתְגַּבְּבִים לַחוֹף.

כֶּלֶב־הַיָּם וְהַנַּגָּר
הוֹלִיכוּ מִיל אוֹ כָּךְ,
וְאָז הֵם נָחוּ עַל שׁוּנִית,
מָקוֹם נָאֶה וָמָךְ:
וְחֶלְזוֹנִים קְטַנִּים עָמְדוּ
בְּטוּר צוֹפֶה נֹכַח.

״הַזְּמַן בָּשֵׁל,״ שָׂח כֶּלֶב־יָם,
״לְשִׂיחַ בֵּין אַחִים:
עַל נַעַל – עַל צִי – עַל שַׁעֲוָה –
רָאשֵׁי כְּרוּבִית – מְלָכִים –
עַל מָה הַיָּם רוֹתֵחַ חַם –
וְאִם חֲזִירִים שׂוֹחִים.״

״רַק רֶגַע!״ חֶלְזוֹנִים קָרְאוּ,
״עַד עֵת שִׂיחַת רֵעִים;
כִּי יֵשׁ כָּאן מִתְנַשְּׁמִים כְּבֵדוֹת,
כֻּלָּנוּ מְפֻטָּמִים!״
״יֵשׁ זְמַן!״ הִרְגִּיעַ הַנַּגָּר,
וְהֵם תּוֹדָה עוֹנִים.

״פְּרוּסַת חַלָּה,״ שָׂח כֶּלֶב־יָם,
״צְרִיכִים אֲנַחְנוּ עוֹד:
פִּלְפֵּל וְחֹמֶץ לוּא נוֹסְפוּ,
הָיָה זֶה טוֹב מְאֹד –
אִם הִתְאוֹשַׁשְׁתֶּם, חֶלְזוֹנַי,
נוּכַל הַלֵּב לִסְעֹד.״

״לֹא בָּנוּ!״ חֶלְזוֹנִים קָרְאוּ,
פְּנֵיהֶם לוֹבְשִׁים כְּחֻלָּה.
״אַחֲרֵי מִנְהָג כָּל כָּךְ אָדִיב
תְּהֵא זוֹ נְבָלָה!״
״הַלַּיְלָה רַךְ,״ שָׂח כֶּלֶב־יָם,
״אֲהַבְתֶּם נוֹף־סְגֻלָּה?

״יָפֶה שֶׁבָּאתֶם עַד הֲלוֹם!
יְפִיתֶם בֵּינָתַיִם!״
וְהַנַּגָּר הוֹסִיף רַק זֹאת,
״חֲתֹךְ לִי פְּרוּסוֹתַיִם.
אוּלַי כְּבָר לֹא תִּהְיֶה חֵרֵשׁ –
בִּקַּשְׁתִּי פַּעֲמַיִם!״

״חֶרְפָּה הִיא זוֹ,״ שָׂח כֶּלֶב־יָם,
״לִדְפֹּק אוֹתָם כָּל כָּךְ.
אַחֲרֵי שֶׁהִרְחַקְנוּם עַד כָּאן,
הֵאַצְנוּ מַהֲלָךְ!״
וְהַנַּגָּר הוֹסִיף רַק זֹאת,
״יוֹתֵר מִדַּי מִמְרָח!״

״לִבִּי לָכֶם,״ שָׂח כֶּלֶב־יָם,
״אֲנִי כֹּה מִצְטַעֵר.״
בְּדֶמַע עַל לֶחְיוֹ בָּחַר
אֶת הַגְּדוֹלִים יוֹתֵר,
עִם מִמְחָטָה לִפְנֵי עֵינָיו
בַּזֶּרֶם הַנּוֹהֵר.

״הוֹ חֶלְזוֹנִים,״ שָׂח הַנַּגָּר,
״הָיָה יוֹם מְהַנֶּה!
הַאִם נִצְעַד בַּחֲזָרָה?״
לֹא בָּא לוֹ מַעֲנֶה –
וְזֶה כְּבָר לֹא הָיָה מוּזָר,
כִּי לֹא נוֹתַר עוֹנֶה.

●

חָסִיד אֶחָד יְרֵא־הַשֵּׁם,
חָסִיד אֶחָד יְרֵא־הַשֵּׁם,
חָסִיד אֶחָד יְרֵא־הַשֵּׁם,
יִבֵּם כָּל אִשָּׁה בִּירוּשָׁלֵם.

רֵעָיו לַמִּנְיָן קָרְאוּ חָמָס,
רֵעָיו לַמִּנְיָן קָרְאוּ חָמָס,
רֵעָיו לַמִּנְיָן קָרְאוּ חָמָס,
אַךְ הוּא פִּרְקְדָם גַּם אוֹתָם וַיָּעַשׂ.

רֵעָיו הִתְאַגְּדוּ לָשִׂים קֵץ לַמֵּסִית,
רֵעָיו הִתְאַגְּדוּ לָשִׂים קֵץ לַמֵּסִית,
רֵעָיו הִתְאַגְּדוּ לָשִׂים קֵץ לַמֵּסִית,
תְּפָשׂוּהוּ בַּכַּף וּמָלוּהוּ שֵׁנִית.

וְעַתָּה, מְשֻׁחְרָר מִתְּשׁוּקַת יְצָרִים,
וְעַתָּה, מְשֻׁחְרָר מִתְּשׁוּקַת יְצָרִים,
וְעַתָּה, מְשֻׁחְרָר מִתְּשׁוּקַת יְצָרִים,
הוּא חַזָּן מְבֻקָּשׁ לְיָמִים נוֹרָאִים.

מתוך ״פזמונים וקטעים להלחנה״

על־פי הלחן של ׳פראנקי וג׳והני׳

וִיקְטוֹר הָיָה תִּינוֹק קָטָן,
אֶל עוֹלָמֵנוּ בָּא;
אָבִיו הוֹשִׁיבוֹ עַל בִּרְכָּיו וְאָמַר:
״שֶׁתָּבִיא לָנוּ נַחַת רַבָּה.״

וִיקְטוֹר הִבִּיט בּוֹ בְּאַבָּא,
הִבִּיט בְּעֵינֵי עוֹלָל;
אָבִיו אָמַר, ״וִיקְטוֹר, בְּנִי יְחִידִי,
שֶׁלֹּא תְּשַׁקֵּר לְעוֹלָם.״

וִיקְטוֹר וְאַבָּא יָצְאוּ לְטַיֵּל,
יָצְאוּ לְטַיֵּל בַּמֶּרְחָב;
אַבָּא הוֹצִיא תְּנַ״ךְ־שֶׁל־כִּיס וְקָרָא:
״בְּרוּכִים טְהוֹרֵי הַלֵּבָב.״

דֶּצֶמְבֶּר הָיָה, קֹר וָרוּחַ,
כָּל עֵץ בְּלִי פִּרְיוֹ וְעָלָיו;
אַבָּא נָפַל מֵהֶתְקֵף שָׁבָץ־לֵב
עֵת שָׂרַךְ אֶת שְׂרוֹכֵי נְעָלָיו.

דֶּצֶמְבֶּר הָיָה, קֹר וָרוּחַ,
בְּיוֹם שֶׁנִּסְתַּם הַגּוֹלֵל;
הַדּוֹד מָצָא לְוִיקְטוֹר מִשְׂרָה שֶׁל פָּקִיד
בְּבַנְק לְאֻמִּי לְיִשְׂרָאֵל.

דֶּצֶמְבֶּר הָיָה, קֹר וָרוּחַ,
וִיקְטוֹר הָיָה נַעַר רַךְ;
כְּתַב־יָד לְמוֹפֵת וְשׁוּלַיִם נָאִים,
לְבוּשׁ מְסֻדָּר וּמְצֻחְצָח.

הוּא בַּפֶּנְסְיוֹן שָׂכַר חֶדֶר,
מָקוֹם מְכֻבָּד וּמְסֻדָּר;
וְהַזְּמַן עָקַב אַחֲרָיו כָּל הַיּוֹם
כְּמוֹ חָתוּל אַחֲרֵי הָעַכְבָּר.

הַפְּקִידִים טָפְחוּ לוֹ עַל הַשֶּׁכֶם,
''אַתָּה עוֹד בָּתוּל, יָא חַבּוּב?
בּוֹא אִתָּנוּ הָעִירָה בְּעֶרֶב־שַׁבָּת.''
וִיקְטוֹר נָד בְּרֹאשׁוֹ לְסֵרוּב.

מְנַהֵל סְנִיף הַבַּנְק הִתְרַחֵב בַּכֻּרְסָה
וְהֶעֱלָה גֵד עָשָׁן:
''וִיקְטוֹר בָּחוּר מְהֻגָּן,'' הוּא אָמַר,
''אֲבָל הוּא סְתָם נָמוֹשָׁה.''

וִיקְטוֹר עָלָה לְחַדְרוֹ הַקָּטָן,
כִּוֵּן שְׁעוֹנוֹ לְמָחָר;
נִכְנַס לַמִּטָּה עִם הַתְּנַ''ךְ וְקָרָא
עַל נְפִילַת בֵּית אַחְאָב.

חֹדֶשׁ אַפְּרִיל בָּא לָאָרֶץ,
וְחַנָּה לְפֶּנְסְיוֹן־הַחֲדָרִים;
עֵינֶיהָ, שְׂפָתֶיהָ, חָזָהּ, יְרֵכֶיהָ
וְחִיּוּכָהּ הִדְלִיקוּ גְּבָרִים.

הִיא נִרְאֲתָה תַּלְמִידָה בַּתִּיכוֹן
לִפְנֵי קַבָּלַת הַבַּגְרוּת,
אֲבָל הִיא הָיְתָה כְּמוֹ שַׁמְפַּנְיָה טוֹבָה
כַּאֲשֶׁר הִתְמַסְּרָה בִּרְצִינוּת.

חֹדֶשׁ אַפְּרִיל בָּא לָאָרֶץ,
הִיא יָצְאָה בְּשִׂמְלָה דַּקַּת בַּד;
וִיקְטוֹר פָּגַשׁ בָּהּ עַל־יַד הַכְּנִיסָה
וְהִתְאַהֵב בָּהּ מִיָּד.

בְּפַעַם רִאשׁוֹנָה שֶׁבִּקֵּשׁ אֶת יָדָהּ,
צָחֲקָה, "לֹא 'תְחַתֵּן לְעוֹלָם";
בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה נִשְׁתַּקְּעָה בִּשְׁתִיקָה,
אַךְ לְבַסּוֹף חִיְּכָה, "עוֹד מֻקְדָּם."

חַנָּה בָּרְאִי הִשְׁתַּקְּפָה לָהּ,
קֶמֶט גִּלְּתָה בַּפָּנִים;
אָמְרָה בְּלִבָּהּ, "הוּא מְשַׁעְמֵם כְּמוֹ חַמְסִין,
אַךְ צָרִיךְ לְהִסְתַּדֵּר בַּחַיִּים."

בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית שֶׁהִצִּיעַ,
טִיְּלוּ יַחַד בַּפַּרְק הַלְּאֻמִּי:
הִיא נָתְנָה נְשִׁיקָה כְּמוֹ אֶגְרוֹף בְּמִצְחוֹ
וְאָמְרָה, "אַתָּה בְּחִיר לְבָבִי."

הֵם הִתְחַתְּנוּ בְּרֵאשִׁית אוֹגוּסְט,
הִיא אָמְרָה לוֹ: "נַשֵּׁק, עוֹלָלִי":
וִיקְטוֹר חִבְּקָהּ בְּיָדָיו וְאָמַר,
"אַתְּ הֶלֶנָה־מִטְרוֹיָה שֶׁלִּי."

וְאַחַר־כָּךְ הִגִּיעַ סֶפְּטֶמְבֶּר,
וִיקְטוֹר לַעֲבוֹדָתוֹ חָשׁ;
הוּא עָנַד פֶּרַח בְּדַשׁ מְעִילוֹ,
הוּא אַחַר אַךְ הִרְגִּישׁ מְאֻשָּׁשׁ.

הַפְּקִידִים פִּטְפְּטוּ אוֹדוֹת חַנָּה,
הַדֶּלֶת הָיְתָה קְצָת פְּתוּחָה:
"וִיקְטוֹר מִסְכֵּן, אֲבָל מִי שֶׁתָּמִים
חַי אֶת חַיָּיו בִּמְנוּחָה."

וִיקְטוֹר נִצַּב כְּמוֹ פֶּסֶל,
הַדֶּלֶת הָיְתָה קְצָת פְּתוּחָה:
אֶחָד אָמַר, "אֵיזֶה כֵּיף לֹא־רָגִיל
עָשִׂיתִי בָּאוֹטוֹ אִתָּהּ."

וִיקְטוֹר יָצָא לָרְחוֹב הָרָאשִׁי,
הָלַךְ וְיָצָא מִן הָעִיר;
הוּא עָמַד בַּשָּׂדֶה עַל־יַד הַמִּזְבָּלָה
וְהֵחֵל דִּמְעוֹתָיו לְהַגִּיר.

וִיקְטוֹר נָשָׂא זוּג עֵינַיִם,
עָמַד שָׁם בָּדָד בַּשְּׁקִיעָה;
קָרָא: "אַתָּה בַּשָּׁמַיִם, אַבָּא?"
הַשָּׁמַיִם עָנוּ: "כְּתֹבֶת לֹא יְדוּעָה."

וִיקְטוֹר הִבִּיט אֶל הָרֶכֶס,
הִבִּיט בֶּעָנָן בְּנָסְעוֹ,
קָרָא: "אֲנִי בְּסֵדֶר בְּעֵינֶיךָ, אַבָּא?"
וְרָעַם הֶעָנָן אֵלָיו: "לֹא."

וִיקְטוֹר הִגִּיעַ לַיַּעַר,
קָרָא: "הֲתִתְקֹן אֶת דַּרְכָּהּ?"
וְעֵצִים וְשִׂיחִים הֵנִידוּ רֹאשָׁם
וְעָנוּ לוֹ: "לֹא אִתְּךָ."

וִיקְטוֹר הָלַךְ עַד הָאָחוּ,
שֶׁבּוֹ רוּחַ פְּרָאִית מְנַשֶּׁבֶת:
הוּא קָרָא: "כֹּה אֹהַב אוֹתָהּ, אַבָּא!"
אַךְ הָרוּחַ אָמְרָה, "הִיא בַּת־מָוֶת."

וִיקְטוֹר יָרַד אֶל הַנַּחַל,
שֶׁזָּרַם לוֹ שָׁלֵו וְיָרֹק,
הוּא קָרָא: "מַה לַּעֲשׂוֹת עַכְשָׁיו, אַבָּא?"
וְהַנַּחַל הֵשִׁיב: "הֲרֹג."

חַנָּה יָשְׁבָה לָהּ עַל־יַד הַשֻּׁלְחָן
וְטָרְפָה הַקְּלָפִים שׁוּב וָשׁוּב;
חַנָּה יָשְׁבָה לָהּ עַל־יַד הַשֻּׁלְחָן
מְחַכָּה לְבַעְלָהּ שֶׁיָּשׁוּב.

הִיא שָׁלְפָה קְלָף – לֹא בֶּן־מֶלֶךְ,
גַּם לֹא ג'וֹקֶר חַיְכָן, מְמֻלָּח;
לֹא מֶלֶךְ וְלֹא מַלְכָּה שֶׁל לֵב,
כִּי אַס־פִּיק הַשָּׁחֹר, בְּמַהֲפָךְ.

וִיקְטוֹר נִצַּב בַּפֶּתַח,
הוּא לֹא אָמַר אַף מִלָּה:
הִיא אָמְרָה, "מַה קוֹרֶה לְךָ, מֹתֶק?"
אֲבָל הוּא כְּמוֹ לֹא שָׁמַע.

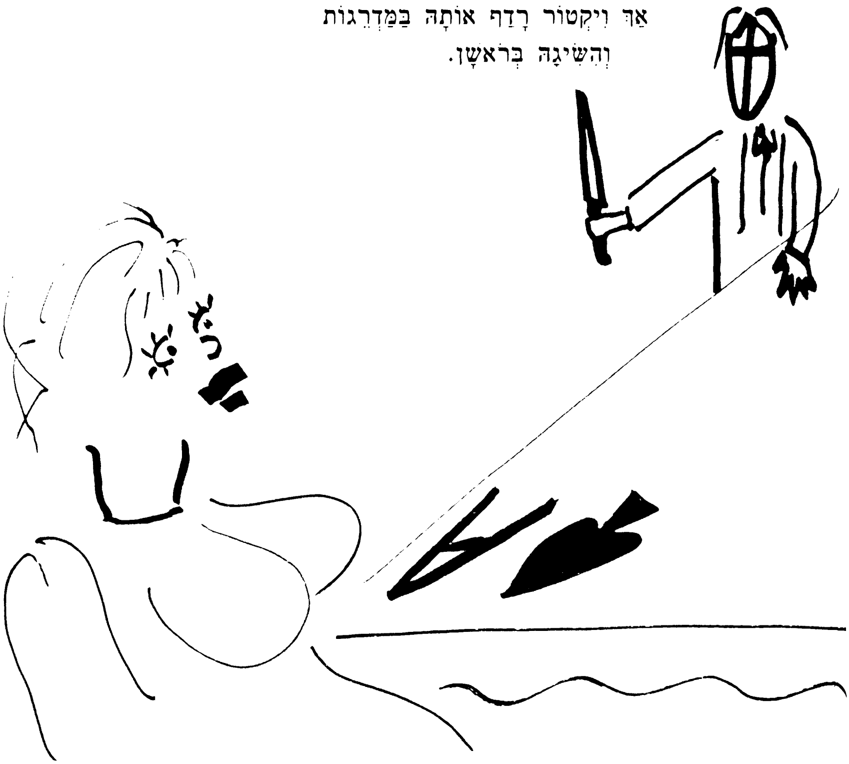
הוּא שָׁמַע קוֹל בְּאָזְנוֹ הַיְמָנִית,
הוּא שָׁמַע קוֹל בַּשְּׂמָאלִית,
וְהָיָה קוֹל בְּתַחְתִּית גֻּלְגָּלְתּוֹ
שֶׁאָמַר לוֹ: "הָעֶרֶב תָּמִית."

וִיקְטוֹר תָּפַס סַכִּין־לֶחֶם,
פָּנָיו נִדְרְכוּ בְּמַחֲלְחָל,
הוּא אָמַר: "חַנָּה, מוּטָב הָיָה
אִלְמָלֵא נוֹלַדְתְּ בִּכְלָל."

חַנָּה קָפְצָה מֵעִם הַשֻּׁלְחָן,
הֵחֵלָּה לִצְעֹק וְלַהֲלֹם,
אַךְ וִיקְטוֹר קָרַב אֵלֶיהָ לְאַט
כְּמוֹ דְּמוּת בַּלָּהָה בַּחֲלוֹם.

הִיא הִתְבַּצְּרָה מֵאֲחוֹרֵי הַסַּפָּה,
נִסְּתָה לְשַׁדְּלוֹ בְּמִלִּים,
אַךְ וִיקְטוֹר קָרַב לְאִטּוֹ וְאָמַר:
״הִכּוֹנִי לִפְגֹּשׁ אֱלֹהִים.״

הִיא הִצְלִיחָה לַחֲמֹק בְּעַד הַדֶּלֶת,
בָּרְחָה כְּמוֹ מִתּוֹךְ הַכִּבְשָׁן,
אַךְ וִיקְטוֹר רָדַף אוֹתָהּ בַּמַּדְרֵגוֹת
וְהִשִּׂיגָהּ בְּרֹאשָׁן.

וְהוּא עָמַד שָׁם מֵעַל לַגּוּפָה,
עָמַד וְהֶחֱזִיק בַּסַּכִּין;
וְהַדָּם בְּמוֹרַד הַמַּדְרֵגוֹת רָץ וְשָׁר,
״הִנְנִי הַתְּחִיָּה וְהַחַיִּים.״

הֵם טָפְחוּ לְוִיקְטוֹר עַל הַשֶּׁכֶם,
לְקָחוּהוּ בַּנַּיֶּדֶת אִתָּם;
הוּא יָשַׁב לוֹ שָׁלֵו כְּמוֹ פַּרְפָּר וְאָמַר:
״אֲנִי הוּא בֶּן־הָאָדָם.״

וִיקְטוֹר יָשַׁב מְכֻוָּץ בַּפִּנָּה
וְעָשָׂה דְּמוּת אִשָּׁה בְּחֹמֶר:
הוּא אָמַר, ״אֲנִי אָלֶף וְתָו, עוֹד אָבוֹא
לָדוּן אֶת תֵּבֵל זוֹ מָחָר.״

סוף־דבר

ספר זה איננו אנתולוגיה שצורפה בכוונה תחילה על־פי עקרונות ומשאלות־לב כלשהם או עם יומרה ייצוגית מסוג כלשהו. לוא היו כאן כוונה ויומרה כאלה, היו גובלים בתיעתוע או בטימטום, שכן נדפסים כאן תרגומים ועיבודים מארבע שפות, מתוך שש ספרויות, אשר נכתבו במקורם בטווח זמן של חמש מאות שנה (וזאת, בלי להביא בחשבון את השיר הסיני הבודד).

אבל אם אין כאן אנתולוגיה מושתתת על יומרות, כוונות ועקרונות, מה יש כאן?

משנת 1959, אשר בה, פחות או יותר, ראשית עשייתי הרצינית בשירה (עשיה רצינית בשירה = העמדת טקסט שירי ריבוני, בעל מימד אובייקטיבי), מצאתי את עצמי שוב ושוב מתעסק בניסויי תירגום ועיבוד של טקסטים שונים, בעיקר שירים וקטעי שירים, מלשונות שידעתי וגם מלשונות שידיעתי בהן היתה מפוקפקת ביותר. כמו כן תירגלתי בתירגום ניסוחים עבריים לאותן לשונות.

תירגולים אלה שימשו אותי יפה כדרך־קיצור לחקר תכונותיה של הלשון והאפשרויות הגלומות באמצעים שיריים. הם הועילו לי גם במיפוי גבולותיה של העברית, או לשון השירה העברית, ובסימון סיכויי הפריצה של הגבולות הללו פה ושם. הרביתי בתירגולים עד שנת 1966; אחר־כך פחתו, אבל מדי פעם שבתי ועסקתי בהם — ביחוד בתקופות שבהן מיעטתי בכתיבה מקורית.

אף פעם, או כמעט אף פעם, לא שמתי לעצמי מטרה להגיע בעשיה זו לתרגום מוגמר ומגומר של שיר שלם. רוב מעייני היו נתונים לניסוי פתרונות אלטרנאטיביים מקבילים לבעיות

מסויימות, וכאשר חשתי כי פתרתי או מיציתי נקודה זו או אחרת, הנחתי בדרך כלל את הטיוטות במצבן המקוטע.

בשנים האחרונות נוכחתי כי ברשותי תיק גדוש של תרגומים ועיבודים בשלבי גימור שונים והרגשתי כי יש טעם ללטש חלק מהם ולהכשירם לדפוס. הדפסתי שתי חטיבות של תרגומים כאלה ('סימן קריאה' 6 ו־8), ולבסוף החלטתי לנפות את התיק ביסודיות ולהציל כל מה שייראה לי ראוי ורצוי לעבודה נוספת ולהדפסה. הלקט המוגש כאן הוא תולדת הניפוי הזה.

השם "פגימות" משמש אותי היטב, שכן הוא מספק כותרת הולמת לרבדים אחדים של בעייתיות. כל השירים המובאים כאן – ורוב המשוררים – עניינו אותי בזמנים שונים ומסיבות מגוונות. אבל הפרופורציות בין הזמנים ובין כובד־משקלן של הסיבות יוצאות פגומות ומעוּותות לחלוטין. מטעם שכבר הזכרתי לעיל מובלטים כאן בלא כל יחס מושאי התעניינותי בזמנים רחוקים, ביחוד בשנים 1966–1959. כך ייטס, קאמינגס, אודן, מארוול ואחרים. אבל אפילו תקופת עבודה זו נמסרת במעוּות. שירה שמתוכה תירגמתי יותר מאשר מכל שירה אחרת – שירתו המוקדמת של עזרא פאונד – אינה מיוצגת כאן כלל, שכן ניסויי בפאונד שייכים לתקופה מוקדמת מאוד, אינם ראויים לדפוס וכיום אין הם מעוררים בי רצון מיוחד לתקנם ולשפצם. ברטולט ברכט אף הוא חסר כאן, מסיבות דומות. הוא הדין בתרגומי ת.ס. אליוט (רובם גם אבדו לי) ודילן תומאס. אין צורך לומר כי גם הפרופורציות בין המשוררים המופיעים בספר הן מיקריות לחלוטין: בקיצור, אין פרופורציות אלו מבטאות את יחסי למשוררים ואף אינן משקפות נכונה את מידת התעסקותי בתירגומם מבחינה כמותית – הן תלויות במידה שבה נטיתי לשוב ולעבוד על תרגומים מסויימים.

ובנקודה זו ניתן לסמן צד אחר – ויותר חשוב – של פגימה, ועמו גם עיקרון אחד המופעל בלקט.

בויכוח הנושן והמתמשך, אם אפשר או אי אפשר לתרגם שירה, טוב לעמוד איתן משני צדי המיתרס בעת ובעונה אחת. שיר עשוי בחומר של הלשון, לשון מסויימת – בת מקומה וקהלה וזמנה ומחברה – והעתקתו ללשון אחרת דומה בעיקרו של דבר להעתקת ציור־שמן באקוארל או פסל אבן בברונזה, או להיפך. זה תהליך שבו ניתן וצריך לכרוך נאמנות גמורה עם אי־נאמנות גמורה וחסרת בושה. העתקה שלמה היא בלתי אפשרית, מנוגדת לתכונות החומרים – חומרים יש לכבד! – וגם לוא היתה אפשרית באיזו דרך פלא, היתה משעממת ומיותרת, עניין לזייפנים. השיר המתורגם נבדק, איפוא, קודם כל, על־פי צורת עמידתו בנוסח החדש, המתורגם, ועל־פי העניין וההנאה שניתן למצוא בו כנתינתו בנוסח זה. עם זאת, אין ספק שלפנינו נוסח פגום; יהיה טוב כאשר יהיה, תמיד יש בו איזה חוסר הבולט לעין מאומנת, גבשושים מטרידים, חללים קרועים, עגומים – מזה אין מנוס.

הערות והבהרות

פרנסוא ויון

1431–1463?

מיקומו של ויון בראש הספר הזה נוח לי מאוד. יחסי עם שירתו נותנים תימוכין למחשבה כי יש טעם להתעסקות בתירגום ועיבוד של שירים חרף צדדיה המתסכלים של מלאכה זו. ויון הוא אולי המשורר היחיד אשר אהבתי אותו ואף הושפעתי ממנו הרבה לפני שקראתי שורה אחת משלו במקור או גם בתרגום שנעשה מן המקור. המיפגש הראשון היה עקיף שבעקיף: בגיל 17 קראתי תרגום אנגלי ל'אופרה בגרוש' של ברכט, אשר בה מצויים, כידוע, כמה וכמה עיבודים לשירי ויון. ברכט עצמו לא עיבד את השירים מן המקור, אלא "גנב" מתוך תרגומו הגרמני של ק.ל. אמֶר משנת 1908. אני קראתי, איפוא, תרגום אנגלי של עיבוד שעשה ברכט לצרכיו על־פי תרגום גרמני ישן מן המקור הצרפתי העתיק. נוסף על כך, לא ידעתי ולא עלה על דעתי כי מדובר בתרגום של עיבוד של תרגום. השירים עשו עלי רושם גדול וחיזקו בי את הנוגדנים הפנימיים לקבלה בלתי מבוקרת של הפואטיקה החדשה, שהנצה אז בשירה העברית בעקבות התלהבות בלתי מבוקרת מן הפואטיקה של אליוט ושל רילקה.

השירים המובאים כאן הם משיריו האחרונים של ויון, ויש להניח כי נכתבו בשלהי שנת 1462. בעת ההיא נאסר ויון בעוון השתתפות בתיגרה, אשר התחוללה ברחוב דה־לה־פארשמינרי (רחוב תעשיית הקלף) בפאריס, ובה נהרג אדם. ויון וחבריו נדונו למוות בתליה. בחודש ינואר 1463 בוטל גזר־הדין על־ידי הפרלמנט של פאריס, אולם "מחמת דרכי

חייו הנלוזות של אותו ויון" גזרו עליו גירוש מן העיר לתקופת עשר שנים. מאז נעלם ויון, ועקבותיו לא נודעו.

ברכט הצעיר, ששאל משירי ויון בלי מעצורים, אהב אותו מאוד והקדיש לו שירים אחדים. אחתום את ההערה בתרגום הבית האחרון של אחד מהם, "על פרנסוא ויון" (*Gedichte*, vol. II, 51-52):

פְּרַנְסוּאַ וִיּוֹן מֵת בִּמְנוּסָה מִן הַמַּחְבּוֹשׁ,
מָהֵר, בְּטֶרֶם יִתָּפֵס, בַּסְּבַךְ, בְּעַרְמוּמִיּוּת –
אֲבָל נַפְשׁוֹ הַחֲצוּפָה חַיָּה תִּחְיֶה עַד בּוֹשׁ
כְּמוֹ גַּם שִׁירֵי הַקֶּטֶ, שֶׁלֹּא יָמוּת.
וְעֵת פָּשַׁט אֶת אֲבָרָיו וְהִתְפַּגֵּר
גִּלָּה, בְּדִי־עָמָל וּבִמְאֻחָר, כִּי כָּכָה טוֹב יוֹתֵר.

ויליאם שקספיר

1564–1616

הסונטות של שקספיר הן מן הדברים הקשים ביותר לתירגום (מוצלח), כיוון שהן (הטובות שבהן) נטויות על הקו הדקיק העובר בין הבנאלי לַבָּשֵׁל. מן הבחינה הטכנית מקשה מאוד (בתירגום לעברית) הצירוף של צורה הדוקה (פנטאמטר יאמבי במיבנה של סונטה) עם שימוש אינטנסיבי במלות־מפתח אנגליות קצרות בנות הברה או שתיים. כמות האינפורמציה הגדושה בשורת הסונטה השקספירית מקשה מאוד על יצירת שורה עברית מקבילה בעלת 5 יאמבים תוך שמירה על החריזה ומבלי לגלוש למיבנים עבריים מיושנים ו"מתים", משוללי "ארוס". מסיבות אלו נמנעתי תמיד מהתמודדות תרגומית עם הסונטה השקספירית; אבל בשנת 1977 לא עמדתי בפיתוי.

אנדרו מארוול

1621–1678

קצת משונה בעיני שמכל המשוררים האנגליים המטאפיסיים בני המאה ה־17, שלמדתי לאהבם מתוך הידבקות בהערצתו של מורי לאנגלית ד״ר אהרונסון, דווקא מארוול הוא ששרד ונכנס לאסופה זו. הנערץ מכולם היה, כצפוי, ג׳והן דאן: אותו קראתי בדבקות, ממנו למדתי דברים אחדים, ובניסיונות לתרגם משיריו נכשלתי לא פעם אחת. אין טעם להדפיס היום אותם ניסויים צולעים מראשית שנות ה־60; גם אינני נוטה לחזור ולעבוד עליהם ולהשלימם (כמו שעשיתי בתרגומי ייטס מאותו זמן) כיוון שלא נגעתי בשירי דאן כמעט חמש־עשרה שנה.

״לאהובתו החיישנית״ של מארוול הוא תרגום שהתחלתי בו לפני כעשר שנים מתוך תירגול טכני גרידא, אבל אחרי 20 שורות נבלמתי באין לי פיתרון סביר לשורות 21–22. השנה חזרתי אליו; חסתי על פתרונות מוצלחים אחדים שמצאתי אז, ולמענם התאמצתי ורצתי עד הסוף. פה ושם מצאתי לנכון לחרוג מן המשקל – בעיקר בשמונה השורות הראשונות.

השיר ״תמונת תיאופיליה הקטנה בנוף פרחים״ הוא קטע ראשון מתוך חמישה שבמקור. במקור אין זכר לשם תיאופיליה, ובמְקומו מופיעים ראשי־התבות .T.C. ה.מ. מרגוליות, עורך המהדורה המוסמכת של כתבי מארוול ואיגרותיו (1927), משער כי ראשי־התבות הללו מכוונים לילדה תיאופיליה, בתם של ויליאם ובריג׳ט סקינר.

סו טונג פ׳או

1036–1101

״טיול בכפר״ הוא השיר היחיד בספר זה שנכתב במקורו בלשון זרה לי לחלוטין, והנוסח העברי שלי מבוסס על תרגומו האנגלי של קנת רֶקסרוֹת. בכלל, תירגום מתרגום הוא על־פי־רוב עסק משעמם ומיותר. יש בזה טעם של ״עיר פרוצה פרצתָ, בית שרוּף שרפתָ, עַם הרוּג הרגתָ״. החלטתי להביאו כאן, למרות הכל, לא רק משום שהתוצאה די חביבה בעיני, אלא, וביחוד, כציון לחוב הגדול (חוב של הנאה, אבל גם של למידה) שאני חב לשירה סינית בתרגום אנגלי, ובעיקר לעיבודיו הסיניים של עזרא פאונד.

שיר זמר אירי ושתי בלדות סקוטיות

אוצר הבלדות הסקוטי, אשר מבחר מתוכו ניתן בעברית בלקטוֹ של נתן אלתרמן ׳בלדות ישנות ושירי זמר של אנגליה וסקוטלנד׳, הוא בעל יחוס רעוע מאוד מבחינת הקדמוניוּת. רובו עיבודים ספרותיים מאוחרים, בני המאה ה־18 ואף ה־19, לגירסאות עממיות גולמיות ואפילו לשירי־עם זרים – סקנדינאביים, איטלקיים ואחרים. יצירות פסבדו־ארכאיות אלו, אשר מחבריהן בחרו באלמוניות (אולי כדי שיוכלו לפארן בהערות כגון ״נרשם על־פי מסורה בידי גברת כבודה״), משתייכות למעשה אל התנועה הרומאנטית בספרות האירופית. כיוון שכך, הבאתי אותן כאן בכפיפה אחת עם בלייק, היינה והוגו.

בשנות הששים ניסיתי את ידי בתירגומן של בלדות

אחדות מתוך תגובת־נגד לנוסח התרגום האלתרמני, שהכעיס אותי לא מעט. אלתרמן החליק ועיגל את המקור ולא נרתע מהוספת היגדים שונים (לצורך החרוז ול״מילוי״ המשקל, כדרכו), וכך ״מעל״ בטריק של הבלדה הסקוטית הפסבדו־ארכאית, עד שיצאה לו כמעט ״רומאנטיקה סלאבית״. לפעמים לא מאס אף במלל חסר־שחר, שריפט כליל את הצימצום המהודק שבמקור. זכורה לי התקוממותי למקרא תרגומו לשורה החמישית בבלדה ״אדוורד״:

כִּי הִכִּיתִי אֶת נֵץ־טִפּוּחַי וְלֹא קָם,

(במקור: O I hae killed my hauke sae guid)

שערותי הלשוניות סמרו! כיצד ניתן לכתוב ״...ולא קם,״ על קטילת עוף בהקשר בלתי סוריאליסטי ולא הומוריסטי מכל וכל? הרי ניב זה יש בו ממש רק כאשר מדובר בהולכי על שתיים או על ארבע. וכלום ״הִכִּיתִי״ הוא הפועל ההולם מליקה או שחיטה של עוף? בקיצור, רציתי להוכיח כי ניתן בהחלט לשמֵר את החרוז והמשקל בלי לקעקע את אשיות המקור ובלי לעקם את השפה.

״אדוורד״ הוא גירסה ספרוּתית בת המאה ה־18 של בלדה עממית אמיתית, הידועה גם בסקנדינאביה. ״שני עורבים״ הנו כפי הנראה עיבוד ספרותי מסוף המאה של הבלדה העתיקה ״שלושה עורבים״, אשר לה מקבילות בבלדות דניות. ״את ג׳והני אני אוהבת״ הוא שיר אירי מן המאה ה־19.

ויליאם בלייק

1757–1827

בלייק, כרוב משוררי הרומאנטיקה האנגלית, הוא מהות בלתי נודעת לקורא העברי. נעשה ניסיון אחד לתת יריעה רחבה של שיריו בעברית, אבל הדבר נעשה בידי מתרגם כושל, ואפילו כישלון מכובד לא יצא מזה. והנה, מתן שירים בודדים של בלייק לפני מי שאינו מכיר את המשורר במתכונת רחבה הוא כמעט מעשה שלא ייעשה. בלייק אינו אמן השורה, הבית או השיר הבודד, וזאת חרף ניסוחיו המרהיבים ושירים מהוקצעים לרוב. בשיריו הקצרים יוצא בלייק ממסורת השיר העממי, אבל הקונטורים האמיתיים שלו הינם רחבים – מהפכניים, רוחניים ומיסטיים.

לפני שנים אחדות חשבתי להכין אסופה קטנה של בלייק, ובה 30–20 שירים קצרים, פואמה אחת ואי־אלו הדפסים שלו. אבל בהוויה המו״לית שלנו ניתן להוציא תוכנית כזאת אל הפועל אך ורק מתוך הקרבה עצמית. לבסוף גווע העניין, ולא שרדו ממנו אלא שלושת השירים הניתנים בזה.

היינריך היינה

1797–1856

השיר ״הפלגה לילית״ הוא שיר אשר עצם תירגומו על־ידי הוא מין חידה בעיני. קריאתי בשירת היינה לא חרגה מעולם מגדר הצצה פה ושם (בכלל, קשה לי הקריאה בגרמנית), ולוא גם רציתי לתרגם שיר או שניים של היינה – לא בזה הייתי בוחר. מה לי ולתוצר כל כך מובהק של הזיה רומאנטית מרקיעה, הומיה וחסרת פוקוס? יש בשירה

הרומאנטית צדדים אחרים, המעוררים בי עניין ומשיכה, אבל צד זה כולו דחיה. גם דחף מסקרן לבדוק איך ייראה דבר מסויים בעברית (דחף האחראי לכמה וכמה תרגומים בספר זה ולהתחלות רבות מאוד שזנחתי באיבן), לא היה כאן; טקסט כזה אינו מן הדברים החסרים לי בעברית.

השיר תורגם בשבוע הראשון למלחמת יום־הכיפורים, דקות ספורות אחרי שקראתי אותו לראשונה. התרגום חופשי למדי, והעבודה דמתה לכתיבה יותר מאשר להרקה משפה לשפה. עם גמר הטיוטה הראשונה לא העפתי יותר עין במקור, והשינויים והתיקונים נעשו בנוסח העברי באורח בלתי תלוי, שלא כמנהגי בתרגומים אחרים, שבהם אני חוזר אל המקור שוב ושוב, מתוך ניסיון להבקיע אל פתרונות רעננים, המשוחררים מעבותות טיוטותי הקודמות. למעשה, לא חזרתי אל המקור עד שלא התיישבתי לכתוב הערות אלו; אז ראיתי כי הרחקתי ממנו למדי, אבל לא שיניתי כלום בנוסח העברי.

אני מניח כי בעקת הבילבולת והשיתוק, שנשתררו מסביב באוקטובר 1973, מצאתי איזה נוחם במנגינה זו.

השיר ״הפלגה לילית״ לקוח מתוך החלק הראשון של ׳רומנסרו׳ – אסופת השירים הגדולה השלישית שהוציא היינה בחייו (1851).

ויקטור הוגו

1802–1885

השיר הנדפס כאן נכתב בשנת 1847. הקבר הצופה על הים, שאותו פוקד הדובר בשיר, הוא קברה של ליאופולדין הוגו,

בתו של המשורר. ליאופולדין, בתו האהובה (אהבתו אליה אחרי מותה הסבה יסורי קינאה נודעים לבתו האחרת, אָדֶל), טבעה בשנת 1843 בנהר הסיין בסמוך לשפכו על־יד עיר הנמל לה־האבר. הַארפְלֶר הוא שמה של עיירה על הגבעות הצופות אל פני מפרץ לה־האבר.

שארל בודלר

1867–1821

בודלר מעניין אותי היום יותר מכל משורר אחר מבחינה אחת שכבר הזכרתי: איזו צורה ניתן לשוות לזה בעברית?

הצורה המסורתית, הסגורה, ככלי ביטוי לרוח תובענית, שאינה נוחה לוותר, המקפידה על המלה הבודדת ועל אמיתותה הרב־צדדית ומשבצת אותה בתוך הצורה הנתונה בתחבולות עילאיות, הנמסות מעצמן ומותירות הרגשה כי המלים הללו הונחו כאן בלי כל מאמץ אמנותי – מכלול כזה לא טופל בעברית ברצינות מאז ימי ח.נ. ביאליק. ואומנם, מי שישים עין בוחנת בתרגומי האחרונים לבודלר, שנעשו בשנתיים האחרונות (״שיר של סתיו״, ״המיכסה״, ״אני כבר בן אלף מרוב זכרונות״), יגלה על נקלה את טביעת אצבעותיו של ביאליק. ומעבר לזה, בשעת העבודה על ״שיר של סתיו״, על שני חלקיו – וביחוד בחלקו השני – לא יכולתי שלא להשתעשע במחשבה כי ב׳ קרא את ב׳ באיזשהו תרגום רוסי, ופירות הקריאה ההיא עומדים עכשיו לרשותי.

תרגום השיר הקטן ״תפילה״ – שאינו אלא חתימה לשיר הנאצה הנודע של בודלר הצעיר ״התחינות לשטן״ – הוא הנגיעה הראשונה שלי בבודלר, בראשית שנות ה־60.

ה־Spleen השני (״הרי אני כמלך של ארץ מטרות״) הוא התוצאה הסופית של התחבטות חוזרת בת שנים עם שיר זה: התוצאה אולי אינה מושלמת, אבל כאן בוצעה פריצה לנוסח עברי אפשרי של בודלר. בינתיים, מצבו של בודלר בעברית הוא פחות מעלוב: יש לנו, כביכול, ״כל שירי״ – ספר בלתי קיים, תוצרת קלוקלת של מתרגם שרבטן, שכלל לא העלה על דעתו להתחבט בבעיה כלשהי. הכוונה, כמובן, לכרך ׳פרחי הרע׳ של מייטוס – הספר הכי שנוא עלי על מדפי השירה העברית.

הערה כרונולוגית: שני שירי ה־Spleen נמנים עם ארבעה שירים בעלי אותו שם שנכתבו בשנת 1845. בזמן ההוא קָבל בודלר כי דכדוכו הולך ונהפך למרה שחורה ומיעט מאוד בכתיבה מקורית. גם ״תפילה״ נכתב, כפי הנראה, באותה שנה. ״שיר של סתיו״ נכתב בשנת 1856, והוא נמנה עם קבוצה של שירי־אהבה המכונה לפעמים בפי החוקרים ״מחזור ונוס ירוקת־העין״ או ״מחזור ונוס זהובת השיער״. שירים אלה נכתבו בהשראת השחקנית מארי דוברן, אשר בודלר התעניין בה בעת ההיא. ״המיכסה״ הוא שיר מאוחר יותר, שנכתב כפי הנראה בלשהי שנת 1862.

ארתור רמבו

1854–1891

שירתו של רמבו מהווה ציון־דרך מדהים בתולדות השירה המערבית – היא זירה של ניצחון כביר ושל תבוסה נוראה. והכל בטווח זמן כל כך קצר – שלוש ארבע שנים וחסל. היו במאה התשע־עשרה משוררים מן השורה הראשונה שמתו

בגיל צעיר – שלי, קיטס – או שזיקנתם ביישה את צעירותם – כמו וורדסוורת; היו שדעתם נטרפה עליהם – הלדרלין, ג׳והן קלייר – אבל לא היה משורר כרמבו, שעלה בבת אחת בגיל 17 מירכתי הפרובינציה הצרפתית, הרהיב את פאריס בשירה חדשה בתכלית – כמו ונוס שעלתה שלמה בכל יפעתה מן הגלים – וכעבור 3 שנים כתב את שירו האחרון, פנה עורף לצרפת ולאירופה – וביחוד לשירה – ונבלע ביבשת אפריקה, אשר ממנה שב, שֶׁבֶר־כלי, בגיל 37, למות במארסיי.

בפאריס חגגו את שירתו; אבל גורלו של העיזבון הזה, שהפקיר בחייו, פשוט לא עניין אותו.

המיזוג הנדיר של צלילות וחושנות, שֵׂכֶל חד והוויה מיסטית, צימצום הדוק ותהודה מוסיקלית, רוחניות ושפת־הרחוב, שהוא סוד כוחה של השירה הזאת, מקשה מאוד על המתרגם, ואינני סבור שניתן לחוות אותו במידה מספקת בתרגום השיר הבודד שהבאתי כאן. מה לעשות, לעת עתה אין במגרתי תרגומים נוספים של רמבו.

השיר עצמו לקוח מתוך ׳עונה בגיהינום׳ (1873), קובץ העשוי פרקים של פרוזה שירית, שבה משובצים שירים מחורזים ושקולים. הפרק שבו שובץ הוא אחד משני פרקים הקרויים ״הזיות״ וכותרת המישנה של הפרק היא ״אלכימיה של המלה״. בחלק הפרוזאי של אותו פרק כותב רמבו, בין השאר:

זמן רב השתבחתי בבעלות על כל הנופים האפשריים, ומגוחכים היו בעיני גדולי הציור והשירה המודרניים.

אהבתי ציורים אידיוטיים, עיטורי דלתות, תפאורות, יריעות־רקע של מוקיונים, שלטים, הדפסים עממיים; ספרות

מיושנת, לאטינית כנסייתית, ספרים ארוטיים עם שגיאות כתיב, רומאנים של סבתות, סיפורי פֵיות, ספרונים לפעוטות, אופרות ישנות, פיזמונים מטופשים, מיקצבים פשטניים.

חלמתי על מסעי־צלב, על מסעות תגלית שלא סופר אודותם, על רפובליקות משוללות תולדות, על מלחמות דת מושתקות, על מהפכות באורח־החיים, על נדידת גזעים ויבשות: האמנתי בכל מיני הכישוף.

המצאתי את צבעי התנועות! – A שחור, E לבן, I אדום, O כחול, U ירוק. – קבעתי כללים לצורה ולהינע של כל עיצור, ועל־ידי מיקצבים אינסטינקטיביים התהדרתי בהמצאת לשון שירית העתידה, ביום מן הימים, להיתפס בחושים כולם. גנזתי את התרגום.

גיום אפולינר

1880–1918

אולי סתם מזל רע: כאשר שבה השירה העברית וגילתה – בשנות ה־50 – את חיוניות הזיקה ההכרחית שלה למסורת הנצברת של שירת המאה ה־20, אירע דבר עגום: מסורת זו הצטיירה לה – כלומר, לטובים ולמוכשרים שבמשוררים – בדמות השירה האנגלית והאמריקאית, ובמקרה הטוב ביותר בדמות איזה יאנוס, שקלסתרו האחד אנגלוסאכסי והשני גרמני, וביחוד רילקאי. המסורת הרוסית הוסגה לאחור כריאקציה לדורו של שלונסקי, מסורות אחרות (איטלקית, ספרדית, יוונית) לא זכו להתייחסות רצינית; אבל ביחוד בלטה בהיעדרה הגמור המסורת המודרניסטית הצרפתית. בראשית שנות ה־60, כאשר פירסם מישהו תרגומים כושלים

אחדים משירת אפולינר, קבע אחד מראשי הדוברים של ממליכי אליוט ורילקה: אולי המקור יותר טוב מזה, אבל קשה לראות מדוע נחשב אפולינר למשורר מן המדרגה הראשונה. באווירת הימים ההם, היתה זו אמירה שלא נמצאו עוררין עליה.

טיוטות של שני השירים הקצרים המובאים כאן ושל כשליש מן השיר הארוך, ״איזור״, עשיתי בלונדון לפני כעשר שנים, אבל הגירסאות הנוכחיות הושלמו בשנים האחרונות. ״פון־מיראבו״ (כלומר, גשר מיראבו, אחד הגשרים על הנהר סיין, בתחומי פאריס) הוא שיר פופולארי מאוד של אפולינר, אלא שלאמיתו של דבר אינו ניתן לתירגום. ודאי שלא לעברית, המסכלת אפשרות זו במלים הארוכות־מדי שהיא מציעה לתירגום מלות־המפתח הקצרות שבמקור, וזאת בשיר אשר חובה לשמר את המוסיקה שלו בכל מחיר. בכל זאת הבאתי אותו כאן, כציון לניסיונות האינסופיים לתרגמו שמצאתי לנכון להעסיק עצמי בהם בזמנים שונים.

בקייץ ובסתיו של שנת 1912 עמל אפולינר בעריכת ספרו *Alcools*, אשר בו כינס שירים שכתב במשך עשור. אחרי שכבר קבע את סדר השירים בספר, חש אפולינר כי שומה עליו להדגיש יותר את המהלך החדש בשירתו, ומתוך צורך זה כתב שני שירים ארוכים, אשר אותם קבע בראש הספר ובסופו. השיר ״איזור״ הוא השיר הפותח את הספר.

הערות מבארות לשיר ״איזור״:

לעמ׳ 54:

האירופי המודרני מכולם הנך אתה אפיפיורנו פיוס יו״ד...

בחודש מאי 1911 ניתנה ברכת האפיפיור פיוס ה־10 לטייס צרפתי, שזכה בתחרות הטיס הראשונה באירופה – טיסה מפאריס לרומא. מחווה זו של האפיפיור לחידושי העולם המודרני זכתה לפרסומת רבה ועשתה רושם על אפולינר.

לעמ׳ 55:

...תפארת המשיח שלהבית... בכל מקום שמופיעה בשיר זה המלה משיח, הרי זה תרגומה של המלה Christ.

לעמ׳ 56:

...שמעון המכשף מיהודה... איש בעל השפעה, שפעל בשומרון שנים אחדות אחרי מות ישו ונכנע לפני פטרוס. / ...אם ממריא הוא יכנו אותו רמאי... במקור: Ils crient s'il sait voler qu'on l'appelle voleur. המלה voleur פירושה ״גנב״, אבל גם ״מעופף״. מלבד זאת, יש במקור כפל־משמעות חשוב שאינו ניתן להעברה: בצרפתית גם ״מאה״ (siècle) היא שם־עצם זכרי, ועל כן מתייחסות השורות הללו בעת ובעונה אחת לישו ולמאה העשרים. / איקרוס חנוך אליהו אפולוניוס־איש־תיאן... כולם דמויות הקשורות לתעופה, עליה השמיימה וראיית עתידות. / הכמרים... בהניפם את המצית... הכוונה למצית המשמשת במיסה הקאתולית. / עוף הרוך... עוף אגדי בארצות המזרח; מפורסם בגודלו העצום ובכוחו הרב.

לעמ׳ 57:

...התבוננה בי גבירתנו בשארטר... גבירתנו היא, כמובן, מרים אם ישו. אולם בצרפתית Notre-Dame (גבירתנו) הוא שם נפוץ לקתדראלות, ואחת הנודעות שבהן היא נוטר־דאם דה שארטר. על כן יש כאן מובן נוסף: התבוננה בי כנסיית נוטרדאם בשארטר. / דם הלב־הקדוש שלך הציף אותי

במונמארטר... ״הלב־הקדוש״ הוא שמה של ״כנסיית הבצלים״ הלבנה הידועה, שנבנתה בסוף המאה בראש גבעת מונמארטר בצפון פאריס. ברובע זה התגוררו, הכירו והתחברו אפולינר, פיקאסו, מאכס ז׳אקוב וחבריהם. במקור יש כאן, איפוא, כפל־משמעות דומה לזה שבשורה הקודמת.

לעמ׳ 58:

...משייטים הדגים דיוקני־גאולה... במקור: דיוקני הגואל. הדג הוא סמלו של הנוצרי. / ...אבני־אגט של כנסיית ויטוס... כנסיה ידועה ברובע הרדצ׳ני בפראג, הנזכר בשורה הששית של בית זה. / דומה אתה לאלעזר אשר סונוור למראה אור... בשעה שהחייה אותו ישו מן המתים. / בשעה שהנך עולה בהרדצ׳ני... הרדצ׳ני היא גבעה בפראג, אשר בראשה טירה בשם זה ולמרגלותיה בתי־מרזח רבים.

לעמ׳ 59:

הנה אתה בפרים לפני קצין חוקר... בחודש ספטמבר 1911 נאסר אפולינר ונחקר כחשוד בגניבת פסלונים ממוזיאון הלובר. כן נחקר בקשר לגניבת המונה־ליזה, שנעלמה מן הלובר בחודש אוגוסט. לחשדות הללו היה בסיס קלוש: ידיד בלגי של אפולינר אכן גנב אי־אלו פסלונים ממחסני הלובר ונתן אותם לאפולינר ופיקאסו. כאשר נגנבה המונה־ליזה, והמשטרה פתחה בחקירה ובירורים, ביקש פיקאסו להטביעם בנהר, אבל אפולינר התנגד לכך והחזירם למוזיאון בתיווכו של עתון. השמועות שנפוצו סביב פרשה זו הביאו למאסרו של אפולינר. / ...תחנת סן־לזר... תחנת רכבת בפאריס.

לעמ׳ 60:

ואתה גומע את האלכוהול הזה... כאמור, השיר ״איזור״ פותח את הספר *Alcools*, שם שתרגומו ״אלכוהולים״.

לעמ׳ 61:
אתה פוסע לכיוון אוטיי... אוטיי – רובע בקצה פאריס, על־יד יער בולון.

ויליאם באטלר ייטס

1865–1939

בהערות לספר שיריו המקובצים כותב ייטס על ״הגיגים בזמן של מלחמת־אזרחים״:

שירים אלה נכתבו בטירת בַּאלִילִי בשנת 1922, בעת מלחמת האזרחים. קודם שנגמרה כתיבתם פוצצו הרפובליקאנים לילה אחד בחצות את ״הגשר העתיק״ שלנו. הם אסרו עלינו את היציאה מן הבית, אבל לבד מזאת היו אדיבים, ואפילו אמרו לבסוף ״לילה טוב, תודה רבה,״ כאילו אנו נתנו להם את הגשר.

השיר הששי קרוי ״קן הסיס אצל חלוני״. במערב אירלאנד קוראים אנו לזרזיר בשם סיס [ראה גם הערות המתרגם להלן], ובימי מלחמת האזרחים בנה אחד מהם את קנו בחור שבכותל אצל חלון חדר־השינה שלי.

בבית השני של השיר השביעי מופיעות המלים, ״נקם במרצחיו של ז׳אק מוליי״. קריאה לנקם על שום רציחתו של ראש מיסדר הטמפלרים נראית לי סמל נאות לאלה הפועלים מתוך שינאה, ועל כן גם למען הסרק למינהו. אומרים שקריאה זו שולבה בטקסים מסויימים של אי־אלו אגודות של ״בונים״ במאה השמונה־עשרה ופירנסה שינאה מעמדית.

אני מניח כי הכנסתי נצים לבית הרביעי כיוון שברשותי טבעת ועליה נץ ופרפר, הבאים לסמל את נתיבו הישר של

ההיגיון, ועל כן גם המכאניות, ואת נתיבה הפתלתול של האינטואיציה: ״כי החוכמה היא פרפר ולא עוף טרף קדורני״. — 1928.

התרגומים למחזור שיריו של ייטס מבוססים על טיוטות ישנות ובלתי מוגמרות, שעשיתי בשנת 1962, כאשר האנגלית שלי היתה פחות ממספקת למשימה זו. ב־1971 ו־1977 הכנסתי בהם שינויים רבים מאוד — ושני שירים תורגמו מחדש — אבל פתרונות רבים השארתי בכל זאת כנתינתם בטיוטות.

מחזור השירים נכתב ונדפס במקורו בשנת 1922, שהיא ציון־דרך ידוע בתולדות השירה המודרנית — בה ראתה אור ׳ארץ השממה׳ של ת.ס. אליוט. שלא כיצירתו זו של אליוט, אין שירים אלה של ייטס נחשבים חטיבה מרכזית בעבודת חייו, ובמידה מסויימת ניתן לראותם כסקיצות מעובדות יפה לשירו ״הצריח״ (1926), שעל שמו קרוי הקובץ אשר בו עומדו אחריו (1928). עם זאת, אולי ניתן לראות בהם פריסה ראשונה של המפה הרוחנית והנפשית של ייטס המאוחר.

מי שאינו בקי בחיי ייטס יוכל להסתייע כאן בעובדות הבאות: בשנת 1917 קנה ייטס את טירת באלילי וביקש את ידה של איזולט, בתה של מוֹד גוֹן (השחקנית והפעילה האירית הלאומנית), אשר גם את ידה ביקש בשעתו, לשווא (פעמיים: בראשונה בשנת 1900 ובשניה, אחרי שנהרג בעלה, בשנת 1916). גם הבת סירבה לו, והוא נשא אשה אחרת, אשר ילדה לו בת ובן (1919, 1921). בשנת 1918 שיפץ ייטס את צריח באלילי ובשנת 1919 השתקע שם עם משפחתו. בשנת 1922 מת ג׳והן באטלר ייטס, אביו של המשורר.

החרב, שמדובר בה בשיר השלישי, היא זו שעליה כתב ייטס באחד ממכתביו, ״אני עושה את חרבי היפאנית ואת מעטה המשי שלה לסמל־החיים שלי...״. התארים ״בר־עד״ ו״בת־עד״ המופיעים בנוסח העברי של השיר הם תרגום דחוק לתואר changeless (בלתי־משתנה), מלת מפתח בשיר. סיבות שונות מונעות מציאת פיתרון מוצלח מזה.

המלים ״המסובב הראשוני״, בראש הבית השלישי בשיר הרביעי, הן תרגום לצירוף הלאטיני Primum Mobile, המופיע במקור.

מטעמים של מיקצב נאלצתי להשמיט, בשורה א׳ של הבית השלישי בשיר החמישי, תואר אחד, feathered (עוטי־נוצה) המוסב על ״כדורוני הפיח״, ואני מקווה כי גם כך מובן שמדובר באפרוחים.

שם הציפור בשיר הששי (Stare) מתורגם כאן ״סיס״, וכך כתבתי גם בתרגום הערתו של ייטס. לאמיתו של דבר, Stare הוא צורה ארכאית (לאו דווקא אירית) של Starling (זרזיר), וסיס אינו זרזיר. אבל בחרתי בפיתרון זה כיוון שהצליל והחד־הברתיות חשובים כאן הרבה יותר מן הדיוק בזיהוי הציפור.

שלא כששת השירים הראשונים, מתורגם כאן השיר השביעי במשקל חופשי ובלי חריזה. המשקל אינו קבוע גם במקור, אך לעומת זאת יש שם חריזה: אבאבגדגד.

מלים אחדות על האיור (קלף ״הצריח״ או ״המגדל״ מחפיסת הטארוט של מוד גון) הנדפס בשולי השיר:

ו.ב. ייטס ייחס משמעות רבה לסמלים שמקורם בחפיסת הטארוט – צריח, גלגל, מכשף, מרכבה – והם מרבים להופיע בשיריו. חפיסת טארוט היתה בין החפצים המועטים,

היקרים ללבו, ששמר המשורר הצעיר בחדרו הלונדוני בשנות ה־80 של המאה הקודמת. בשנת 1891 הצטרף לאגודת ״שחר הזהב״ (The Golden Dawn). אגודה בינלאומית לעיסוק במיסטיקה וחיפוש דרכים להארה. רוב מעייניהם של חברי האגודה שוקעו בקבלה, ביחוד קבלה נוצרית, והם נתנו פירוש קבלי לחפיסת הטארוט וראו בה פתח אל עולם הנסתר. בשנת 1901 נתמנה ייטס לראש הלשכה הלונדונית של האגודה. בשנת 1905 פרש ממנה.

ז׳יל סופרויל

1884–1960

ז׳יל סופרויל נולד למשפחת בנקאים צרפתית במונטווידיאו, אורוגואי. שני הוריו מתו עליו בינקותו, והוא גדל בבית דודו באורוגואי עד גיל 10, עת נשלח להשלים את חוק לימודיו בפאריס. כל ימי חייו חי חליפות בפאריס ובמונטווידיאו, ונופי שיריו רחוקים מלהיות צרפתיים: שמי הפאמפה הרחבים של אמריקה הדרומית, האוקיינוס, אחדות החיים והמוות. פרטים אלה יש בהם גם כדי להאיר את השיר הקטן המובא בספר זה.

תרגמתי את השיר לפני שנים רבות, מתוך אנתולוגיה, והוא אינו כלול בלקט משירי סופרויל המצוי בידי כיום. ניתן להניח בביטחה כי נעשו אי־דיוקים בתרגום, אבל לא בהכרח הייתי אץ לתקן אותם.

א.א. קאמינגס

1894–1962

קאמינגס הוא משורר שאהבתי מאוד בתקופת שירותי הצבאי ולימודי באוניברסיטה העברית. עבודה על שירו ''my father moved through dooms of love'' גם זיכתה אותי בעת ההיא בפרס בתחרות (''עיון ביצירה אמריקאית לפי בחירתך'') ואיפשרה לי לנשום לרווחה בתקופה של מצוקה כלכלית נואשת.

כל השירים המובאים כאן תורגמו בשנים 1961–1964. שלא כבתרגומי משוררים אחרים, כמעט שלא נגעתי בתרגומים אלה, למרות ''עתיקותם'' (להוציא אי־אלה תיקונים בשיר הראשון ובשיר האחרון). אילו תירגמתי את השירים בשנים מאוחרות יותר, הייתי מתרגמם בלשון אחרת לגמרי, מתוך גישה אחרת, והייתי נמנע מאי־הבנות וטעויות אחדות. אבל הללו היו, בשעתם, תרגומי אהבה, עבודות מוגמרות, ולא טיוטות, על כן החלטתי להניחם לנפשם.

ו.ה. אודן

1907–1973

אודן גם הוא משורר שאהבתי מאוד בשנות הששים; למדתי ממנו משהו וגם תירגמתי אחדים משיריו, בהם ''Musée des Beaux Arts'', המובא כאן בשינויים אחדים. שאר התרגומים מחטיאים את אודן ואינם ראויים לדפוס.

השיר ''ויקטור...'' (עמ' 111), אחד מתוך 37 ''פיזמונים וקטעים להלחנה'', הוא עיבוד שבו הרשיתי לעצמי כל מיני שינויים ואקויואלנטים כדי לשתול אותו בנוף כמו־ישראלי.

אבל נמנעתי מלעשות זאת ביסודיות יתרה, וה״לוקאל״ של הנוסח העברי נשאר מרחף בין לונדון לתל־אביב. העיבוד נעשה בשנות ה־60, אבל שופץ בשנת 1973 לרגל ההדפסה ב״גליונות שירה״ מס׳ 2. בצאת החוברת נערכה ״חגיגה ספרותית״, ובין השאר הוקרא בה שיר זה בלוויית מחזה פאנטומימה עם אביזרים שונים (ראה תצלום בעמ׳ 122).

בוריס אברמוביץ סלוצקי

–1919

מצאתי את שירו של סלוצקי באנתולוגיה דו־לשונית (רוסית/אנגלית) של שירה רוסית בת־זמננו. רוסית אמורה להיות, ופעם גם היתה, שפת־האם שלי, אבל למעשה אינני מסוגל לקרוא רוסית בלי תרגום צמוד.

אם אינני טועה, מבוסס השיר על מעשה שהיה במלחמת העולם השניה – ספינת־משא טעונת סוסים עלתה על מוקש ימי וטבעה. נקל לפרש את השיר כאלגוריה קטנה, אף כי סלוצקי מקפיד שלא לסור מן הממשות הסוסית שבאירוע. לא במקרה הוקדש השיר לארנבורג; אולי כמחבר ספר הזכרונות, ׳שנים, אנשים, החיים׳.

פראנק אוהרה

1965–1926

אוהרה נמנה עם קבוצת משוררים אמריקאיים המכונה בדרך־כלל ״משוררי ניו־יורק״. הידועים שבהם – אוהרה, ג׳והן אשברי, קנת קוך. הם בני דורם של משוררי ה־Beat

(כולם נולדו בשנות ה־20), אבל שירתם שונה מאוד מזו של גינסברג, קורסו או פרלינגטי. הם לא ״חיפשו את אמריקה״ אלא ״ניגנו את ניו־יורק״, שבה התיישבו בשנות העשרים המוקדמות שלהם. הם מתאפיינים בקשר חזק לשירה המודרניסטית האירופית (ביחוד הצרפתית; אבל גם הרוסית במקרהו של אוהרה) ובזיקה הדוקה לציור ולג׳אז. אוהרה ואשברי כתבו על אמנות פלאסטית והיו קשורים במוזיאון לאמנות מודרנית, ניו־יורק. כן היו כל המשוררים הללו קשורים ב״תיאטרון המשוררים״, שהקימו בקימברידג׳, ארה״ב, באמצע שנות ה־50. פראנק אוהרה היה מיודד עם ציירים רבים, וביחוד עם לארי ריברס. הוא נהרג בתאונת דרכים.

השיר הנדפס כאן תורגם על־ידי לצורך שיבוץ בסיומו של דיאלוג בין שתי בובות, אשר בוצע באותה ״חגיגה ספרותית״ הנזכרת בהערה על ו.ה. אודן.

רוברט קרילי

1926–

שמו של קרילי קשור בקבוצת משוררים אמריקאית אחרת, ״משׁוררי ההר השחור״ (The Black Mountain Poets), על־שם מיכללה בעיר בלאק־מאונטיין, צפון קארוליינה, אשר בה הורו אחדים מהם. קרילי ערך זמן־מה את כתב־העת שלהם, *The Black Mountain Review*. משוררים אלה צמחו בצל השפעתם החזקה של צ׳ארלס אולסון (נ׳ 1910) ורוברט דאנקן (נ׳ 1919), והאורים ותומים שלהם הוא ויליאם קארלוס ויליאמס.

ג׳והן אשברי

1927–

אל ג׳והן אשברי התוודעתי לראשונה בשנת 1965, בפאריס. בה ישב אז וערך ״כתב־עת בינלאומי״ באנגלית במימון שווייצרי בשם *Art and Literature*. כתב־עת זה, שלא זכה לחיים ארוכים, יצא במתכונת מהודרת ועם קונספציה נאה. כיאה לכתב־עת בעריכת אשברי, התייחס בהרחבה לאמנויות הפלאסטיות, הביא תרגומים מעניינים מגרמנית וצרפתית והקפיד מאוד להיות בעת ובעונה אחת בית־ועד אריסטו־קראטי, מודע למסורות ובן־זמננו.

כיום מוחזק אשברי בעיני רבים כמצויין שבמשוררי ארה״ב או אפילו במשוררים הכותבים אנגלית. קשה להסכים עם דעה זו. וקשה לא להסכים עמה. לואֶל כבר מת. על כל פנים, אשברי הוא, בלי ספק, A very fine poet.

השיר המתורגם כאן פורסם לפני כשנתיים ב־*TLS* הלונדוני.

רֶנה דֶפֶּסטר

1926–

יליד האיטי ואזרח קובה הכותב צרפתית. השיר תורגם בשנות ה־60 מתוך הירחון *Les Temps Modernes* חוברת 235, והוא לקוח מתוך מחזור הקרוי ״קשת בענן למערב הנוצרי״ – שורת מונולוגים של אלֶי וודו העורכים ביקור באלאבאמה.

אדריאן מיטשל

1932–

אדריאן מיטשל עשה עלי רושם ניכר בערבי־קריאה אחדים שנקלעתי אליהם בלונדון בשנים 1965–66. הוא קריין מעולה ויודע להפיק את מלוא הפוטנציאל התיאטרלי הגלום בטקסטים שלו. שירי המחאה שלו גם סייעו במידת־מה לשיחרור ידי, והדבר ניכר בשניים־שלושה שירים שלי ב״מאה שירים״ (1969). בלונדון תירגמתי את שיריו המובאים בזה.

רוג׳ר מקגאף

1937–

מקגאף הופיע תחילה כאחד מקבוצת ״משוררי ליברפול״ (אחרים: בריאן פאטן, אדריאן הנרי). ״משוררי ליברפול״ התגלו פחות או יותר בעת ובעונה אחת עם התגלות בני עירם המפורסמים מהם, The Beatles, והירבו בערבי־קריאה ב״פאבים״ ובמקומות אחרים. הם עשו רבות להפצת הנוהג של ערבי־קריאה ברחבי אנגליה.

יוסיף ברודסקי

1940–

השיר ״אלגיה״ תורגם בעזרתה של נילי מירסקי, שהכינה לי נייר־עבודה עם תרגום מילולי, ניתוח פרוזודי ו״שדות אסוציאטיביים״ של מלים. שיתוף־פעולה זה אמור היה

להימשך כדי תירגום מבחר קטן משירי ברודסקי, אבל מסיבות שונות משכנו ידינו מן העניין.

כשאר קוראי עתונים במערב, למדתי לראשונה על קיומו של ברודסקי בעקבות המשפט שנערך לו בשנת 1964 בעוון ״טפילות״. הסטנוגראמה של המשפט, שנרשמה בסתר והוברחה למערב (וביחוד אותו דו־שיח בן־אלמוות בין הגברת השופטת לנאשם), עשתה רושם אדיר. גם אם יכרסם הזמן נטול־הפניות במוניטין של ברודסקי כמשורר, תעמוד לו תמיד זכותה של סטנוגראמה זו – עדות מכריעה בפשטותה לחירות הטבעית המפעמת במלה החיה ובנושאיה ולחרפת השעבוד האווילי והזדוני הרוחש בנפש שַמָשיהן הנרצעים של בירוקראטיות כל־יכולות כביכול.

בשנת 1969 היכרתי בלונדון שתי צעירות בריטיות שהשתלמו בספרות רוסית במוסקבה ולנינגראד והיו ידידות קרובות של ברודסקי. במחיצתן שמעתי אנקדוטות וראיתי תצלומים אחדים ושירים לרוב. הן אף טענו כי ברודסקי ואני דומים כאילו היינו קרובי משפחה.

בחודש מאי 1972 הזדמן לי לנסוע לבריה״מ באחת מאותן משלחות ישראליות המוזמנות מדי פעם על־ידי ״ועד השלום הסובייטי״. בבוקר השני בלנינגראד הרמתי טלפון לברודסקי ולמחרת אחה״צ הלכתי לבקרו. הוא התגורר עם הוריו באחד מאותם בתי־מידות לנינגראדיים בני מאות קודמות, שדירותיהם רחבות־הידיים מחולקות עתה מגוּ על־ידי קירות מאולתרים ומחיצות עץ ומאוכלסות בצפיפות. חדרו הקטן של ברודסקי נתחם במחיצה שלא הגיעה עד לתיקרה הנישאה, המעוטרת כרכובים מקוטעים. חלון גדול מדי למידות החדר הצר הטיל אור צפוני כסוף על המיטה, הספרים, החפצים

המועטים, השולחן הקטן, ועל תצלום של אודן עם הקדשה.

מצאתי את ברודסקי במצב נפשי מרוסק. הוא סיפר לי כי למעשה הריהו כבר בבחינת מגורש מבריה״מ. הזמינו אותו למשרדי ״אוביר״ והודיעו לו כי הוא ״רשאי״ לעלות לישראל וכי עליו לצאת את בריה״מ תוך 10 ימים. לטענתו כי אין הוא מעוניין לעלות לישראל (ברודסקי הוא יהודי בעל אוריינטציה נוצרית ואין לו עניין מיוחד בישראל ובציונות), השיבו בקביעה כי אינו רצוי בבריה״מ וכי מוטב שיסיק את המסקנות. ״כל מה שעשיתי עד כה עשיתי לתפארתה של ארץ זו, וכך הם גומלים לי!״ התריס.

היה קשה לשוחח, ובכל זאת שוחחנו. לשאלתי, אם לא השתנה בכל זאת משהו ביחס השלטונות אל האמנים, השיב: ״כל מה שהשתנה הוא שה־ק.ג.ב. הבין כי ציירים זכאים לחיי בוהמה. ואינני יודע מי שיכנע בכך את מי – הציירים את ה־ק.ג.ב. או ה־ק.ג.ב. את הציירים.״ שאלתי אם ניתן לתלות תקוות בדור החדש. ״הדור החדש הוא דור של רסטיניאקים. אולי זאת התפתחות הנשנית בכל מקום: דור אחד נאבק על החיים, הדור הבא הוא בעל אידיאלים והדור הבא אחריו הוא דור של רסטיניאקים.״ סאמיזדאט? ״הסאמיזדאט הוא מקור של תענוגות קטנים לבורגנות הרוסית – משפחות סופרים וחבריהם, וחברי חבריהם, מדענים וכו׳. נעים לקרוא את האמת ולא לנקוף אצבע. ואילו הנוער הוא קרייריסטי; ניתן אולי להשוותו לנוער האמריקאי בשנות החמישים.״ מה איפשרו לו לפרסם בכתבי־העת הסובייטיים? ״פורסמו 4 שירים, כ־50 שורות. כתבתי 3,000 שורות.״ מה אירע בעקבות המשפט? ״אחמאטובה אירגנה את התמיכה בי כאן ובחו״ל. חוץ מזה, שלחו רבים חבילות

מזון וסיגריות לכלא. ישבתי בכלא חצי שנה. לא היה לי מה לעשות, אז מדדתי וחזרתי ומדדתי את דופק־הדם – 112. אח"כ נשלחתי לסובחוז ונשארתי שם שנתיים. זאת היתה התקופה הטובה בחיי. קראתי וכתבתי והייתי קרוב אל הטבע." שתינו נס־קפה אמריקאי. "אתה דומה קצת למנוחין," אמרתי. "אם כך, אפשר לומר באורח סמלי שהכינור שלי שבור."

התלוויתי אל ברודסקי בדרכו למשרדי "איגוד הסופרים" (גוף שאליו מתקבלים סופרים הנדחים על־ידי "אגודת הסופרים" מעתירת הזכויות; החברות בגוף זה מאפשרת קבלת הזמנות לעבודות תירגום וכו' ופוטרת מאשמת "טפילות"), שם היה עליו להוציא איזה אישור בשביל "אוביר". המתנתי בחוץ, על רציף האבן של נהר ניבה. ערפל קל החל מתאבך. ברודסקי יצא והניף את ידו האוחזת במסמך. "המשורר הרוסי גולה אל הערפילים האמריקאיים!"

טיילנו לאורך הנהר, והוא הוליך אותי אל גן־הקייץ של הצארים. ישבנו על הספסל האהוב עליו והחלפנו דעות על משוררים. הוא דיבר בחום על אודן ובהערצה על קוואפי, שאותו קרא, כמוני, באנגלית. התלוצץ על־חשבון פושקין (push in) והסביר את הסתייגותו מעזרא פאונד. "פאונד מבקש את היפה על־ידי חיפוש היפה, ואת היפה ניתן למצוא אך ורק על־ידי חיפוש דבר חשוב מזה – " פתאום נשבר ופרץ בבכי. כאב הפרידה הקרֵבה מן העיר הזאת פרץ מגרונו בהגאים ומלמולים מרוסקים, שלא אנסה לשחזרם. פגישתנו השניה, שנקבעה למחרתו, יומי האחרון בלנינגראד, התבטלה ברגע האחרון.

אני צלם לא רע, ובאותו ביקור בבריה"מ צילמתי למעלה מ־100 תמונות מוצלחות ומוצלחות מאוד. רק 2 תמונות התפספסו – שני תצלומי ברודסקי שצילמתי בחדרו. מרוב התרגשות לא מדדתי אור ושכחתי לכוון את המרחק, בכל זאת החלטתי להדפיס כאן אחד מהם, כמות שהוא.

אדוורד ליר

1812–1888

מר ליר הוא אביו מולידו המוכר של ז'אנר הנוֹנְסֶנְס בספרות, ואי־אלו אינסטאנציות רמות (ת.ס. אליוט, למשל) הרחיקו לכת והכריזו עליו כעל אבי השירה המודרנית בכלל.

על כל פנים, לגבי הנונסנס אין אבהותו מוטלת בספק. באנתולוגיית הנונסנס המוקדמת ביותר שהגיעה לידי (לאנגפורד ריד, 1925) מעטים מאוד קודמיו של ליר, וכל תרומתם לז'אנר אי־אלו קטעים בודדים. ואילו אחריו פרץ הנונסנס קדמה וימה (לפחות באנגליה) כמים לים מכסים.

קשה לתרגם את המונח נוֹנְסֶנְס (שטות? שיגיון?), שמקום־הולדתו וכר מחייתו העיקרי כז'אנר ספרותי היה באנגליה של המאה ה־19 וראשית המאה ה־20; אבל אולי אין הוא נזקק לתירגום אלא לחיקוי.

השיר המובא כאן הוא עיבוד שעשיתי ב־1966. השמטתי את בתי הסיום של ליר והחלפתי אותם בסיום חדש, רווי אידיאולוגיה חברתית.

לואיס קרול

1832–1898

השיר "כלב־הים והנגר" לקוח מתוך הספר 'מבעד למראָה ואשר מצאה שם אֶליס' (1871). זה תרגום ישן נושן שחזרתי ועבדתי עליו ושיניתי בו פעמים רבות. אחת הבעיות העיקריות לא נפתרה: ה"חלזונים" שבנוסח העברי הם oysters (צדפות) במקור, והדבר ברור לכל מי שמעיף מבט אחד ברישומים הנלווים של טניאל. אבל השימוש ב"צדפות" מציב בעיה קשה – הן מחמת מין הנקבה, שאינו לעניין כאן, הן מסיבות מיקצביות. לאמיתו של דבר, אין רע בחלזונים; מי שמתאווה לזלול צדפות, לא יבחל גם בהם, וכל נתוני הצדפה המנוצלים בשיר מתאימים גם לחילזון. הבעיה צצה רק בגלל הרישומים, שחבל מאוד לוותר עליהם. ואולי גם זה לא נורא – אבסורד אחד נוסף לא יסב לטקסט זה נזק חמור מדי.

חסיד אחד ירא־השם

שיר זה הוא מעשה שיעבור וגיור גמור של שיר־ניאוץ אנטי־קאתולי שהיו לו מהלכים בצבא הבריטי. נוסח המקור:

There was an old monk of great renown } 3
Who fucked all the women of London town.
The old sod, the dirty old sod
The bugger deserves to die.
Glory, glory Allelujah

The other monks cried out in shame } 3
But he turned them over and did them again.
The old & c.

The other monks to stop his frolics } 3
They took a great knife and cut off his bolliks.
The old & c.

And now deprived of all desire } 3
He sings soprano in the choir.
The old & c.

רשימת האיורים

עמ' 104, 105, 109

כלב־הים והנגר, רישומיו של ג'והן טניאל, 1872.

עמ' 111, 115, 119, 121

איורים ל"ויקטור", רישומים של מ.ו., 1973.

עמ' 122

הצגת "ויקטור" ב"ערב גוג", מבצעים (מימין לשמאל): יוסי פולק, נחום כהן, דן ערמון, מרים גבריאלי. בימוי: מ.ו., 7.5.74.